

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno Christi 1100. Usque Ad Annum 1143

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1762

VD18 90117999

Liber LXVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66385](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66385)

HISTORIA ECCLESIASTICA.

LIBER LXVI.

PASCHALIS II. PAPA.
HENRICUS V. IMPERAT. OCC. ALEXIUS
COMNENUS IMP. ORIENTIS.

§. I.

Henricus V. Rex in Italia.

Romæ Paschalis II. Papa Concilio in Sæculum XI.
Ecclesia Lateranensi, die septima A.C. 1110.
Martii, anno millesimo centesimo
decimo, Indictione tertia, celebrato, to. 10. Cons.
Decreta contra Principem Clericos inve- p. 764.
stientem, & Canones contra Laicos, Bo-

N 5 na

Sæcul. XII. na Ecclesiarum conferentes, renovavit.
 A.C. 1110. Ibidem etiam excommunicantur, qui
 naufragorum res diripiunt. Eodem an-
 no Richardus Episcopus Albanensis, Pa-
 pæ Legatus, tria in Francia Concilia ce-
 lebravit, primum Claromontii in Arver-
 p. 765. 766. nia, in Festo Pentecostes, quod in diem
 vigesimam nonam Maji incidebat, alte-
 rum Tolosæ, Tertium in Monasterio S.
 Benedicti ad Ligerim amnem, prima die
 Octobris, cui Archiepiscopi quatuor,
 Daimbertus Senonensis, Rudolphus Re-
 mensis, Rudolphus Turonensis, & Leo-
 degarius Bituricensis interfuere. Jam-
 que illa ætate raro Concilia, nullo Papæ
 Legato præsentate, habita leguntur.

Mense Junio Papa, Roma egressus,
 Apuliam petiit, ubi Duce, Capuæ Prin-
 cipe, aliisque illius Regionis Comitibus,
 convocatis, promissum exegit, eos sibi
 auxilia præstituros esse adversus Henri-
 cum Germaniæ Regem, si opus esset,
 & ipse peteret. Romam postea rever-
 sus, eandem fidem sibi ab omnibus Prin-
 cipibus promitti postulavit. Nempe
 sciebat, quod Henricus statuisset, profe-
 ctionem in Italiam suscipere & facile
 ominabatur, quæ exinde secutura essent.
 Nec etiam Pontifex fallebatur; nam eo-
 dem anno in Festo Epiphaniæ Rex Prin-
 cipibus, Ratisbonæ ad colloquium invi-
 tatis, aperuerat, velle se superatis alpi-
 bus

Chron. Cass.
IV. c. 35.

*Abbat. Ur-
 sperg.*

bus Romam petere, ut Coronam Imperii de manu Pontificis acciperet, & Italiam, prout Leges antiquæ juberent, Germaniæ jungeret. Grata omnibus fuit Regis oratio; certatim pollicentur, se Principem ultra alpes tendentem secuturos, & omnia itineri necessaria præparant, non obstante, quod tristis Cometa, die sexta Junii apparentis, fulgor mortalium animos terruisset. Rex sub initium mensis Augusti iter ingreditur, innumerabili stipatus exercitu, comitantibus etiam viris literatis, ad defendenda jura Regia idoneis. Inter alios erat quidam David natione Scotus, antea Scholæ Herbipolensis Rector, quem Henricus, in virtutis præmium, Capellanus suis adscripserat. Is, quæ in isto itinere gesta sunt, scripsit, sed ita ut magis Panegyrici quam Historici officio satisfecerit. Ceterum pro Regis causa argumentum afferebatur; quod nollet deturbari e possessione juris, per privilegium & consuetudinem, Antecessoribus suis a tempore Caroli Magni acquisiti, & per annos trecentos sub Pontificibus Romanis sexaginta tribus conservati, scilicet ut Episcopatus & Abbatias per traditionem annuli & baculi conferret, Contra Pontifices, quorum primus erat Gregorius VII. dicebant; quod nulli Laico competere posset, Investituram

Episco-

Sæcul. XII.
A.C. 1110.

*Guilielm.
Malmesb.
l. V. p. 166.*

Sæcul. XII. Episcopatus vel alterius cujuscunque Di-
A.C. 1111. gnitatis Ecclesiasticæ dare, quod etiam
 in Conciliis definitum fuerat. Hæc igitur
 præcipua causa Henricum permoverat
 in Italiam proficisci, ubi dissidium inter
 Imperium & Sacerdotium, enorme Fi-
 delium scandalum, tolleret. Ita de hac
 expeditione loquitur Robertus Torignia-
 Rob. a. 1111. censis, Abbas in monte S. Michaelis, illo
 Id. Prol. ævo luce fruens, Continuator Cronici
 Id. an. 1113. Sigeberti, monachi Gemblacensis, qui
 illud usque ad annum millesimum cente-
 simum deduxerat, anno millesimo cente-
 simo decimo tertio fatis functus.

§. II.

*Pacta inter Pontificem & Regem
inita.*

Henricus Rex, itinere per Longobar-
 diam confecto, & capta Novaria,
 quæ urbs obsistere victori ausa fuerat, in
 Tusciam venit, ubi solemnè Ritu Festum
 Natalis Domini Florentiæ transegit. In-
 de Legatos Romam misit, cum Papæ Mi-
 nistris de conditionibus deliberaturos,
 quibus Coronam Imperii acciperet. Cum
 igitur quinta Februarii anno millesimo
 centesimo undecimo ad vestibulum S.
 Petri in Ecclesia Dominæ Nostræ de Tur-
 ri convenissent, de sequentibus capitibus
 consenserunt: *Imperator, datis lite-
 ris, in manibus Pontificis, præsentibus Cle-
 ricis*

ricis populoque, in die, qua coronabitur, ^{Sæcul. XII.}
 promittat, se nullam Ecclesiarum Investi- ^{A.C. IIII.}
 turam daturum esse. Et postquam Papa
 pari modo REGALIIS renunciaverit,
 jurabit Imperator, liberas fore Ecclesias,
 oblata, & ditiones, de quibus non satis
 constaret, an sub Dominio Regum fuerint,
 priusquam in Clericorum potestatem per-
 venissent. Populos a juramento contra
 Episcopos edito liberabit. Patrimonia
 & prædia S. Petri, juxta exemplum Ca-
 roli, Ludovici, Henrici, aliorumque Im-
 peratorum restituet, eaque omnibus viri-
 bus pro Ecclesia custodiet. Nec operam
 nec consilium conferet, quo Papa de Pon-
 tificatu dejiciatur, occidatur, mutiletur;
 non ipse Papam capiat, aut a suis capi ju-
 beat. Hujus promissi fides non solum ad
 Personam Papæ restringatur, sed etiam ad
 fideles Servos, qui cum Papa fidem Imperato-
 ri juraverint, videlicet ad Petrum Leonis,
 & liberos ejus, ceterosque, quos Imperato-
 ri indicaverit, extendatur. Si quis eos
 læserit, Imperator illatam injuriam bona
 fide ulciscatur. Imperator Pontifici obsi-
 des dabit Fridericum nepotem suum alios-
 que Principes (hi deinde, numero duode-
 cim, nominantur) fidem pro incolumita-
 te Papæ juramento præstabunt, & vades
 exhibebunt; nullatenus fore, ut stipulatæ
 conditiones violentur.

Quæ

Sæcul. XII. Quæ vero vicissim Summus Pontifex
 A.C. IIII. promisit, hujusmodi erant: *Si Rex, quæ*
 Act. ap. Ba- *juraverit, impleat, Papa Episcopis, in*
 ron. an. IIII. *die, qua Coronam accipiet, præsentibus,*
præcipiet, ut Regi relinquunt intacta
omnia ea, quæ Ludovici, Henrici, alio-
rumque Regum Antecessorum ejus, ætate,
Juris Cæsarei erant, & Decretum edet
addita anathematis pœna, ne quis Præsu-
lum sive præsentium sive absentium Rega-
lia, id est, Urbes, Ducatus, Marchiona-
tus, Comitatus, jus cudendi monetam, aut
vectigalia ex mundinis capiendi, prædia,
agros, quorum fructus prius in ævarium
Cæsaris collati fuissent, Arces, imperium
militum, invadat, aut in posterum de his
justam conquerendi causam Principi præ-
beat. ()* *Papa Regem honorifice recipiet,*
eum Antecessorum suorum more corona-
bit, ejusque Regnum omnibus viribus ful-
ciet. Petrus Leonis promisit, se in Re-
gis potestate permanfurum, si Papa fi-
dem falleret, & interim vades se datu-
rum

(*) Ex his iterum deprehendet Lector at-
 tentus, quando & qua via Episcopi in Germa-
 nia sensim Principatum Sæcularem obtinuerint.
 Imperatores vero ad Jura, quæ summam Maje-
 statem decent, strenue vindicanda præter De-
 creta Summorum Pontificum etiam arma & vali-
 dos exercitus adhibere potuissent, ac forte de-
 buissent.

rum filium suum Gratianum, ac filium alterius filii sui Hugonis, nepotem suum. Sæcul. XII.
A.C. IIII.
Hæc inter utramque partem Romæ quinta Februarii acta sunt.

Rex de his a Nunciis suis certior factus Sutrium venit, ubi die nona ejusdem mensis, præsentibus Papæ Legatis, juramentum, de quo convenerat, ea conditione edidit, ut etiam Papa sequente die Dominica, quæ promiserat, imple-ret. Decem quoque Principes & Albertus Cancellarius jurarunt, sic salvum & tutum fore Pontificem. Tot juramenta haud dubie prodebant, quantum sinistra suspiciones utrinque animos exagita-rent. Nec etiam abfuisse timoris causam eventus docet.

§. III.

Rex Pontificem in custodiam rapi-jubet.

Cum die undecima Februarii ad urbem Rex pervenisset, altera die, Domi-ca Quinquagesimæ, Papa in occursum venientis misit complures Curiaæ suæ Præ-fectos, cum varii generis Vexillis, Cruces, Aquilas, Leones, Lupos, Dracones, exhi-bentibus. Chron. Caff.
IV. c. 37. Procedentium pompam au-gebant centum Sanctimoniales cum faci-bus.

Sæcul. XII.
A.C. IIII.

bus. (*) Sequebatur infinita populi multitudo, palmas, arborum ramos, floresque deferens. Ante portam Rex a Judæis, & in porta a Græcis canentibus exceptus est. Illuc omnes totius Urbis Clerici, ut jufferat Papa, convenerant, qui eum, cum ex equo desiliisset, interplausus & laudes ad S. Petri gradus deduxerunt. His superatis, Papam se expectantem habuit, cujus latera complures Episcopi, Cardinales Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, & ceteri Scholæ Cantorum ministri, stipabant. Rex prostratus pedes Pontificis osculatur, mox ter se invicem complexi, ter se invicem osculantur, & Rex de more dexteram Pontificis tenens, acclamante populo ad portam venit argenteam. Ibi ex libro juramentum, ab Imperatoribus edi solitum, recitat, a Pontifice Imperator designatur, iterumque ab eo osculum recipit. Tumque Episcopus Lavicanus primam super eum orationem dixit.

In Basilicam ingressi, cum in aulam, quæ ob pavimenti speciem Rota Porphyretica dicebatur, pervenissent, positis sedibus utrinque acquiescunt. Tunc igitur

(*) Hic Cardinalis Baronius ex *Domizio*.

Monachæ quoque centum,
Lampadibus multis cum claro lumine sumptis &c.

tur Paschalis Papa petere, ut Henricus Sæcul. XII.
 Jura Ecclesiæ restitueret, & Investituræ A.C. 1111.
 renunciaret, eo modo quo data Charta
 promiserat. Ille cum Episcopis suis ac
 Principibus in partem juxta Secretarium
 secessit, ubi diutius deliberavit; cum Im-
 peratore Episcopi Longobardi quoque
 tres, quos inter Bernardus Parmensis vi-
 sebatur, intererant. Cum multum tem-
 poris efflueret, Papa missis nunciis ite-
 rum petiit, ut Rex promissa impletet.
 Sed paulo post Regis Familiares dicere;
 quod pacta conscripta servari non pos-
 sent, utpote contraria Evangelio, in quo
 præcipitur; reddenda esse Cæsari,
 quæ Cæsaris essent, item adversantia di-
 cto Apostoli: nemo militans Deo impli-
 cet se negotiis Sæcularibus. Qui Pon-
 tificis partes tuebantur, his alia Scriptu-
 ræ testimonia & Canones objiciunt; at
 nihil a sua sententia pertinaces dimove-
 re potuit.

Inter hæc Rex ad Pontificem conver-
 sus, volo, inquit, ut discordia, quæ te &
 Stephanum Normannum divisit, protin-
 us tollatur. Erat is ex Optimatibus
 Romanis, cujus magna deinde sub se-
 quentibus Pontificibus fuit auctoritas. c. 38.
 Respondit Papa: *Maxima diei pars præ-
 teriit, & Officium Divinum erit proli-
 xum bodie, ideoque, si placet, quod vestrum
 est, prius impleatur.* Illico ex commili-
 Hist. Eccles. Tom. XVI. O toni-

Sæcul. XII. tonibus Imperatoris aliquis in medium
A.C. VIII. proruens, *quid, inquit, tam multis agi-*
mus verbis? scias, Dominum nostrum Im-
peratorem Coronam sibi ita velle imponi,
quemadmodum eam Carolus, Ludovicus,
Pipinusque acceperunt. Quod cum Pa-
 pa se minime facturum dixisset, Rex,
 iram concipiens, & Alberti Archiepisco-
 pi Moguntini ac Burchardi Episcopi Sa-
 xonis consilio impulsus, viros armatos
 Papam circumstare iussit.

Papa capi-
tur.

Sole ad occasum descedente, Episco-
 pi & Cardinales Papæ suadebant, ut Im-
 peratorem coronaret, & reliqua in diem
 alteram differret. Sed nec istud Ger-
 manis placuit. Interim tam Pontifex,
 quam omnes qui cum eo erant, a mili-
 tibus custodiebantur. Vix tandem ad
 Altare Beati Petri, ut audirent Missæ Of-
 ficiū, ascendere licuit, vix ad Sacramen-
 ta Divina conficienda panem, vinum &
 aquam invenire potuerunt. Post Mis-
 sam, ex Cathedra descendere compul-
 sus Pontifex, deorsum ante Confessio-
 nem Beati Petri cum Cardinalibus sedit,
 ibique usque ad noctis tenebras sub ar-
 matorum manu est custoditus. Inde ad
 Hospitium extra Ecclesiæ atrium deduci-
 tur. In illo tumultu Germani omnia
 mobilia & suppellectilem pretiosam, ad
 Regem, cum prætergrederetur, hono-
 randum expositam, diripuerunt. Capta
 est

est cum Pontifice Clericorum & Laicorum copiosa multitudo, pueri quoque & omnis ætatis homines, qui obviam Regi cum palmis & floribus exierant; ex quibus ille alios obruncari, alios spoliari, alios cædi, alios vinciri iussit. (*) Joannes interea Tusculanus & Leo Ostiensis Episcopi, ubi Papam captum viderunt, sub alieno & plebejo habitu latentes in Urbem se receperunt. (**) Hæc omnia acta sunt in Dominica Quinquagesimæ, die duodecima Februarii, anno millesimo centesimo undecimo, & Papa usque ad diem decimam tertiam Aprilis per duos omnino menses captivus fuit. Obtendebant causam illi, qui ceperant, quod promisso se non exsolveret, & Episcopos ad Regalia Imperatori dimittenda non

O 2

coge-

(*) R. P. Antonius Pagi ad hunc locum ex Pandulfo Pisano in hanc rem refert: *Dominum Papam Paschalem (Rex) dolo & fraude cum Episcopis & Cardinalibus, ceterisque ordinibus, & cum Proceribus quam multis apprehendit: de aliis vero maximas strages fecit: Clericos vero, Archipresbyteros, Presbyteros expoliavit, planetas & Thymiamata eis auferendo: & proprias vestes, ex quibus vestiti erant, minime dimittebat, nec etiam Subtalaria atque Femoralia eis habere permittebat.*

(**) Nempe Basilica S. Petri, in qua ista gerebantur, extra Urbem posita erat.

Sæcul. XII. cogeret. Revera etiam Episcopi contra
 A C. IIII. id Papæ promissum reclamabant.

§. IV.

Romani rebellant.

Chron. Cass. **R**omani igitur, cum audissent Papam
 6. 39. esse captivum, tantus eorum animos
 tumultus & indignatio occupavit, ut
 protinus Germanos omnes, qui vel ora-
 tionis, vel alterius cujuscunque negotii
 causa urbem ingressi fuerant, necarent.
 Postera die ex Urbe erumpentes conser-
 ta pugna plurimos de Imperatoris exer-
 citu obruncant, & spolia cæсорum corpo-
 ribus detrahunt. Mox acrius restaura-
 to prælio Teutones e porticu S. Petri
 pæne propellunt, ipsum Imperatorem
 equo dejiciunt & in facie vulnerant.
 Quod ubi Otto Comes Mediolanensis
 conspexit, se se pro Imperatore morti
 obiciens equum illi suum, ut evaderet,
 admovet. Nec mora Otto a Roma-
 nis capitur, ac in urbem deductus minu-
 tatim conciditur. Ejus carnes in platea
 canibus devorandæ relictæ sunt. Nihil
 nisi ingruentes noctis tenebræ in mutua
 cæde insanientes dividere potuit, incli-
 nante ad Romanos victoria. Ergo Ger-
 mani se se in castra receperunt, & bi-
 duum integrum ad omnem hostium mo-
 tum intenti arma ponere non ausi sunt.

Adve-

Adveniente nocte Joannes Tusculanus Episcopus Populum Romanum ad Concionem vocatum alloquitur in hunc modum: *Quamquam, carissimi filii, alacritati virtutique vestræ stimuli exhortationum admovendi non sint, cogitate tamen, quam necessarium quam gloria plenum susceperitis bellum. Pro vita enim vestra, pro libertate, pro honore, pro defensione Apostolicæ Sedis pugnatis. Filii vestri contra fas & omnium gentium jura tenentur in vinculis, Petri Apostoli Basilica, toto orbe terrarum venerabilis, armis, cadaveribus, sanie & cruore plena est; quæ unquam audita est inmanior pestis? Pontifex Apostolicæ Sedis a barbaris hominibus vinctus custoditur. Omnis Ordo Sacerdotalis, tota Ecclesiastica Dignitas, carceri ac tenebris addicta est. Ipsa prorsus Mater Ecclesia attrita gemit, imploratque opem vestram. Ergo toto animo, totis viribus periclitanti succurrite; nam si hostes vos viros esse cognoverint, non pugnam, sed fugam parabunt. Tandem ut promptiores ad ulciscendum tantum scelus arma capiat, spem & fiduciam nostram in misericordia Dei & Beatorum Apostolorum Petri & Pauli ponentes ab omnibus vos peccatis absolvimus.* Hac oratione Romani vehementer accensi, omnes adversus Imperatorem Henricum se Sacramento constringunt, cun-

Secul. XII. A.C. 1111. Etos, qui se in hoc bello adjuvarent, pro
fratribus habituri.

Ubi Regi nunciatum est, Romanos ad bellum propulsandum animos obfirmasse, eadem nocte ex Ecclesia S. Petri profugiens Pontificem secum abstraxit, quem post biduum Sacris vestibus exui & funibus vinciri iussit; trahebantur etiam Clericorum Laicorumque plurimi vinculis constricti. Porro nemini Latino- rum Pontificem alloqui licebat, sed honorifice custodiebatur ab Optimatibus Germanis, quorum princeps Udalricus Patriarcha Aquilejensis erat. At vero Conradus Archiepiscopus Salisburgen- sis, cum captum vinctumque fuisse Sum- mum Pontificem palam indignaretur, tantam Regis iram in se concitavit, ut compluribus annis, si mortem vellet ef- fugere, ei in variis locis exulandum fue- rit. (*) Interea Episcopus Tusculanen- sis, datis ad omnes amicos epistolis, Fi- deles ad auxilium contra hostes Eccle- siae accelerandum permovere conabatur.

Quam-

(*) De Conrado Archiepiscopo Salisburgen- si Eminentissimus Baronius ex Ottone Frisingensi hæc verba inseruit: *Cui (Conrado Archiepisco- po) dum quidam ex Ministris Regis, Henricus cognomento, Caput evaginato gladio mor- tem intermineretur: tanquam pro Iustitia mori*

Quamvis vero Henricus Rex agros Romanorum depopularetur, ipsorumque animos nunc oblata pecunia, nunc dolis tentaret, nihil eos a fide Pontifici data deducere valuit. Itaque variis sibi que contrariis consiliis Henrici mens distrahebatur, & tunc quidem jurejurando comminari ausus est, se Papam eosque, quos vinculis ligatos in sua potestate habebat, vel interfectorum, vel membris truncatorum esse, sed tandem promisit, se omnes libertati redditurum, si modo Pontifex Jus investiendi ipsi indulgeret, affirmans se nolle vel Jura vel Officia Ecclesiastica, sed solum Regalia seu Ditiones & Jura, Cæsareæ Majestati competentia, Clericis tribuere.

§. V.

Papa Jus investiendi Henrico Regi concedit.

Diu reluctatus est Pontifex, quod mallet vitam ponere, quam pati, ut Ecclesiæ jura violarentur; cum vero amici vehementer rogarent, ut molliri se

O 4 sine-

mori optans, jugulum præbuit, malens, si illi minas ad effectum perducere voluisset, temporalem vitam finire, quam tanti piaculi scelus dissimulare. Ceterum non prius quam post novem annos ad suam Sedem Conradus reductus legitur.

Sæcul. XII. A.C. 1111. sineret, calamitatibus captivorum, qui amissis liberis, uxoribus, domo, patria exules compedibus coercerentur, cum proponerent, Ecclesiæ Romanæ luctum, pæne omnibus Cardinalibus suis privata, & gravissimum Schismatis scandalum toti Ecclesiæ imminens, eorum tandem victus laerymis & ipse in fletum solutus, *en cogor, inquit, pro Ecclesiæ pace & liberatione facere, quod ne paterer, vitam quoque cum sanguine profundere paratus eram.* Ergo pacis condiciones conscribuntur, quibus Papa Jus Investiendi Imperatori concedebat, id datis literis confirmaturus. Tum subjunctum legebatur: *Paschalis Papa ab Henrico Rege nec ob Investituram concessam, nec ob injurias vel ipsi vel suis illatas, pœnam reposcet, nunquam anathema in Regem pronuntiabit, abjecta omni mora eum coronabit, ipsunque Regem & Imperatorem in solio, tam opera quam consilio, bona fide adjuvabit.* His pactis Cardinales sexdecim, & primo loco Episcopi Portuensis ac Sabinensis subscripserunt.

Quæ autem Henricus Rex servanda Paschali Papæ promisit si se habent: *Ego Henricus liberos dimittam, quarta vel quinta Feria proxima Paschalem Papam, Episcopos, Cardinales, omnes captivos & obsides, qui pro eo & cum eo capti sunt. Fideles Papæ homines non ultra capiam,*
Popula

Populo Romano pacem & securitatem præ-
 stabo. Patrimonia & Ditiones Ecclesie
 Romanæ, quæ abstuli, restituum, bona fide
 auxilium præbebo, ut omnia, quæ jure ad
 eam pertinent, recuperet & quiete possi-
 deat. Domino Paschali Papæ obediam, sal-
 vo tamen honore Regni & Imperii, quem-
 admodum Imperatores Catholici Pontifici-
 bus Catholicis obedire solebant. Huic
 Promisso, die Martis post octavam Pa-
 schæ, undecima Aprilis, Indictione quar-
 ta, nempe anno millesimo centesimo un-
 decimo dato, Episcopi quatuor, & Comi-
 tes sex, addito juramento, subscripse-
 runt.

Imperator, priusquam Papæ vincula
 solverentur, Bullam de jure investiendi
 sibi tradi voluit, nec concessit, ut Ro-
 mam, ubi annulus Pontificis relictus fue-
 rat, rediret. Ergo altera die ex Urbe
 advocatur Scriniarius seu Amanuensis,
 qui Bullam nocturno tempore scripsit, cui
 Papa dolens & invitissimus signum ap-
 posuit. Erat vero scripta in hunc sen-
 sum: *Concedimus tibi & confirmamus*
Privilegium, quod Antecessores nostri
Majoribus tuis concesserunt, ut Re-
gni tui Episcopis & Abbatibus, libere
& sine Simonia vitio electis, Investituram
Virgæ & annuli conferas. Nullus conse-
crari possit, nisi prius a te Investituram
acceperit. Antecessores enim vestri Ec-
clesias

Sæcul. XII.

A.C. IIII.

Bulla Paschæ
lis Papæ.

Sæcul. XII. *clesias tantis cumularunt beneficiis, ut*
A.C. IIII. *Regnum vestrum, Episcoporum maxime &*
Abbatum præsiis oporteat communiri,
populares vero turbas, quæ in Electioni-
bus contingunt, Regali Majestate compe-
sci. Si quis vero vel Ecclesiastici vel Sæ-
cularis ordinis hanc nostræ Concessionis
Paginam contemnens contra eam temera-
rio ausu agere tentaverit, anathematis
vinculo innodetur, honorisque ac Dignita-
tis suæ jacturam patiatur.

His ita compositis Imperator a Pa-
 schali Papa in Ecclesia Beati Petri, portis
 omnibus Romanæ urbis clausis, ne quis
 civium eo adveniret, obseratis, corona-
 tur. Cumque in Missa ad Hostiæ fra-
 ctionem pervenisset Papa, partem ipse
 sumens, & alteram Imperatori tradens
 ait: *Sicut pars ista vivifici Corporis di-*
visa est, ita divisus sit a Regno Christi &
Domini, qui Pactum istud rumpere ac vio-
lare tentaverit! Missa celebrata, Rex
 confestim ad castra sua redit; Pontifex
 vero tandem liberatus cum Episcopis &
 Cardinalibus in urbem regreditur, &
 tanta frequentia populi occurrentis &
 Deum laudantis excipitur, ut vix circa
 Vesperas hospitium intrare potuerit.
 Hæc Feria V. decima tertia Aprilis acta
 sunt.

Imperator, pretiosis muneribus in Pa-
 pam, in Episcopos, in Cardinales & ce-
 teros

teros Clericos sparsis, itinere per Longo- Sæcul. XII.
 bardiam directo, reversus, mense Augu- A.C. 1111.
 sto, Spiræ permultos Episcopos & Prin- Ab. Ur/per.
 cipes convocat, celebraturus exequias
 Imperatoris parentis sui, qui annis abhinc *Sup. lib.*
 quinque vita functus Sepultura Ecclesia- *LXV. §. 44.*
 stica & precibus publicis caruerat. Li-
 centiam enim Patri suo parentandi a
 Summo Pontifice obtinuerat Henricus,
 Episcopis testatum facientibus, pœni-
 tentem e vita excessisse. Ergo jubente
 filio Henricus IV. tanta pompa, ut ne-
 mo Antecessorum ejus majore, in sepul-
 chro familiæ suæ terræ mandatur. Tum
 Imperator Moguntia Comitum agens hu-
 jus Ecclesiæ Metropolitanæ Investituram
 dedit Alberto Cancellario suo, qui jam
 diu ante Ruthardo, secunda die Maji,
 anno millesimo centesimo decimo, satis
 functo, per electionem subrogatus fue-
 rat.

§. VI.

Ecclesia Romana Papam reprehendit.

Jam Schisma annorum triginta quinque
 tandem exspirasse, & pax inter Papam
 & Imperatorem rediisse videbatur, cum
 nova divisio Romanorum concordiam
 perturbavit. Nam Cardinales, qui Ro-
 mæ, capto Pontifice, remanserant, &
 complures alii Præsules indulgentiam,
 qua Paschalis Imperatori Jus Investiendi
 Episco-

Sæcul. XII. Episcopos concesserat, tanquam Decretis
 A.C. 1111. Antecessorum suorum adversam, palam
Pasch. ep. 23. damnabant, cumque Papa Roma excel-
ap. Baron. sisset, Joannem Episcopum Tusculanen-
 1111. sem & Leonem Vercellensem Duces se-
 cuti, Decreto contra Paschalem Papam
 condito, ejus Bullam impugnarunt. Cu-
 jus rei certior factus Papa, datis Tarracina
 quinta die Julii literis, eorum zelum
 & imprudentiam vituperavit, nihilomi-
 nus promittens, emendaturum se, quod
 amore patriæ ductus fecisset, atque ut im-
 pendentem Romanæ Urbis Ruinam susti-
 neret.

Porro alius quoque Papæ factum car-
 pentibus Signifer erat Bruno Episcopus
Chron. Cass. Segniensis & Abbas Cassinensis, cui duo
IV. c. 42. Episcopi & complures Cardinales con-
 sentientes Papam urgebant, ut Bullam
 suam revocaret, & Imperatorem excom-
 municaret. Illi vero, qui cum Papa ca-
 ptivi fuerant, in diversas abibant senten-
 tias, quibusdam affirmantibus, eandem
 semper Pontifici constituisse mentem,
 eumque modo sicut antea Investituram
 damnare, aliis omnibus viribus contem-
 dentibus, ea quæ acta fuissent, firma &
 rata esse debere. Cum amici Brunonem
 monuissent, ipsum tanquam hujus dissi-
 dii Auctorem ad Papam delatum fuisse,
 ad Paschalem literas dedit in hunc ferme
 sensum: *Dicunt inimici mei, quod te non
 dili-*

diligam, & tibi detrabam, sed mentiun-
 tur. Te diligo sicut Patrem & Domi-
 num, & nullum alium te vivente Papam
 venerabor, quod tibi cum pluribus aliis
 promisi. Magis vero teneor illum dilige-
 re, qui me & te creavit. Pactum illud
 fœdum, per vim expressum, ac Religioni
 contrarium, & quod, si vera referunt, nec
 tibi ipsi probatur, non laudo. Cui enim
 probentur fœdera, quibus Libertas Eccle-
 siæ læditur, unicum Ecclesiæ ostium, per
 quod legitime intrant pastores, clauditur,
 & complura alia ostia aperiuntur, quibus
 fures & latrones ingrediantur? Habe-
 mus Canones, & Apostolorum Constitutio-
 nes ad te usque perductas. Hæc via Regia, *Can. Ap. 31.*
 qua nobis incedendum est, nec ab ea alio de-
 clinandum. Apostoli illos omnes damnent,
 qui a Sæculari potestate Ecclesiam obti-
 nent; Laicis enim, etiamsi Religionem
 ament, nullum gubernandæ Ecclesiæ jus
 est. (*) *Iisdem Constitutionibus, damnan-*
 tur

(*) Ex his Brunonis Segniensis & Abbatis
 Cassinensis verbis, quin imo ex omnium Sæculo-
 rum testimonio, attentus & a præjudiciis liber
 Historiæ Ecclesiasticæ Lector, sive Catholicus
 sive Protestans sit, facile dispiciet, omnes ubique
 terrarum Fideles certissimum tenuisse, Ecclesiam
 a Jesu Christo ita fuisse institutam, ut Potesta-
 tem Spiritualem & Ecclesiasticam a Sæculari
 volue-

Sæcul. XII. *tur omnes Clerici, qui de manu Laici se in*
A.C. 1111. *Beneficio Ecclesiastico institui patiuntur.*
Sancta sunt hæc præcepta, quibus quicum-
que contradicit Catholicus non est. Ea
igitur confirma, & errorem contrarium,
quem

voluerit esse distinctam. Unde insanivisse merito dicendi sunt primi Protestantium Doctores, qui contra mentem totius Ecclesiæ affirmare non erubuerunt, Principibus Laicis Jure naturæ & Divino competere Jus in Sacra. Non omnes tamen A catholicorum Ecclesiæ de hac re consentiunt; nam fatetur Commentator in Jus Ecclesiasticum Protestantium Domini Mosheim pag. 168. Die strengen Presbyterianer in Holland geben nur zu, daß die Obrigkeit Macht habe, einen Abgeordneten abzuschicken, der die Streitigkeiten auf den Synoden verhindere, sonst habe sie in Kirchensachen nichts zu thun. Und Mosheim selbst pag. 171. Die Episcopalen, die man in England die hohe Kirche nennet, das ist, die strenge Episcopalen, die man mit dem Namen Torris zu belegen pflegt, läugnen, daß der König und das Parlament das Recht Kirchengesetze zu machen habe. Sie behaupten hingegen, daß die Kirche von Jesu Christo die Gewalt empfangen habe, sich selbst zu regieren &c.

Jucundum lectu est, quod scribit ex Barneto Flewii Continuator Lib. 143. §. 77. de Elisabetha Regina Angliæ. Ubi loquitur in hunc modum: *Quod spectat ad materiam Supremæ in Ecclesiæ Potestatis, Reformatores Angliæ usque adeo*
a sa

quem ipse Hæresim sæpe nominasti, damna. Sæcul. XII.
 Illico Ecclesiam pacatam & totum orbem A.C. 1111.
 pedibus tuis subiectum habebis. Ego pro-
 fecto iuramentum, quo te ligasti, prope
 nibili facio, quod si fregeris, non minus
 quam

a sana doctrina aberraverant, ut hæc res scrupulos Elisabethæ moverit. Nam cum plerique novum portentum horrerent, scilicet feminam, Ecclesiæ Caput & fontem Potestatis Pastoralis existere, cujus ipsa per sexum capax non esset, perspicere cœperunt, Reformationis auctores non ratione, sed impetu ad huiusmodi legem ferendam impulsos. Regina ipsa repugnabat, & mulier sagacissima satis intelligebat, hanc suam Dignitatem populis risum movere. Sed ne hunc Titulum abjiceret, Politicæ rationes prohibebant. Huc usque Continuator. Nempe illa tempestate Angliæ Religionis ultima cura fuit.

Hoc anno autem millesimo septingentesimo sexagesimo primo Georgius Guilielmus Rex Angliæ juvenis publice declaravit, Sponsam sibi elegisse Carolinam, Ducis de Mecklenburg Strelitz filiam, Lutheranam (nempe quæ Anglorum Religio sit ignaram) addiditque, inde Bono Religionis in Angliâ consuli, quod uxorem Protestantem, non Catholicam ducat.

Itaque si Sponsa Protestans unius Sectæ viro Protestanti alterius Sectæ nubat, non quæritur, quid ipsa credat, sed quid non credat, & sufficit, si nova professio Fidei pauculis verbis absolvatur: Ich bin eine getaufte Christin, und von einem Römischen Pabste weiß ich nichts.

*Sæcul. XII. quam ante te Summum Pontificem colam,
A.C. IIII. & obediam.*

§. VII.

*Bruno Segniensis ad Ecclesiam suam
Cathedralem redit.*

Tetigit Papam invidiosa epistola, timuitque, ne Bruno Pontificatum sibi auferre moliretur. Quare cum ab Abbatia Montis Cassini, ut minueretur viri auctoritas, amovere statuit. Illi Monasterio Bruno anno quarto præerat; nam Legatione sua in Francia defunctus Cassinum rediit, cumque Ottonis Abbatis morte prima Octobris anno millesimo centesimo septimo Abbatia vacaret, per electionem Monachorum ei subrogatus est, & sub idem tempus Paschalis Papa ad Montem Cassinum divertens coram toto Capitulo dicere auditus est, Brunonem non modo Cathedra Abbatiali, sed etiam ipsa Sacra Sede dignum esse. Nihilominus, accepta ejusdem in causa Investituræ epistola, rescripserat, se amplius non toleraturum, ut Episcopus esset & Abbas. Quippe Bruno adhuc dum Episcopus Segniensis erat, & quamvis instantissime sæpius petiisset, ab onere hujus Ecclesiæ liberari, nunquam tamen Pontifex permoveri potuerat, ad ejus abdicationem recipiendam. Monachis quoque montis Cassini scripsit Papa,
&

*Chron. Cass.
IV. c. 31.*

*Sup. lib.
LXV. §. 46.*

c. 48.

& Epistolam suam Leoni Episcopo Sæcul. XII. A.C. 1111.
 Ostiensi, olim illius monasterii alumno, deferendam commisit, in qua præcipiebat, ut alium Abbatem eligerent. Tunc vero Bruno convocata Congregatione, quemdam Fratrem, cui nomen Peregrinus, Popularem suum, eis Abbatem dare cupiebat; at illi rejecto Peregrino ad Brunonem, *si tu nos regere volueris, inquit, ut hactenus tibi, Patri nostro, semper obediemus. Si vero discedis, libertatem eligendi quemcunque lubuerit nobis relinque.* Credidit Bruno satis virium sibi esse, quibus monachos ad imperata facienda compelleret, armatosque advocavit, qui fratres Ecclesiam ad Misfam celebrandam intrantes occupant, & minaciter interrogant, ubinam illi essent, qui Abbatis sui mandata respuere audent. Verum Monachi imperterriti milites e monasterio ejiciunt, quod ubi Abbas cognovit, convocatis fratribus, *nolo, inquit, inter vos & Ecclesiam Romanam scandali causa esse. Habete vobis Baculum pastoralem, quem mihi olim tradidistis.* Tum Baculo super Altare deposito, monachis valedicit, ac ad suum Episcopatum redit; ubi deinde annis quatuordecim superstes fuit. Bruno Abbatiam Cassinensem annis tribus & decem mensibus rexerat, ejusque Successor Girardus annis undecim præfuit.

Hist. Eccles. Tom. XVI. P §. VIII.

Sæcul. XII.
A.C. IIII.

§. VIII.

Leo Marsus Episcopus Ostiensis.

*Ughell. to. I.
p. 76. n. 34.*

Leo Episcopus Ostiensis, cujus opera Pontifex in hoc negotio usus est, apud Marsos in Campania natus, puerulus disciplinæ Cassinensium traditus, & Institutum monasticum amplexus, cum doctrinæ & virtutum splendore emicaret, ad officium Bibliothecarii & Decani in illo monasterio evectus est. Cum eum Oderisius Abbas vitam Desiderii Abbatis, Antecessoris sui, qui deinde sub nomine Victoris III. in Cathedra S. Petri sedit, scribere jussisset, & elapso exinde haud longo tempore quæsivisset, an mandatum suum curasset, Leo candide fassus est, se ne quidem primam manum operi admovisse, quod aliis negotiis distraheretur. Ergo promisit Oderisius, se ei otium ab aliis rebus concessurum, præcepitque, ut totam historiam Monasterii Montis Cassinensis, a tempore S. Benedicti originem repetens, scriberet, & non solum ea omnia quæ acta fuissent referret, sed etiam census & prædia indicaret, quæ monasterium ex Munificentia Imperatorum Principumve, vel quocunque alio modo, acquisivisset. Exsecutus est Leo, quod sibi imperatum erat, usus subsidio Commentariorum, rudi veterum monachorum manu exaratorum,

Histo-

Historia Longobardorum, Imperatorum, Sæcul. XII.
 Pontificum, & vetustis Monasterii Char- A. C. IIII.
 tatis, Titulisque; quibus sedulo conquisi-
 tis Chronicum Cassinense superstruxit,
 divisitque in tres Libros. In primo Li-
 bro exordium a S. Benedicto ducitur, in
 secundo res gestæ ab ætate Aligerni Ab-
 batis anno circiter nongentesimo quin-
 quagesimo memorantur, in tertio solius
 Desiderii Abbatis historia contextitur. Ce-
 terum Leonem Marsum e monasterio *Sup. lib.*
 Cassinensi evocatum Paschalis II. Papa *LVII. §. II.*
 Cardinalem Episcopum Ostiensem crea-
 vit, usque ad annum certe millesimum
 centesimum decimum quintum, super-
 stitem. Eidem in Episcopatu Ostiensi
 successit Lambertus Fagnanus, postea
 assumpto nomine Honorii II. Pontifex
 Maximus.

Chronicum montis Cassini, Leone
 defuncto, Petrus Diaconus & Bibliothe-
 carius ejusdem monasterii, Romæ nobi-
 lissima stirpe natus, & quinquennis puer *Prolog. lib. 4.*
 Monachis illius Domus, anno circiter *cum notis.*
 millesimo centesimo decimo quinto, tra-
 ditus continuavit. Cui etiam Librum
 quartum addidit, acta a tempore Ode-
 risi Abbatis seu ab anno millesimo octo-
 gesimo septimo, usque ad Rainaldum II.
 & mortem Anacleti Antipapæ, seu an-
 num millesimum centesimum trigesi-
 mum octavum, complectentem. At

P 2 hicce

Sæcul. XII. hicce liber non ea fide, ac priores, scri-
 A.C. IIII. ptus est.

§. IX.

*Nicolai Grammatici obitus. Joannes
 Patriarcha Constantinopolitanus.*

Constantinopoli Nicolaus Grammaticus obiit hoc anno millesimo centesimo undecimo, postquam hanc Sedem tenuisset annis viginti septem, & ad ultimam senectutem pervenisset. Duas ab hoc Patriarcha Constitutiones habemus, utramque anno millesimo nonagesimo secundo, Indictione decima quinta, datam. In prima, decima quarta Junii, in Synodo Metropolitans tredecim, & compluribus Imperatoris Præfectis præsentibus edita, decisa est quæstio, ante mensum unum in ampliore Conventu proposita, videlicet, an patruus vel avunculus neptem, aut nepos materteram vel amatam, sola affinitate sibi junctam, ducere possit; atque hujusmodi matrimonia valida esse Græci pronunciarunt. (*) Secunda Constitutio, die Mercurii, vigesima

*Sup. lib.
 LXIII. §.
 25.*

*Zonar.
 XVIII. §.
 13.
 Jus Græco
 Rom, lib. 3.
 p. 215.*

(*) Id ita accipiendum videtur, quod licent patruo neptem ex uxoris suæ fratre vel sorore genitam, aut nepoti filiam ex materteræ vel amatæ suæ fratre vel sorore natam ducere. At hodie exemplum Dispensationis Pontificiæ habemus,

ma prima Julii validum esse declarat ma-
 trimonium initum, post præcedentia
 Sponsalia, ob defectum ætatis in sponsa,
 quæ septenni major non erat, nulla, quia
 non nisi post annos octo consummatum
 fuerat. Conventus, in quibus istæ Consti-
 tutiones conditæ, in Palatio Patriarchali,
 & aula quam Græci sua lingua *Thomai-*
ten dicebant, celebrabantur.

§. X.

Hæresis Bogomilorum.

Nicolao Patriarcha Sedem Constantino-
 politanam tenente, Alexius Impera-
 tor Basilium, Bogomilorum Principem,
 igne damnavit. Erant vero Bogomili
 Hæretici, patria Bulgari, & ita vocaban-
 tur, quod Bogomili idem significaret, ac
homines divinam Misericordiam implo-
rantes. Quippe *Bog* in lingua eorum
 Sclavonica *Deus*, & *Miloui miserere no-*
stri significat. Hi super omnia oratio-
 nem extollebant, more veterum Messa-
 lianorum, ex quorum deliriis istorum
 Hæresis magnam partem conflata erat;
 verum re ipsa Manichæi erant, aut po-
 tius aliqua Secta Paulicianorum, quorum

P 3

supe-

bemus, qua Petro, Josephi Regis Lusitanæ fra-
 tri, ejusdem Regis filiam, nempe ex Germano
 fratre neptem anno millesimo septingentesimo
 sexagesimo accipere licuit.

Sæcul. XII.
 A.C. 1111.
 p. 216.

Euthym. Zi-
 gab. Panopl.
 tit. 23.
 Anna Comn.
 lib. XV. p.
 486.
 Sup. l. XIX.
 s. 25.

Sæcul. XII. superius meminimus. Ceterum Bogomili pietatis eximia speciem intuentium se oculis exhibere satagebant, capillos radebant, palliis tegebantur, & ita involuebantur cucullis, ut de tota facie vix nasus appareret. Demissis capitibus incedebant, nescio quas preces mussitantes. Monachos denique credidisses. Cum de hac Secta ubique sermones sererentur, Alexius Imperator inquirere cœpit, quodnam hoc esset genus hominum, & quosdam illam Sectam profitentes ad se adduci iussit. Interroganti respondent omnes, Ducem & Præceptorem suum esse Basilium. Is sequentibus se duodecim Discipulis, quos Apostolos suos dicebat, & aliquot mulieribus, omnes regiones peragrabat, Hæresim suam spargens. Medicus erat, & Doctrinam, cui annis quindecim operam dederat, ab annis quinquaginta duobus aliis communicabat.

Zonar. lib.
XVIII. n. 3.

Basilium igitur, jubente Imperatore, diligentissime investigatus, in ejus conspectum adducitur. Intrat ille, statura supra vulgarem, vultu, qui virum sæculo mortuum decet, barba cana, habitu pane monastico, & a vestitu Sectatorum suorum in nulla re diverso. Imperator venienti assurgit, sedere hospitem jubet, tumque etiam mensæ adhibet, simulans, cupere, se cum fratre suo Isaaco Conne-

no ipsius Discipulum fieri. Addebat, ^{Sæcul. XII.}
 ambos se docentis sermones tanquam A.C. IIII.
 cœlestia oracula excepturos esse, si modo
 ipsorum animas in viam salutis æternæ
 deducere dignaretur. Basilius, etsi
 in arte fingendi esset exercitatissimus, &
 primo quod rogabatur denegasset, postea
 tamen duorum Principum, in ipsius
 perniciem colludentium, blanditiis falli
 se passus, doctrinam suam exponere, &
 eorum quæstionibus respondere cœpit.
 Colloquebantur vero in secreto Palatii
 conclavi, jusseratque Imperator post si-
 parium consistere Notarium, qui omnia
 senis verba chartæ mandabat. Ille ni-
 hil dissimulans omnes suos errores diser-
 te explicavit. (*)

Tunc vero Imperator deposita larva
 Senatum, Duces militares, Clericos, &
 Nicolaum Patriarcham convocat, & Scri-
 ptum, in quo Doctrina Basili contineba-
 tur, recitari præcipit. Ipse, convictum
 se esse intelligens, nihil eorum quæ di-
 xerat negavit vel retractavit, sed ea de-
 fendere paratus, se se flammis, tormen-
 tis & morti offerebat. Itaque inflexibi-
 li ingenio contra hortatus Catholicorum,

P 4 fuorum

(*) Utrum insigni fallacia uti per Christianam
 Simpliciter licuerit, vel an Majestatem Cæsara-
 ream exquisita astutia decuerit, Lectores judi-
 cent.

Sæcul. XII. suorum etiam Discipulorum, & Impera-
 A.C. 1111. toris, qui eum saepe e carcere evocatum
 ad pœnitentiam invitabat, animum obfir-
 mavit. Nam præter alia Bogomili etiam
 istud insaniebant, corpora sua tormentis
 non esse obnoxia, venturosque Angelos,
 qui ipsos de medio ignis liberarent. Ale-
 xius Basilii discipulos, inprimis vero duo-
 decim eos Apostolos ubique e latibulis
 erutos ad damnandam Hæresim compel-
 lere conabatur, sed irrito labore. Cum
 autem cognosceret, malum latius serpe-
 re, atque multos nobilissimis stirpibus
 natos & magnam populi multitudinem
 perverti, una sententia omnes ad rogam
 condemnavit.

p. 491.

Verum, cum inter illos, qui jussu Im-
 peratoris in custodia detinebantur, mul-
 ti negarent, Bogomilos se esse, atque
 hanc Hæresim palam abominarentur, ver-
 sutum hominum ingenium non ignorans
 Imperator, dolo uti statuit, quo sincere
 Catholicos a ceteris discerneret. Solium
 conscendit circumstantibus Senatoribus,
 Clericis, & aliquot monachis, de quibus
 ingens erat eruditionis opinio. Tum il-
 lis omnibus in conspectum adduci jussis,
 qui Bogomilorum erroribus infecti dice-
 bantur, *hodie, inquit, duo rogi accenden-
 tur, & Crux ante pyram unam plantabi-
 tur, in quam illi conjiciendi sunt, qui se
 Catholicos esse dicunt, præstat enim inno-
 centes*

centes mori, quam Hæresis suspitione in- Sæcul. XII.
A.C. 1111.
fames non sine fidelium scandalo vivere.

Alter rogas illis parabitur, qui se Bogomilos profitentur. Singuli ergo ad alterutrum, quem elegeritis, ignem accedite. Hæc vero Imperator ideo dicebat, quod sciret, quantum Bogomili effigiem aut signum Crucis horrerent. Jamque subjectus ignis utramque lignorum struem corripit, innumerabilis populi multitudo ad spectaculum advolat, & damnati, cum crederent, mortem effugiendi spem nullam superesse, alii Crucem ante rogam alterum erectam amplexi, se Catholicos, alii eandem fugientes se Bogomilos produnt. Tum voces murmurantis populi, cum nesciret, quo consilio Alexius id præcepisset, audiebantur; verum eodem jubente, omnes qui ad rogam Crucis se se admoverant, liberantur, & dilaudata eorum fide dimittuntur. Bogomili in carceres deducuntur, & Basilii Apostoli in destinatum ipsis ergastulum detruduntur. Imperator quotidie aliquos eorum ad Regiam vocatos vel proprio ore, vel opera virorum Ecclesiasticorum, doctrina præstantium, errorem dedocere adlaborabat. Non nulli conversi sunt, & libertati restituti, alii in carcere Hæresi suæ immortui sunt.

Basilium vero Hæresiarcham & contumacem Clerici, monachi delecti, &

P 5 Patriar-

Sæcul. XII.
A.C. IIII.

Patriarcha flammis dignum judicarent, assensus est Imperator, & postquam eundem iterum iterumque ad abjurandam Hæresim frustra fuisset exhortatus, ingentem rogam in medio Hippodromi excitari jubet. Ex adversa parte figitur crux, & Basilio electio offertur, accedendi quo vellet. Ille cum duceretur, & procul ardentem pyram conspiceret, in risum solutus ait, angelos se incolumem præstituros esse, additis illis verbis Psalmi: *Ad te autem non appropinquabit. Verumtamen oculis tuis considerabis.* Sed postquam propius admotus vidit horrendas flammæ Pyramidis in Hippodromo stantis fastigium altitudine adæquantem, & calorem sensit, sæpius respicere, manibus plaudere, femur percutere, attonito & mentis impotenti similis. Hæresim tamen non abjecit. Jam ignem, jam circumstantes intuebatur, nec progrediens, nec regrediens, & sensu carere videbatur. Tum lictores, forsan timentes, ne Deo permittente eum Dæmones auferrent, ut experimentum caperent, adhuc jactanti, se ex rogo salvum & illæsum evasurum esse, detractum pallium injiciunt. Et ille: *An non cernitis, ut pallium meum in aërem avolet?* hæc dicentem, ac ut erat, vestitumprehendunt, & in medias flammæ immittunt, ubi ita consumptus est, ut ne quidem gravis odor

odores præsentis offenderet, fumusque vix paulo magis quam antea nigresceret. Populus Basilii Sectatores quoque, quorum magnus numerus tristem Magistri sui exitum spectabat, flammis tradere gestiebat, sed vetuit Imperator, cui satis fuit jubere, ut carceri manciparentur. In eo longo tempore custoditi sine pœnitentia e vita migrarunt.

Sæcul. XII.
A.C. IIII.

§. XI.

Bogomilorum Errores.

Alexio Imperatore jubente, errores Bogomilorum literis mandavit quidam Monachus, nomine Euthymius Zigabenus, Matri Imperatricis Irenis & omnibus Clericis notus. Is Grammaticæ regulis apprime instructus, nec artis benedicendi ignarus, in Doctrina Ecclesiæ ita versatus erat, ut nemo magis. Itaque ab Imperatore jussus opus scripsit, in quo omnes Hæreses exponebat, atque singulas ex auctoritate Patrum refutabat. Quem librum Imperator Panopliam Dogmaticam, seu viri Docti Armaturam appellavit. In eo opere Euthymius Hæresim Bogomilorum recenset eum in modum, quo eam ex ore Basilii acceptam Imperator in chartam, ut supra meminimus, referri jusserat. Summa autem Errorum hæc fuit.

Anna. p. 490.

Euthym.
Panop. tit.

23.

Reji-

Sæcul. XII.

A.C. III.

Num. I.

Rejiciebant Bogomili Mosaicos Libros, ceterosque Veteris Testamenti, excepto Psalterio, & sexdecim Prophetis. Novum vero Testamentum totum recipiebant. Confitebantur Trinitatem, sed solum verbis, nam revera tria nomina soli Patri tribuebant, dicebantque, Filium & Spiritum Sanctum non prius quam anno Mundi quinquies millesimo quingentesimo extitisse (quod circiter ad tempus Nativitatis Jesu Christi referri potest) & post annos triginta tres cum Patre fuisse confusos. Ut ipsi fabulabatur, Deus antea habuerat alium filium, nomine *Satanael*, qui cum seditionem commovisset, & Angelos in suas partes pertraxisset, cum iisdem de Cœlo dejectus fuit. Is deinde alterum Cœlum condidit, & reliquas Creaturas visibiles, Moysen decepit, eique veterem legem dedit. Ad ipsius potentiam destruendam Jesus Christus advenit, & postquam rebellem in Infernum inclusit, ultimam syllabam ipsius nominis, quod Angelo conveniebat, subtraxit; unde jam *Satanas* vocetur.

Satanael &
Satanas.

Dicebant, Verbi Incarnationem, ejus vitam super terram, ejus mortem & Resurrectionem, ceteraque omnia inanem rerum speciem fuisse, & officias, quibus *Satanael* falleretur. Quare Crucem horrebant & rejiciebant. Nostrum Baptismum

14.

15.

mum damnabant, Joannis esse dicebant, Sæcul. XII.
 quod per aquam fiat, & eos, qui ad im- A.C. IIII.
 piam ipsorum deficiebant Sectam, reba-
 ptizabant alio Baptismo, quem Sancti
 Spiritus esse jactitabant. Dicebant, Dæ-
 mones a se solis aufugere, in singulis au-
 tem reliquis hominibus singulos Dæmo-
 nes habitare, qui eos ad omnis generis
 peccata committenda impellerent, nec
 ipsos etiam in morte relinquerent. Ev-
 charistiam contemnebant, & Sacrificium
 Dæmonum appellabant, nec aliam Com-
 munionem confitebantur, vel aliam Cœ-
 nam, quam petitionem panis quotidiani
 in precatione *Pater Noster*. Reliquas Matth. 6. 7.
 precandi formulas tanquam multilo-
 quium Gentibus conveniens aspernaban-
 tur. Orationem vero Dominicam se- 17.
 pties die & quinquies nocte frequenta-
 bant. Omnia templa manu facta damna- 18.
 bant, ne quidem templo Jerosolymitano
 excepto, eaque Dæmonum Sedes esse di-
 cebant, unde in Ecclesiis nunquam ora-
 bant. Sacras imagines spernebant, & 42.
 Idolorum loco habebant. 11.
 Sanctos prædicabant, quam Prophetas,
 Apostolos & Martyres, Episcopos autem
 & Ecclesiæ Patres, tanquam Idolorum
 Cultores, reprobabant. Ut Pseudo-Pro-
 phetas habebant S. Basilium, S. Grego- 45.
 rium Nazianzenum, ceterosque Patres.
 Imperatorum nullos nisi Iconoclastas, in- 46.
 primis

Sæcul. XII. primis Copronymum, orthodoxos fuisse
A.C. 1111. affirmabant.

- Bogomili omnes Catholicos Phari-
sæos esse & Sadduceos, viros autem lite-
ratos Scribas calumniabantur, quibus sua
31. 47. *Matth. 13.* Doctrina communicanda non esset. Si
28. Bogomilis fides habeatur, duo illi Dæmo-
niaci, qui in sepulchris habitabant, Ty-
49. pus erant duorum ordinum, Clericorum
& Monachorum, degentium in Ecclesiis,
in quibus ossa mortuorum (id est Reli-
quæ Sanctorum) custodiuntur. Item,
Luc. 9. c. 8. 27. 28. *&c.* ipsis Evangelium explicantibus, monachi
significabantur per vulpes, quæ foveas
suas habent, Stylitæ autem sub aperto
cælo in columnis persistentes, erant illis
volucres Cœli, quæ nidos suos habent,
& quas Deus nutrit. Ita Bogomili Do-
ctrinam suam superstruebant S. Scriptu-
ræ textibus, quos pro suo arbitrio alle-
gorice explicabant. Licere sibi puta-
bant, errores suos dissimulare, & quibus-
cunque demum fraudibus ad servandam
vitam uti; unde non facili negotio dete-
21. gi poterant. Monachorum habitu ince-
24. debant, quo magis laterent, & facilius
viam ad insinuandam aliis Hæresim suam
invenirent. Matrimonium damnabant,
& omnem utriusque sexus conjunctio-
nem, quasi corporibus carerent, prohi-
bebant. Præcipiebant, ne quis carnibus
aut ovis vesceretur; ad convivium vero
invi-

invitati plus ceteris opipare epulabantur, quare nec ab aliis rebus sibi temperare credebantur. Princeps Regia Anna Comnena fatetur, se cupivisse Bogomilorum Hæresim exponere, sed verecundia & modestia sexui suo innata fuisse prohibitam, ne linguam scœdaret. Ideoque lectorem ad librum Euthymii remittit. (*)

Sæcul. XII.

A. C. 1111.

Alex. lib. 15.

p. 490.

Bogo-

(*) Addit Natalis Alexander, pag. 167. Sæc. XI. & XII. *Juxta Bogomilos Rachelem fuisse mulierem viduam, quæ cum duas haberet infantes filias, quo tempore Herodes pueros omnes interfecit, honorem & gratiam apud ipsum se inituram arbitrata, eas in speciem marium mutatas attulit. Quæ cum essent pariter interfectæ, Rachel ita lugebat, nullam ut consolationem admitteret. &c. Item, Catholicam Ecclesiam esse Herodem, quæ Verbum apud eos natum occidere conaretur. &c. Ceterum cum Patriarchæ Constantinopolitani communionem cum Sede Romana Apostolica, quæ Ecclesiæ Universalis centrum est & vinculum, servasse non legantur, ipsi quoque nullatenus meliorem, quam Bogomili Regulam, nec majorem auctoritatem in explicando S. Scripturæ sensu habebant. Ideoque, ut alia prætereamus, revera in Doctrina de Processione Spiritus Sancti fallebantur. Hinc Bogomilorum, Græcorum, Protestantium & denique omnium illorum, qui, cum S. Scripturam interpretantur, rejecta Ecclesiæ Romanæ auctoritate proprium*

Sæcul. XII.
A.C.1111.

Auct. Bibl.
PP. 1614.
to.2. p.292.

Bogomilorum deliriis expositis, Euthymius Ismaelitas quoque, seu Musulmannos refellit. Primo Historiam Mahometis summatim refert, ostenditque eum a nullo Prophetarum fuisse promissum, nec ullo argumento confictam missionem suam probasse. Præcipua Dogmata ex Alcorano refert, cujus capita & verba citat, atque ineptias in hoc libro contentas explodit, qualis est illa, quod auctor libri Mariam sororem Moysis, & Virginem Matrem JESU unam personam fecerit, & quod sermones, quos adspirante Numine se hausisse dicebat, adjunctis anilibus fabulis impleverit.

Nicolai Grammatici Successor fuit Johannes, Diaconus, *Hieromnemou* Ecclesie Constantinopolitanæ, & frater Episcopi Calcedonensis; hinc ab illa urbe cognomentum accepit. Eum a puero literis Sacris profanisque eruditum, defuncto Nicolao, Alexius Imperator, in Ecclesiam ingressus, Patriarcham populo denunciavit, qui deinde hanc Sedem annis viginti tribus tenuit.

§. XII.

prium sequuntur judicium, diversitas in eo tantum sita est, quod alii magis alii minus a veritate aberrant.

§. XII.

Sæcul. XII.

A. C. 1112.

Concilium Lateranense. Investitura damnatur.

Romæ Paschalis Papa, ut se in causa concessi Juris investiendi purgaret, & Schisma, quod Ecclesiæ impendere videbatur, caveret, Concilium in Ecclesia Lateranensi convocavit, cui centum plus minus Episcopi, ac inter alios Cenobinensis, Petrus Portuensis, Leo Ostiensis, Conon Prænestinus, Episcopi Cardinales, Joannes Patriarcha Venetus, Senes Archiepiscopus Capuanus, Landulfus Beneventanus, Maurus Amalphanus, Guilielmus Syracusanus, & Gaufridus Senensis interfuerunt. Duo tantum Transalpini aderant, Girardus Inculismensis & Galonus Legionensis ex Britannia, Archiepiscoporum Bituricensis & Viennensis Legati; præsentibus etiam multis Abbatibus, ac innumerabili Clericorum Laicorumque multitudine. Anno millesimo centesimo duodecimo, decima octava die Martii Concilio initium datur. Die exinde quarta de Guibertiis movetur quæstio, qui dicentes id sibi a Papa permissum, interdicta sibi officia celebrabant. Tunc Pontifex ait: *Excommunicatos, quod aliqui dicunt, in discriminatim omnes non absolvi. Constat enim, neminem nisi pœnitentem & satisfactum.*

to. 10. Conc. p. 767. Baluz. ad Concord. P. de Marca. p. 1292.

Hist. Eccles. Tom. XVI. Q fa-

Sæcul. XII. *facientem gratiam consequi. Guibertinis*
A.C. 1112. *officia interdicta non restitui, quin potius*
Ecclesiæ sententiam in ipsos editam laudo
& confirmo.

Porro die quinta Pontifex toti Concilio narravit; se ab Henrico Teutonum Rege cum Episcopis Cardinalibus & pluribus aliis captum fuisse, & coactum eisdem Regi jus Investiendi Episcopos contra plurima Ecclesiæ decreta, datis literis, concedere, si captivos liberari, si populo pacem reduci, si Ecclesiam libertati restitui vellet. Addidit: *Episcopos & Cardinales jurare jussi, quod Regi ob hanc rem nunquam amplius molestus futurus essem, & ei anathema non essem dicturus. Quamvis vero Henricus Rex, quod jurejurando promisit, ut par erat, non impleverit, nunquam tamen eum anathemate feriam, nunquam in causa Investituræ ei importunus ero. Attamen ipse ejusque clientes Deum habebunt Judicem, quod commonitiones nostras repulerint. At Scriptum illud, quod urgente necessitate, sine Fratrum meorum consilio & Subscriptionem tradidi, sicut prave factum confiteor, ita corrigi desidero; sed correctionis modum hujus Concilii sententiæ subijcio, ne ideo in posterum vel Ecclesia vel anima mea damnum patiatur. Tunc omnibus visum, viris ex Concilio prudentissimis & doctissimis mature delibe-*

liberandum esse, quid ipsos altera die Summo Pontifici respondere oporteret.

Sæcul. XII.
A.C. 1112.

Sexta Concilii die, quæ fuit ultima, ut Hæresis suspicionem a se removeret, cujus illi accusabantur, qui Investituram approbabant, Paschalis Papa audiente toto Concilio Fidei suæ professionem exposuit. *Amplector, dixit, omnem Divinam Scripturam tam Veteris quam Novi Testamenti, quatuor Concilia Universalia, & Concilium Antiochenum, Decreta Pontificum, & imprimis Gregorii VII. & Urbani II. quæ ipsi laudaverunt laudo, quæ ipsi damnarunt, damno, quæ ipsi prohibuerunt, prohibeo. Ac in ista sententia semper perseverabo. (*)*

Tunc Girardus, Episcopus Inculis-
mensis, legatus in Aquitania, consentiente Papa & Episcopis omnibus, in medio Concilii Decretum legit, in hunc modum scriptum: *Nos omnes in hoc Sancto Concilio congregati, Auctoritate Ecclesiastica*

Q 2

sica

(*) Observandum, hac adhuc ætate quatuor tantum Conciliorum Universalium mentionem fieri, & hic Antiochenum a Paschali II. Pontifice adjungi, quod vero in aliquibus non in omnibus exemplaribus reperiri Nota adjecta in Actis Concil. Edit. Hard. testatur. Præterea observari merentur verba Summi Pontificis, cum de S. Gregorio VII. loquitur, quæ in Actis si leguntur: & præcipue Decreta *Domini mei, Papæ Gregorii & Beatæ memoriæ Papæ Urbani &c.*

Sæcul. XII. *stica & Judicio S. Spiritus, Privilegium*
 A.C. 1111. *per vim Regis Henrici a Paschali Papa*
 extortum, nullum & irritum esse judica-
 mus, & sub excommunicationis pœna, ne
 quid auctoritatis habeat, prohibemus.
 Causa vero districtæ Censuræ est, quod in
 eo Privilegio contineatur, Episcopum, a
 Investitura *Clericis populoque Canonice electum, non*
 damnatur. *esse consecrandum, nisi prius Investituram*
a Rege acceperit, quod contra Spiritum
S. & Canonicam Institutionem pugnat.
 Perlecta hac charta ab universo Concilio
 acclamatum: *Amen, Amen, fiat, fiat.*
 Hujus vero Decreti Auctores erant, Gi-
 rardus Episcopus Inculismensis, Leo
 Ostiensis, Gregorius Tarracinensis, Ga-
 lonus Legionensis, tumque Robertus
 Cardinalis Titulo S. Eusebii, & Gregorius
 SS. Apostolorum. Episcopi duo, Bruno
 Segnius, & Joannes Tusculanus, duo-
 que Cardinales Petrus ad S. Sixtum & Al-
 bericus ad S. Sabinam, etsi Romæ dege-
 rent, Concilio non interfuerunt. Postea
 autem, cum ipsis Censura damnati privi-
 legii exhibita fuit, aliis omnibus suo cal-
 culo accesserunt.

Ad hujus Concilii Acta refertur quæ-
 dam Paschalis Papæ epistola, in qua di-
 cit: *Divinæ Legis Institutionibus sanc-*
tum est, & Sacris Canonibus inter-
dictum, ne Sacerdotes curis Sæcula-
ribus occupentur, neve ad Comitatum
Impe-

Imperatoris accedant, nisi ut vel damna- Sæcul. XII.
 tos e periculo mortis eruant, vel injuria A.C. 1112.
 oppressos liberent. In tuo autem Regno
 Episcopi & Abbates militare coguntur,
 quod obsequium aut vix aut nullo modo
 sine latrociniis, Sacrilegiis, incendiis, &
 cædibus exhiberi potest. Ministri Alta-
 ris Ministri Aulæ facti sunt, quia civita-
 tes, turres, Ducatus, Marchionatus, jus
 fabricandi monetas, aliaque ad Rempubli-
 cam pertinentia a Regibus acceperunt;
 unde etiam mos Ecclesiæ inolevit, ut electi
 Episcopi Consecrationem non acciperent,
 nisi prius per manum Regiam investiren-
 tur. Quibus malis excitati Antecessores
 nostri Gregorius VII. & Urbanus II. hasce
 Investituras manus Laicæ, addita pæna
 excommunicationis, damnarunt, nosque
 eorum vestigia sequentes in hoc Concilio
 eandem sententiam confirmamus.

Tibi itaque, Carissime Fili, Henrice
 Rex, & nunc, ministerio nostro & Dei
 Gratia, Romanorum Imperator, tuoque
 Regno salva & intacta esse jussimus omnia
 Jura Regalia, quæ tempore Caroli, Ludo-
 vici, Ottonis, aliorumque Antecessorum
 tuorum manifeste ad Reges pertinebant.
 Episcopis quoque & Abbatibus præcipi-
 mus, ne jura Regia invadant, iisque utan-
 tur nisi ex Regum consensu. At vero
 Ecclesiæ, earum oblationes & ditiones ea
 libertate gaudebunt, quam iisdem in die

Sæcul XII. coronationis tuæ coram omnipotenti Deo
 A.C. 1112. promisisti. Tum Pontifex rei seriem
 narrat, cum a Satellitibus Imperatoris
 captus fuit, atque ultima pars hujus epi-
 stolæ desiderari videtur.

Godefr.
 Chron. par.
 17. p. 58.

Godefridus Viterbiensis, ejusdem
 sæculi Scriptor testatur, in hoc Concilio
 Lateranensi Paschalem Papam se se Papa-
 tu abdicare voluisse, quo se indignum
 crederet, quod Imperatori Investiendi
 jus indulgisset, detraxisse sibi Mitram &
 trabeam, & Concilii Patres rogasse, ut
 sine ipso, quod visum fuisset, decerne-
 rent. Verum Episcopos, rejecta ejus
 Renunciatione, ipsum ad servandam
 suam Dignitatem compulsisse, omnem
 vero conceptam iram in caput Henri-
 ci V. quem Ecclesiæ inimicum, sicut olim
 parentem ejus, proclamassent, effudisse.

ep. 24.

Papa in hac causa scripsit, unam habe-
 mus ad Guidonem Archiepiscopum Vien-
 nensem & Sacræ Sedis Legatum datam,
 in qua hortatur, ut, si sæva illa Barbaries
 (nempe Germanorum) prudentiam ipsius
 vel minis vel blanditiis tentaret, immobi-
 lis perseveret. Tumque addit: *Cete-
 rum, quæ cognoscere postulasti, hæc sunt:
 Literas meas nullas & irritas damno, quas
 in castris captivus de jure Investiendi scri-
 psi. Sed quæ in hac causa Canones Apo-
 stolorum, Concilia, & Antecessores nostri,
 præfer-*

præsertim Gregorius & Urbanus, consti-
tuerunt, & nos constituimus, quæ ipsi
damnarunt, & nos damnamus.

§. XIII.

Concilium Viennense.

Archiepiscopus Viennensis decima Se-
ptembris eodem anno, millesimo cen-
tesimo duodecimo, Concilium celebra-
vit, cui inter alios Episcopos interfue-
runt S. Hugo Gratianopolitanus, & S.
Godefridus Ambianensis, quem Archi-
episcopus rogaverat, ut veniret, & vices
suas perageret, quoniam ipse impeditio-
ris linguæ esset. In hoc Concilio Decre-
tum conditum est, in hæc ferme verba:
*Investituram Episcopatum, Abbatiarum
& omnium Ecclesiasticarum rerum de ma-
nu Laicorum, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ
auctoritatem sequentes, Hæresim esse judi-
camus. Scriptum illud seu Privilegium,
quod Henricus Rex vi adhibita a Paschali
Papa expressit, in virtute S. Spiritus da-
mnamus, nullum & invidiosum declara-
mus. Excommunicamus illum Regem, qui
simulata pace Romam veniens, postquam
Sacramento se obstrinxit, se Summo Pon-
tifici Paschali non nociturum esse, & juri
Investiendi renunciaturum, postquam ejus
pedes & faciem osculatus fuit, velut alter
Judas, cum Cardinalibus, Episcopis, mul-
tisque Romanorum nobilibus, captum &*

Sæcul. XII. *in castra abstractum, Insignibus Apostoli-*
 A.C. 1112. *cis exiit, modis indignis habuit, & lite-*
ras, quas omnes pii Christiani abominan-
tur, extorsit. Eundem Regem anatbe-
matizamus & a sinu Ecclesiæ separamus,
donec plenam satisfactionem exhibeat.
 Hujus Censuræ primus auctor S. Hugo
 Gratianopolitanus fuit.

Tum Concilium Epistolam Synoda-
 lem ad Papam dedit, in hunc ferme mo-
 dum: *Sanctæ Paternitatis Vestræ man-*
data sequentes, Viennæ convenimus. Ad-
fuere Legati Regis cum Literis Bullatis,
in quibus erga eum vester affectus pacis &
amicitiæ significabatur, easque Rex a vo-
bis sibi missas post Concilium, quod Ro-
mæ in Quadragesima celebrastis, dicebat.
Quod cum vebementer miraremur, me-
mores tamen literarum illarum, quas
Humilitati nostræ, mihi videlicet & Gi-
rardo Inculismensi, miseratis, hortantes,
ut in semita Justitiæ perseveraremus, &
sic totius Ecclesiæ nostræque fidei ruinam
devitarem, Canonicam viam aggressi
sumus. Tunc Decretum Concilii Vien-
nenfis summatim referunt, illudque con-
firmari petunt, apertis literis, quas Epi-
scopi alter alteri mittere possent. Post-
ea prosequuntur: Quoniam Principum
pars maxima & tota ferme populi multi-
tudo de hac re nobiscum sentit; omnibus
in remissionem peccatorum suorum injun-
gatis,

gatis, ut, si necesse fuerit, auxilium nobis & patriæ unanimes ferant. Illud etiam ea qua par est reverentia vestræ Pietati suggerimus; si Decretum nostrum confirmetis, si deinceps ab ipsius crudelissimi Tyranni & Legatorum ejus literis, colloquio, muneribus abstinueritis, nos, sicut decet, filios & fideles servos habebitis. Si vero, quod absit, aliam viam tenueritis, nos invitos, propitius sit nobis Deus! a vestra obedientia repellatis. Hujus comminationis acerbitate non obstante Papa, epistola vigesima Octobris data, Decreta Concilii Viennensis confirmavit.

§. XIV.

Literæ Ivonis Carnotensis de Investitura.

Cum Joceranus Archiepiscopus Lugdunensis eodem anno Concilium Ansæ celebrandum indixisset, in quo de causa Fidei & Investituræ ageretur, atque Daimbertum Archiepiscopum Senonensem ejusque Suffraganeos advocasset, parere recusarunt, data epistola, quam nomine totius provinciæ Ivo Carnotensis scripsit in hunc modum. Nusquam Patrum nostrorum sanxit auctoritas, ut primæ Sedis Episcopus Episcopos, extra provinciam suam positos, ad Concilium invitare possit, nisi hoc aut Apostolica Sedes imperaret, aut aliqua

Q 5

Eccle-

Sæcul. XII.
A.C. 1112.

to. 10. Cons.
p. 786.

ep. 236.

Sæcul. XII. *Ecclesia subjecta in causis, quæ in sua provin-*
A.C. IIII2. *cia componi non possint, ad primam*
Sedem appellaret. Ad hoc probandum
auctoritatem Pontificum affert, & prose-
quitur:

Præterea, quia in hoc Concilio de In-
vestiendi jure deliberare vobis propositum
est, pudenda Patris vestri nudabitis, quæ
pallio post dorsum demisso velare debere-
tis. Quod enim ad vitandam populi strag-
em paterne in se admisit Summus Ponti-
fex, coegit necessitas, non approbavit vo-
luntas. Nam istud inde constat, quod, post-
quam evasit periculum, us quibusdam ex
nobis scripsit, jussit quod ante jusserat,
& prohibuit quod prohibuerat, quamvis
urgente periculo nefandas literas scribi
permiserit. Sic Petrus trinam negatio-
nem trina confessione purgavit. Sic Mar-
cellinus Papa deceptus ab impiis coram
Idolo tibus obtulit, & tamen Fratribus
eum judicare non ausis, post paucos dies
coronam Martyrii accipere meritus est. ()*
Deo id permittente lapsi sunt Sancti &
Summi viri, ut ex casu majorum discant
timere minores, casum vitent, vel si ceci-
derint, cito resurgant.

Quod si Papa necdum illo rigore, quem
meretur, in Regem Germaniæ animadver-
tat,

(*) Istud illa ætate, deficiente Arte Critica,
 sine examine credebatur.

tat, credimus, eum bono consilio rem dif-
ferre, juxta sententiam quorundam Do-
ctorum, qui affirmant, subeundum esse mi-
nus periculum ad evitandum majus. Hic
 Ivo longum contextum ex Libro III. S. Sæcul. XII. A.C. 1122.
 Augustini contra Parmenianum affert, ubi III. contr. Parm. c. 2. De Ufu Ex-
 S. Pater dicit, quod sana Ecclesiæ Disci- communica-
 plina suadeat, Anathematis fulmen so- tionis.
 lummodo in privatos esse intorquen-
 dum, & quando nullum Schismatis esset
 periculum; quando vero, qui reus est,
 tanta valeret auctoritate, ut populum in
 suas partes trahere possit, vel totus pec-
 casset populus, nullum remedium super-
 esse, quam ut omnes coram Deo gemant.
 Tum prosequitur: *Ceterum non videtur*
nobis expedire, ut ad vestrum Concilium
nos conferamus, ubi accusatos damnare
non possumus, quia nullius hominis iudicio
subiecti sunt. Præcipit nobis Salvator
Mundi, obedire illis, qui præsumunt, etiamsi
similes essent Phariseis, si modo bene do-
ceant, ut ut male faciant. Itaque Sacer-
dotii opprobrium tegendum est, ne risum
inimicis nostris moveamus, & dum volu-
mus Ecclesiam ædificare, eam destruamus.
Credimus, nos venia dignos esse, si Papa
famam linguis nostris lacerare nolimus, &
filiari cbaritate dissimulemus, quod Regi
Germaniæ invitatus indulget. Non enim
prævaricator est Legis, qui in eam delin-
quit fallente subreptione vel impellente ne-
cessitate,

Sæcul. XII.
A.C. 1112.

cessitate, sed qui legem impugnat studiose, & delictum suum non curat agnoscere. Quin etiam Papæ factum laudamus, quod imminente calamitate populi non nullo vulnere suo se tantis periculis voluit obijcere, ut majoribus morbis posset paterna Charitate subvenire. Nec ipse primus, nec solus pro diversitate temporum Divinorum præceptorum Dispensator factus est.

Postremo, quidam male Investituram Hæresim vocant, cum Hæresis non sit nisi error in Fide. Nam Fides & error ex corde procedunt, investitura vero illa, de qua tantus est motus, in solis est manibus dantis & accipientis. Ad hæc, si Investitura ista Hæresis esset, ei renunciando sine peccato ad eam redire non posset. Videmus autem in partibus Germaniæ & Gallicæ multos spectatissimos viros, isto nævo per satisfactionem purgato, pastorales Virgas reddidisse, & de manu Apostolica damnatas prius Investituras recepisse; quod Summi Pontifices minime fecissent, si in tali Investitura Hæresim latere cognovissent. () Cum ergo ea, quæ æterna Lege sancita non sunt, sed pro honestate & utilitate*

(*) Ivo Carnotensis hic dicere velle videtur, Investituram a nemine, nec a Summo Pontifice accipiendam esse, in illo forsan sensu quod Gratia Ordinis a solo Spiritu S. conferatur.

litate Ecclesie instituta vel prohibita ad ^{Sæcul. XII.}
 tempus differuntur, non prævaricatio, sed ^{A.C. 1112.}
 laudabilis & saluberrima dispensatio est.

Si quis vero Laicus ad hanc prorumpit insaniam, ut credat, se Virgam tradendo tribuere posse Sacramentum vel rem Sacramenti Ecclesiastici, illum prorsus iudicamus Hæreticum, non propter investituram manu datam, sed propter præsumptionem Diabolicam. (*) Si congrua rebus nomina dare volumus, dicendum, quod
 Inve-

(*) Hic ex ore Iyonis Carnotensis damnantur omnes Protestantes, qui cum ipsi sine Successione Episcoporum, a quibus legitime vocari potuissent, sine Ordine, sine Gratia, putant tamen, se suis Prædicantibus vel Pastoribus vocationem & legitimam Potestatem dare posse. Imo non nulli fatentur, se omnia ista, omnium temporum usu & auctoritate consecrata, abrogasse. Audias enim Protestantem Fleurii Interpretem dicentem *in præf.* Von Anfang waren alle Bischöfe oder Presbyters gleich. Item Mosheimium & Windheimium in dem allgemeinen Kirchenrechte der Protestanten: Von Anfang waren keine Bischöfe; Wir haben sie weggeworfen &c. Sed ridendi sunt homines præiudiciis occæcati. Audiamus potius testimonium S. Ignatii, viri Apostolorum ætati proximi, in *Epist. ad Trallenses* dicentis: Episcopum vereantur, tanquam Patris imaginem, Presbyteros tanquam Dei Senatim & Apostolorum societatem, si hos auferas nulla erit

Sæcul. XII. *Investitura a Laico data, alieni juris usur-*
 A.C. 1112. *patio sit, & Sacrilega præsumptio, qua*

Dispensatio *pro libertate Ecclesie, salvo pacis vinculo,*
 rationabilis. *si fieri potest, funditus abscindatur. Ubi*
sine Schismate auferri non potest, modeste
reclamandum est & differendum reme-
dium. Archiepiscopus Lugdunensis da-

Ap. Ivon. *to ad hanc Ivonis epistolam responso,*
 ep. 37. *præcipue extollit Jus sui Primatus, vi cu-*
jus se omnes Episcopos omnium provin-
ciarum Lugdunensium convocare posse
affirmat, quin tamen ideo ipsis conqueri
liceat, quod extra provincias suas tra-
hantur. Fatetur Investituram in se ipsa
Hæresim non esse, sed dicit, Hæresim in
eo sitam, si quis Investituram rem licitam
esse contendat.

Ivo Carnotensis similem epistolam
 dedit ad Henricum Abbatem ad S. Joannem
d'Angeli, qui ejus mentem de Investi-
endi jure exquisierat. In ea approbo,
inquit, & confirmo, quantum possum, Gre-
gorii & Urbani Pontificum Sententiam,
& quaecunque nomen huic Usurpationi
conveniat, Schismaticam existimo opinio-
nem

erit Ecclesia &c. & in Epistola ad Philadel-
 phios: *Unum Altare sicut unus Episcopus cum*
Presbyteris. Iterum, in ead. ep. uniti estote
Episcopo, Presbyteris, & Diaconis. Ex quibus
clare cognoscimus Episcopum a Presbyteris fuisse
diversum.

nem illorum, qui Investituram defendere conantur. *Istud vero non sic accipiendum, quod Pontificem reprehendam, qui mihi scripsit, invitum se fecisse, quod fecit, eandemque sibi, quæ prius, constare sententiam. Puto igitur, eum per literas familiares & Charitate plenas monendum esse, ut se ipsum judicet, & facta retractet. Si faciat, agemus Deo Gratias, & tota Ecclesia nobiscum letabitur. Si Pontificis morbus sanari nequeat, nostrum non est iudicio in eum agere, cum Evangelium nobis præcipiat, ut illis, qui in Cathedra sedent, obediamus, & seditiones ad eos pellendos commovere prohibeat. Si quid jubeant Evangelio adversum, non obediamus, sequentes exemplum S. Pauli, qui S. Petro Præposito suo in faciem restitit. Ubi enim humana iudicia deficiunt, Divinam Misericordiam pro illis invocemus, qui Schismate involuti ab Ecclesiæ gremio discesserunt.*

In eundem sensum Ivo Brunoni Archiepiscopo Trevirensi scripserat. *Oculis nostris conspicimus, inquit, collidi Regnum & Sacerdotium, præcipua Ecclesiæ Christianæ fulcra. Nobis vero omnibus incumbit, nihil non agere, quo ea, sive membra corrupta ressecando, sive mitiora remedia applicando, iterum uniamus. Nam in tantis periculis non sola rigoris via tenenda est, sed etiam aliorum infirmitati*

ep. 114.

Sæcul. XII.
A.C. 1112.

Sæcul. XII.
A.C. 1112.

mitati aliquid dandum agendum est nobis, quod tempestate jactati solent, cum mercium partem projiciunt, ut reliqua servant. Ita Charitas infirmis infirma & omnibus omnia fit. Privati Pastorum suorum facta non damnent, si illi, salva fide & morum puritate, humani aliquid patiantur, vel ad conservandam ovium suarum vitam in errorem rapiantur.

§. XV.

Geofridus Vindocinensis Papam arguit.

At turbulentioris ingenii fuit Geofridus Abbas Vindocinensis, qui de causa Investituræ Paschali Papæ scripsit in hunc modum: Si Papa, in Catbedra SS. Apostolorum sedens, se factis contrariis beatorum ipsorum sorte privavit, ipse primus ea emendet, & tanquam alter Petrus flendo delet. Si mortis metu peccavit, non ideo habet, quo erratum excuset, potius enim mori debebat, & sic ad immortalitatem eluctari. Si obtendit, non propria, sed filiorum suorum mortis timore ad lapsum se fuisse impulsus, vana est excusatio, cum eos non modo non servaverit, sed etiam eorum Saluti impedimentum posuerit. Nullum enim Sanctorum Virorum exemplum suppetit, quod nos mortem, proximo nostro utilem, nosque ipsos recta & per compendium ad gaudia aterna deducentem

i.ep. 7. p. 13.

centem, fugere doceat. Cum S. Paulus Sæcul. XII.
 mori aliquamdiu distulit, non tamen fidem A.C. 1112.
 læsit, nec veritatem prodidit. Non ergo
 Iustitiæ aut misericordiæ amore, sed Dæ-
 monis suggestione morti erepti sunt homi-
 nes, qui cum mortales sint, eam diu effu-
 gere non valebunt, & illico ad Cælestem
 vitam, ingenti totius Ecclesiæ emolumen-
 to, pervenire potuissent. Etsi vero tanta
 fuisset eorum ignavia, ut a paradisi porta,
 deserta veritate, recessissent, tibi incum-
 bebat, tuo hortatu & exemplo vacillantes
 confirmare, tuum erat, pro bona causa,
 primum omnium mortem sustinere. Quia
 autem hæc culpa nulla excusatione digna
 est, sine cunctatione eam tolli oportet, ne
 Ecclesia, quæ jam jam expiratura vide-
 tur, penitus extinguatur. Affirmat et-
 iam Geofridus, Investituram juxta tradi-
 tionem Patrum Hæresim esse, illumque
 qui eam sua auctoritate fulcit, Hæreticis
 adnumerari debere. Tum subjungit:
 Atqui tolerari potest Pastor, si malis mo-
 ribus sit, ne utique vero si in Fide erret;
 tunc enim Fidelium minimo, peccatori pu-
 blico, aut cuicumque seeleribus infami, in
 Episcopum Hæreticum seditioso esse licet.

§. XVI.

Legati Alexii Imperatoris Romæ.

Inter hæc cum ad notitiam Alexii Im- Chron. Cass.
 peratoris Constantinopolitani delata IV. c. 46.
 Hist. Eccles. Tom. XVI. R fuis

Sæcul. XII. fuissent, quæ Papam & Henricum Impe-
A.C. 1112. ratorem diviserant, Legatione Romam
splendide adornata, significari jussit, ma-
ximo doloris sensu se fuisse afflictum, cum
percepisset, captum Pontificem & pessime
habitum fuisse. Laudabat vero Ro-
manos & gratias habebat, quod Henri-
cum repulissent, & addebat, quod, si
certior fieret, Romanorum in se affectum,
qualem esse audivisset, durare, venturus
esset Romam, vel missurum esse Joannem
Filiam suum, ut coronam de manu Pa-
pæ, veterum Imperatorum more, acci-
peret. Romani per ipsius Legatos re-
nunciari curarunt, paratos se esse ad Ale-
xium recipiendum, tumque Mense Majo
eodem anno millesimo centesimo duode-
cimo viros ferme sexcentos delegerunt,
qui, in occursum Imperatoris missi, eum
Romam perducerent. Quo consilio Ale-
xius hæc scripserit, nescimus, nec appa-
ret, ipsum quidquam eorum, quæ con-
stituisse videbatur, exsecutum fuisse. (*)

Boemun-

(*) Haud dubium esse potest, quin Alexius,
Græcorum Imperator, una cum Corona etiam
Imperatoris Occidentis titulum, honorem & po-
restatem, Henrico repulso, a Summo Pontifice
speraverit accipere. Ceterum, quod dicat, id
more Veterum Imperatorum se cupere, istud de
Imperatoribus Occidentis a tempore Caroli Ma-
gno

Bœmundi obitus, anno superiore Ale-
 xium Imperatorem ab hoste formidando
 liberaverat; quippe ille e vita excessit
 in Apulia, cum in Orientem rediturus,
 omnia ad iter suscipiendum necessaria
 pararet, & Canusæ* in Ecclesia S. Sabinus
 sepultus est, ubi ejus Epitaphium ver-
 sibus latinis, ab illius ætatis barbarie non
 abhorrentibus, scriptum legitur. Quo-
 niam defuncti filius Bœmundus necdum
 pueritiam egressus erat, in Principatu
 Antiocheno successit Tancredus, qui uno
 non plus anno rerum potitus, anno se-
 quente millesimo centesimo duodecimo
 fatis functus est.

Sæcul. XII.
 A. C. 1112.

*in Apulia.
 Rom. Sa-
 lern. ap. Pe-
 regr.

& ap. Baro.
 an. 1111.

Guil. Tyr.
 lib. XI. c. 6.
 c. 18.

§. XVII.

Ecclesia Jerosolymitana.

Cum eodem anno Gibelinus Patriarcha
 Jerosolymitanus e vita migrasset,
 successit Arnulphus Archidiaconus, co-
 gnomento *Mala corona*, qui jam diu hanc

c. 15.

R 2

Sedem

gni accipiendæ, nam Imperatores Orientis a
 Papa coronati non leguntur. Romani vero plus
 promississe, quam in ipsorum potestate fuit, vi-
 dentur; quippe duobus Dominis servire non
 potuissent, & nunquam Germania aut Germa-
 norum Reges Græcum Principem Romæ Impe-
 ratorem Romanorum coronari æquo animo tu-
 lissent. Unde novorum bellorum, & prioribus
 atrociorum, fons perennis natus esset.

Sæcul. XII. A.C. 1112. Sedem ambierat. Is Eustachio Grenerio, Sidonis & Casarea Domino, Neptem suam in matrimonium dedit, atque in dotem ditionem Ecclesie sue pinguis-
 simam, nempe Urbem Jerichuntinam cum suis prædiis, adjecit. Ceterum nihilo meliorem in Pontificatu quam antea vitam duxit; sed ut scandali partem tolleret, & proborum virorum indignationem temperaret, Canonicos Regulares in Ecclesiam Jerosolymitanam introduxit. Tunc temporis Jerosolymæ versabatur Conon Episcopus Prænестinus Sacrae Sedis Legatus, qui comperto, quod Rex Henricus Pontificem Romanum cepisset, & Basilicam S. Petri latrocinii profanasset, suadentibus Clericis Jerosolymitanis, Sententiam excommunicationis in eum protulit, quam deinde in diversis provinciis repetiit.

Chr. Abb.
Ursperg. an.
 1116.

Arnulpho Patriarcha id consilii suggerente, Rex Balduinus connubium Adelhaidis, Comitissæ Siciliae, appetiit, quamvis Edessæ uxorem legitimam, adhuc luce fruentem, accepisset. Nempe Balduinus conjugium Adelhaidis, viduae Rogerii, fratris Roberti Guischari, potentissimæ & opulentæ Principis, exoptabat, ut rebus suis, nam in Solio cum extrema paupertate luctabatur, consulere. Itaque anno millesimo centesimo duodecimo ad eam Legatos misit, qui mulie-

Guil. Tyr.
 XI. c. 21.

mulierem ad consensum impulerunt, **Sæcul. XII.**
 nam, priore Balduini matrimonio diffi- **A C. 1112.**
 mulato, Jus succedendi in Regno Jero-
 solymitano ad filium, qui ex hoc toro
 nasceretur, perventurum esse polliceban-
 tur, aut si nullam amplius susciperet pro-
 lem, ad illum, quem ex Rogerio II. Co-
 mite Siciliae genitum habebat. Comi-
 tissa Palæstinam attigit anno millesimo
 centesimo decimo tertio, divitias immen-
 sas afferens, quacum Rex Balduinus, qua-
 si ab omni alio matrimonii vinculo solu-
 tus esset, nuptias celebravit.

Interim Bernardus Patriarcha Antio-
 chenus renovavit querelas, pridem ad
 Papam delatas, quod privilegia, suæ Ec-
 clesiae noxia, Cathedræ Jerosolymitanæ
 concessisset. Papa vero declaravit, se in
 nullas alias Ecclesias Jurisdictionem Pa- *Pasch. ep. 28:*
 triarchæ Jerosolymitano voluisse tribue-
 re, quam in illas quarum limites longa
 Barbarorum dominatione ex hominum
 memoria deleti fuissent, non autem in
 illas, quarum fines certi essent; sed in
 his salva persisteret possessio antiqua. In
 eundem sensum Papa Regi Balduino scri-
 psit, & cavere præcepit, ne, privilegii a
 Sede Romana impetrati prætextu, Pa-
 triarcha Jerosolymæ Jurisdictionem in
 Ecclesias usurparet, de quibus constaret,
 quod Turcis & Saracenis dominantibus

Sæcul. XII. Patriarchæ Antiochæ subjectæ fuisse.
 A.C. III. 2.

§. XVIII.

Gudericus Episcopus Laudunensis trucidatur.

*Guib. No-
 vig. III. de
 vita c. 5.*

Gudericus Episcopus Laudunensis plures ob causas populi invidiam in se concitaverat, maxime vero ob sacrilegam cædem Gerardi Cressiacensis, viri inter Optimates illius urbis præcipui, quem Rorico Episcopi frater in Ecclesia Cathedrali orantem interfecerat, Gudericus quidem tunc absente, nam profectio- nem Romam susceperat; sed nemo dubitabat, quin ideo solum in Italiam iter ingressus fuisset, ut suspicionem paricidii, quod abiturus mandasset, a se removeret. Illud vero multo magis civium Laudunensium animos irritavit, quod postquam jurejurando Civile foedus recepisset, illud tamen omnibus viribus abrogare niteretur. Civile foedus dicebatur nova Societas, quam urbium cives, indulgentibus Dominis suis, cum in finem inibant, ut contra vim Nobilium se tuerentur, & in causis ad ipsos pertinentibus cives civibus jus dicerent. Qui in hujusmodi societatem jurabant, proprio nomine Cives appellabantur, & de gremio suo Præfectos eligebant, qui Majores, Conjurati, Consules vel aliis ejusmodi

*vid. Cang.
 Gloss. Com-
 munit.*

Sæcul. XII. A C. 1112. justo fideret. Cum hoc pactum in Cœna Domini, die decima octava Aprilis, anno millesimo centesimo duodecimo, ratum habuisset, Rex altera die, quæ erat Parasceves, Lauduno excessit, & Episcopus eadem die a civibus tantum censum exegit, quantum quisque ad impetrandum jus civitatis Regi dederat, eandemque pensionem sequente die imperavit.

Hæc res civium animos tanto furore accendit, ut Episcopum e medio tollere flatuerent, & ex iis viri quadraginta in Præfulis necem conjurarent. Quo comperto, celebris Doctor Anselmus, Ecclesiæ Laudunensis Decanus, Gudericum, jam jam lecto se commissurum, de imminenti periculo monuit, qui primo quidem plebeculæ minas sprexit; ne tamen videretur temere agere, nocte Paschali ad celebrandos matutinos se non contulit. Altera luce, priusquam solemnī pompa de more procederet, familiares suos & Nobiles arma sub vestibus suis tegere jussit, Servosque ruricolæ Ecclesiæ Episcopalis armatos adesse, qui Ecclesiæ & Palatii sui munitas turres custodirent. Hos die Martis, se periculum evasisse existimans, omnes dimisit. At die Jovis, vigesima quinta Aprilis, S. Marco Sacra, Guderico Episcopo cum Gualterio Archidiacono de modo colligendi pecunias deliberante, in plateis exoritur tumultus

Cædes
Episcopi.

c. 8.

tus Clamantium: *Civitas! Civitas*: tunc Sæcul. XII.
 que cives e domibus erumpunt, gladiis, A.C. 1112.
 arcubus, securibus, falcibus, clavis, &
 hastis armati, atque Ecclesiam Cathedra-
 lem emensi, ædes Episcopales turmatim
 intrant. Tanto strepitu exciti Nobiles
 ad fidem Episcopo juratam celeriter præ-
 standam advolant, non nullique eorum
 a civibus sternuntur.

Episcopus aliquamdiu conjectis in ir-
 ruentes lapidibus & telis se tuitus, nam,
 olim armis inclytus, melior miles quam
 Antistes habebatur, tandem cum totius
 populi impetum ferre non posset, vesti-
 bus suis cuidam famulorum traditis, ipse
 serviles induit, ad Ecclesiæ Cellerarium
 confugit, seque in dolio abdit, quod ami-
 ci imposito operculo clauserunt. Atta-
 men civibus Præsulem ubique locorum
 investigantibus ab aliquo suorum prodi-
 tus Gudericus, e dolio capillis extrahi-
 tur, & in Canonorum porticum rapta-
 tur. Ipse jam civium misericordiam ob-
 testabatur, pecuniam, quantumcunque
 exposcerent, se daturum pollicebatur, ju-
 rejurando affirmans, se exinde ipsorum
 Episcopum non amplius futurum esse, ac
 ex illa provincia migraturum. Sed ini-
 micorum aliquis levata securi adhuc lo-
 quentem ferit in capite, alius collabentis
 faciem mediam infra oculos ense divi-
 dit. Crura quoque a corpore multis
 R 5 vulne-

Sæcul. XII.
A.C. 1112.

vulneribus perfosso avulsa, & latronum aliquis, ut gemma annulo inserta poteretur, digitum resevit. Tandem corpus occisi nudum in fori angulum provolvitur, ubi prætereuntes truncum quoque conviciis & saxis insectabantur, cumque ita usque in diem posteram jacisset, cum Anselmus Decanus sine pompa & celeriter in Ecclesia S. Vincentii sepeliri iussit.

c. 9. *append.*
ad Sigeb. an.
1112.

Inter hæc ignis Domui Episcopali subjectus, etiam Ecclesiæ Cathedralis tecta corripuit, indeque ad Ecclesiam S. Joannis, ubi illa tempestate Abbatia Virginum erat, & proximas ædes pervasit, quæ concrematae in cineres subsederunt. Cives nefandi facinoris præcipui auctores, cum timerent Regem vindicem, ad præsidium cujusdam Thomæ *Marle*, crudelissimi in illa Regione Tyranni, confugerunt. Urbs deserta & diripientibus prodita. Duo autem fratres Anselmus & Rudolphus, ambo tam virtute quam doctrina conspicui, ut ceteris remanentibus solatio essent, non fugerunt, sed Sacrae Scripturae verbis trepidos hortabantur, ne in adversis deficerent. Haud diu post Rudolphus Archiepiscopus Remensis Laudunum venit, Ecclesiam Cathedrali pollutam, nempe illam partem, quæ post incendium supererat, reconciliaturus. Ad S. Vincentium quoque

Ecclesia Laudunensis.

Herm. de mirac.

c. 10.

que

que se contulit, ubi Missam solemnem Ritu Sæcul. XII.
 pro anima Guderici Episcopi celebra- A. C. 1112.
 vit, nulla enim hæcenus pro defuncto
 oblata fuerat. Inter illius Missæ Solemnia
 graviter contra Jus civitatis ad populum
 dixit, quod Servis occasionem præberet,
 potestati Dominorum suorum se subtra-
 hendi. Attulit exemplum S. Petri præ-
 cipientis, ut Dominis suis subditi essent, *1. Pet. 2. 18.*
 etiam discolis, & Canones prohibentes,
 ne mancipia Dominis suis sub specie Re-
 ligionis eripiantur. Hac de re Rudol- *Camg. c. 3.*
 phus in Regia quoque & in diversis co-
 mitiis differebat.

Guderico in hunc modum sublato,
 Laudunenses licentiam alium Episcopum
 illius Ecclesiæ eligendi a Rege petierunt,
 qui sine ulla electione Hugonem Deca-
 num Ecclesiæ Aurelianensis nominavit,
 ut Decani Dignitatem Stephano Cancel- *Guib. c. 14.*
 lario suo, ei enim ad Episcopatum præ-
 clusa erat via, conferre posset. Hugo
 Sedem Laudunensem haud plus septem
 mensibus occupavit, quibus elapsis, con-
 siliis suggerentibus Anselmo, Rudol-
 pho, aliisque spectatæ pietatis viris, ele-
 ctus est Bartholomæus, Canonicus &
 Thesauro Præfectus Ecclesiæ Beatæ Vir- *Herman. mi-*
 ginis Remensis, generis nobilitate & vir- *rac. 1. c. 2.*
 tutum splendore clarus. Is Canonice
 electus, sed invitus, Laudunensi Eccle-
 siæ annos triginta octo præfuit. Gui-
 bertus

Sæcul. XII. bertus Nogentiniensis memorat, in Con-
 A.C. 1112. secratione istorum Episcoporum morem
 Sup. lib. fuisse consulendi Sacram Scripturam, ad
 XXXI. §. I. eruenda prognostica, an sorte prospera
 Conc. vel adversa Ecclesiam recturi essent.
 Hæc erat illa Superstitio, quam Veteres
 Sortes Sanctorum appellabant.

Clerici Laudunenses, ut haberent,
 unde Ecclesiam Cathedralē Dominæ
 Agath. c. 42. Nostræ repararent, statuerunt, in regio-
 Guib. c. 12. nes Franciæ mittere viros, qui portantes
 Herm. c. 3. aream Reliquiarum, ex incendio erepta-
 rum, stipem cogèrent, ita enim illa æta-
 te mos ferebat. Igitur septem Canoni-
 ci & sex Laici deliguntur, qui Reliquias
 comitarentur; hi in octava Ascensionis
 profectioem exorsi ad Festum S. Mat-
 thæi opimis eleemosynis onusti redie-
 runt. Plura etiam miracula in illo iti-
 Guib. 1. de nere per territorium Bituricense, Turo-
 Pigno. SS. nense, Andegavense, Cenomanense, &
 c. 2. §. 6. Carnotense patrata fuisse narrabantur.
 Herm. l. II. Anno sequente millesimo centesimo de-
 cimo tertio in Angliam navigarunt, ubi
 iterum edita miracula; quod ex Histo-
 ria Hermanni Monachi, paulo post jussu
 Bartholomæi Episcopi scripta, discimus.
 lib. III. Ita stipem usque adeo abundantem col-
 legerunt, ut Ecclesia Dominæ Nostræ
 Lauduni intra spatium duorum annorum
 & sex mensium restaurata, sexta Septem-
 bris

bris anno millesimo centesimo decimo quarto consecrari potuerit.

Sæcul. XII.
A.C. 1112.

§. XIX.

Monasterii Saviniacensis Origo.

Sub idem tempus Monasterium Saviniacense in Normannia, postea celebris Congregationis Caput, S. Vitalis fundavit, cujus historiam ab origine repetere operæ pretium est. Is circa medium superioris Sæculi in vico Tertio villano prope Bajocas natus erat, Patre Reinfredo & Matre Roharda, qui multorum agrorum Domini, quod ex eorum cultura colligebant, in opera Charitatis, & imprimis in alendos hospites impendebant. Ubi Vitalis ad illam ætatem pervenit, qua pueri erudiri possunt, eum Magistro tradiderunt, a quo & pietatem hausit & literas didicit, jam tunc tantam morum gravitatem præferens, ut a sodalibus Abbas parvulus diceretur. Artibus liberalibus instructus relictis parentibus, alios præceptores docentes audiit, maximo suo in scientiis profectu. Exinde ad domum paternam reversus, & Sacerdotio initiatus, Roberto Comiti Moritoniensi, Guilielmi Regis *Conquæstoris* fratri uterino, Capellanus ab obsequio fuit, qui Vitali Præbendam in Ecclesia Collegiata, in urbe sua anno millesimo octogesimo secundo recens condita, contulit.

Annis

Clem. M. S.

Sæcul. XII. Annis exinde circiter decem exactis,
A.C. 1112. Vitalis dimisso suo Beneficio, venditis

Sup. lib. facultatibus & in pauperes erogatis, ad
LXIV. §. rupes territorii Moritoniensis secessit,
34. admisis aliquot aliis sociis anachoreticæ
 vitæ amantibus. Sed non diu ibi hæsit,

vit. Bern. ad Robertum Arbrifellensem in Silva Cra-
Tyro. c. 7. tumnensi Territorii Andegavensis diver-
n. 62. tit. Ibi magna Eremicolarum multitu-
 do ad eos congregata, cum tantum nu-
 merum locus non caperet, ad Silvam Fe-
 licitarum * in finibus Britannia positam
 digressi sunt. Rudolphus, Regionis il-
 lius Dominus, eos ibi commorari per
 aliquot annos passus, cum nulla re ma-
 gis quam venatione delectaretur, timuit,
 ne hominum frequentia feras abigeret,
 maluitque novis Silvicolis saltum Savi-
 niacensem prope Abrincas cedere, ubi
 sedem fixerunt. His primum Rudolphus
 seu Radulfus de Fusteja, & deinde Ber-
 nardus Abbatisvillæ, antea Abbas S. Cy-
 priani Pictavii se socios junxerunt. Ita-
 que quatuor Viri Sancti Vitalis, Rudol-
 phus, Robertus & Bernardus magno fer-
 vore ad conversionem animarum jam
 omnes in uno loco congregati, jam in
 diversa sparsi, incumbabant. Plures
 peragrabant provincias, nudis pedibus
 incedentes, & magno rigore corpora
 macerantes. Vitalis a carnibus penitus
 absti-

Sup. lib.
LXV.

abstinebat, raro vinum gustabat, pane
avenaceo, leguminibus, melle, caseo ale-
batur, in stramento cubabat, & somno
parcissime indulgebat. Omnes quatuor
Monasteriorum Fundatores extiterunt,
nam Robertus Monasterium Fontis Eber-
hardi, Bernardus Tironiense, Vitalis Sa-
viniacense, & Rudolphus S. Sulpitii pro-
pe Rhedonum condidit. Tria priora
etiam subjectas sibi Congregationes re-
xerunt. Ceterum, ut memoravi, Mo-
nasterium Fontis Eberhardi anno mille-
simo centesimo sexto, Saviniacense an-
no 1112, Tironiense anno millesimo de-
cimo quarto fundatum.

Sæcul. XII.
A.C. 1112.

Sup. lib.
LXV. f. 46.

Vitalis anno millesimo centesimo
quinto in Silvam Saviniacensem se rece-
perat, ubi Eremicola, ejus Discipuli, quis-
que pro modo donorum sibi a Deo con-
cessorum, vitam instituebant. Postquam
vero eorum multitudo ita excrevit, ut
centum quadraginta & plures Fratres
numerarentur, desiderio vitæ communis
ducti, Vitalem rogarunt, ut sibi a Rudol-
pho Felicitarum quædam veteris arcis
rudera prope oppidum Saviniacum im-
petraret. Rudolphus non illas ruinas
modo, sed etiam totam silvam Vitalis
precibus dedit, ubi Monasterium sub invo-
catione S. Trinitatis edificaretur: cujus
Donationis Diploma mense Januario anno
millesimo centesimo duodecimo datum.

Tur-

Sæcul. XII. Turgisus Episcopus Abrincensis cum il-
 A.C. 1112. lius regionis Optimatibus subscripsit.
 Chro. Savin. Henricus Rex Angliæ, qui tunc Abrin-
 to 2. Miscell. cis versabatur, hanc Donationem datis
 Baluz. pag. literis secunda die Martii confirmavit,
 310. & Paschalis II. Bulla vigesima tertia ejus-
 dem mensis data, ubi etiam huic Eccle-
 siæ concedit privilegium, quo licet tota
 Diœcesis interdicatur, Monasterium ta-
 men Saviniacense ab illa Censura exem-
 ptum sit. Vitalis novellæ suæ Congre-
 gationi Regulam S. Benedicti cum non
 nullis constitutionibus propriis servan-
 dam tradidit, & colorem vestimentorum
 cinereum * esse jussit. Brevi autem tem-
 pore, monachorum numero crescente,
 & auctis censibus, inter celeberrima
 Franciæ monasteria Saviniacense haud
 postremum sibi locum vindicavit.

§. XX.

Abbatia Tironiensis.

Sup. lib. Quod spectat ad Abbatiam Tironien-
 LXV. §. 9. sem, Historia Bernardi, ejus Funda-
 vit: Bern. c. toris nobis repetenda est. Postquam ipse
 7. ap. Boll. Monasterium suum S. Cypriani Pictavii
 10. 10. p. 235. reliquisset, quod Cluniacensium Jurisdic-
 tionem se subicere nollet, Monachi S.
 Cypriani annis ferme quatuor libertatem
 suam defendere conati, cum nihil effi-
 cerent, Episcopum Pictaviensem adie-
 runt, acceptisque ab eo literis, ad Abba-
 tem

tem suum se contulerunt, qui in deserto Sæcul. XII.
A.C. 1112.
cum Vitali & Roberto Arbrifellensi de-
gebat. Is non solum cum Fratribus re-
diit, sed etiam iter Romam suscepit, a sel-
lo insidens, & vili Anachoretæ palliolo
opertus. Romæ humanissime excipitur
a Paschali II. Papa, quem Joannes & Be-
nedictus Cardinales, olim in Aquitania
Legati, Bernardi merita edocuerant:
Igitur a Summo Pontifice Abbatis Digni-
tati restitutus, Monasterium suum per Sup. lib.
LXV. §. 3.
aliquot annorum spatium quiete rexit,
quo tempore elapso non nulli monachi
immorigeri ad S. Cyprianum Cluniacen-
ses ad litem sopitam iterum movendam
solicitarunt; unde Bernardus secundo
Romam proficisci coactus.

Non nihil frigidius quam in primo
itinere Romæ habitus Bernardus, cum
se injuste condemnari crederet, Papam
ejusque Concilium ad Tribunal Divinum
in extrema Judicii die citavit. Papa
viri audacia offensus, eum a conspectu
abire jussit; postea vero Episcopis id sua-
dentibus eum revocavit. Tunc vero in
Concilio iterum auditus exponebat, Mo-
nasterium S. Cypriani Pictavii Clunia-
censi antiquius esse, & Dignitatem Ar-
chiabbatiale, quam sibi Abbas Clunia-
censis tribuere cuperet, rem esse in Ec-
clesia huc usque inauditam. Tandem
que tam apte ad persuadendum dixit;

Hist. Eccles. Tom. XVI.

S

ur

Sæcul. XII. ut Pontifex ejus monasterium a potestate Cluniacensium liberum pronunciaverit, & exoptans tanti meriti viro Romæ uti eum ad Dignitatem Cardinalitiam recipiendam invitavit. Sed procul erat ab ista ambitione Bernardi animus, qui suppliciter ad pedes Pontificis accidens rogavit, ut etiam a munere Abbatis ipsum liberaret. Ergo alia mandata Pontifex volenti dedit; Verbum Dei & pœnitentiam prædicaret, baptizaret, Confitentes audiret, & diversas regiones peragrans, pœnitentiam petentibus injungeret. Hortabatur etiam, ut alimenta corporis ab illis acciperet, quibus escam spiritualem præberet, atque ut omnium primus exemplum daret Papa, Bernardum, quamdiu Romæ fuit, ad mensam convivam adhibuit.

Bernardus Pictavium reversus, vale ultimo Fratribus S. Cypriani dicto, postquam alium Abbatem eligi curasset, cum aliquot Discipulis in Insulam Cauceam, cujus jam semel ante incola fuerat, navigavit. Haud diu ibi fuerat, cum piratae ad Insulam applicant, Bernardi Sacellum diripiunt, & ipso inspectante vasa Sacra profanant. Ipse horrore concussus ab illa Insula, nunquam rediturus, fugit. Ergo continenti redditus in ora Normanniæ, cum amico suo Vitali, singulari vitæ sanctitate multos sibi discipulos

Bernardus
Tironiensis.

pulos conciliavit; quia vero solo ma-
 num suarum labore victum parabant, Sæcul. XII.
A. C. 1112.
 tempus eis non suppetebat persolvendis
 tot Psalmis, qui tunc in plerisque mo-
 nasteriis recitari solebant. Id accipien-
 dum puto de Psalmis præter Officium Ca-
 nonicum supererogatoriis, quorum in Sup. lib.
LXIII. §.
60.
 Consuetudinibus Cluniacensibus mentio
 occurrit. Bernardus postquam Deum
 consulisset, credidit, ex Divina Volun-
 tate hos Psalmos, ut illud tempus labori
 dari posset, omittendos esse.

Monasterio Saviniacensi, a Vitali fun-
 dato, Bernardus ejusque Discipuli ad c. 8.
 aliam regionem divertentes, ubi sedem
 sibi invenirent, Rotruvium Comitem
 Agri Perchiensis Dominum supplices
 adierunt, ab eoque primum prope Ar-
 cem ipsius Nogentinsensem locum situ
 commodum & jucundum obtinuerunt.
 Deinde vero Comes suadente matre sua,
 hac donatione retractata, ne Cluniacen-
 ses, quos in eandem civitatem Nogen-
 tum admiserat, offenderet, Bernardo &
 fratribus alium locum remotiorem in Sil-
 va Tironiensi, a rivo præterfluente sic di-
 cta, designavit. Ibi igitur Cellulis ex
 ligno constructis, Benedictione Ivonis
 Carnotensis, Episcopi Diocæsani acce-
 pta, Bernardus primam Missam in Festo
 Paschatis anno millesimo centesimo no-
 no celebravit. Illius regionis ruricolæ,

Sæcul. XII. homines admodum simplices, cum via
A.C. 1112. dissent hospites detritis palliis & villosis
 tectos, & toto habitu ab aliis monachis
 abhorrentes, suspicari cœperunt, esse Sa-
 racenos proditores, qui e via subterra-
 nea emerfissent. Crebrescente rumore
 missi sunt, qui advenas explorarent. Ubi
 vero viros mansuetos & inermes conspe-
 xerunt, qui cellulas ædificarent & decan-
 tarent Psalmos, in vulgus spargitur, no-
 vos Prophetas surrexisse. Unde plebs
 illa turmatim ad eos visendos confu-
 xit, & Bernardus pia solertia occasione
 usus Doctrinam fidei & vitæ futuræ my-
 steria rudibus exposuit, quorum multi
 Institutum monasticum ipso Magistro am-
 plexi sunt. Tum viri nobiles ac mona-
 chi ex diversis aliis familiis se ipsius Di-
 sciplinæ subdiderunt. Alii filios suos
 aut propinquos adduxerunt. Complu-
 res postea Bernardi Discipuli Monasteriis
 regendis præfecti sunt.

At cum Monachi Cluniacenses Prio-
 ratus Nogentiniensis ad S. Dionysium sibi
 jus Decimas & Mortuaria exigendi in
 illo loco, in quo novum monasterium
 conditum fuerat, competere contende-
 rent, Bernardus ab omni litigandi studio
 alienissimus cum discipulis suis ex illis
 cellis, quas maximo labore struxerant, mi-
 gravit. Tum Ivoni Carnotensi literas
 supplices scripsit, quibus territorium ad
 ejus

ejus Ecclesiam pertinens, illique, quod a Sæcul. XII.
Comite Rotruvio acceperat, contiguum A. C. 1112.
petiit; idque ei Capitulum & Episcopus
Donationis Diplomate, tertia Februarii,
anno millesimo centesimo decimo tertio,
dato, concesserunt. Illos campos rivus Gall. Christ.
Tironius alluebat, novumque Monaste- to. 4. p. 864.
rium brevi tempore, & maxime Rotru-
vii Comitis munificentia auctum, exin-
de amplissimæ Congregationis Caput,
cui Abbatia duodecim, Prioratus qua-
draginta octo, & Parochia viginti duæ,
subjectæ erant, evasit.

§. XXI.

Consuetudines Cisterciensium.

Monasterium Cisterciense annis abhinc
quatuordecim conditum nulla in-
crementa ceperat. Quare Albericus
Abbas, ut istud Institutum firmaret, to- Sup. lib.
ta Congregatione id suadente, ex mona- LXIV. §.
chis suis duos literis Commendatitiis Jo- 64.
annis & Benedicti Cardinalium, tunc in Exord. Ci-
Francia Legatione fungentium, Hugonis ser. c. 10. II.
Archiepiscopi Lugdunensis, & Gualterii 12.
Episcopi Cabilonensis, in cujus Diœcesi
positum erat Cistercium, munitos Ro-
mam misit, quibus in mandatis datum,
ut novello Monasterio Papæ præsidium
contra omnis generis Adversarios, Eccle-
siasticos Sæcularesque, præsertim contra
Monachos Molismenses efflagitarent, sic-

Sæcul. XII. que Cisterciensibus juxta Sanctum suum
A.C. 1112. Institutum quiete vivere liceret. Pa-
 schalis Papa, quod petebant, concessit,
 Bulla Trojæ in Apulia, decima nona Mar-
 tii, Indictione octava, anno millesimo
 centesimo, data. In ea Cistercium non
 alio vocatur nomine, quam Novum Mo-
 nasterium Diocesis Cabilonensis, & Pa-
 pa suam ei tutelam concedens, id se, sal-
 va Reverentia Canonica, id est Jurisdi-
 ctione Episcopali Diocesani, facere de-
 clarat, ac omnia, quæ Archiepiscopus
 Lugdunensis ad pacem inter Cisterci-
 enses & Molismenses reducendam jusserat,
 confirmat.

Tunc vero Albericus ejusque Mona-
 chi statuerunt Regulam S. Benedicti ad
 amissim servare, & omnia eidem contra-
 ria rejicere, videlicet Frocas*, vestes
 pellitas, & lineas, ampla Caputia hume-
 ros ambientia, femoralia**, stramenta le-
 ctorum & exquisita coopertoria. Item
 varia ciborum in Refectorio fercula, &
 condimenta ex sagimine, resecta sunt.
 Nullibi legebant in Regula, vel S. Bene-
 dicti vita, quod Ecclesias, Altaria, obla-
 tiones, decimas, vel furnos aut molen-
 dina publici juris, aut vicos & servos
 possedisset, nec quod mortuos in suo Mo-
 nasterio sepelivisset, sed quod feminis in-
 terdictus aditus fuisset. Quare Mona-
 chi Cistercienses omnia hæc damnabant,
 dice-

c. 15.

* I es Frocs.

** saltem ex
lino.

dicebantque, nullibi se legisse, quod ve-
 tus distributio Decimarum in quatuor Sæcul. XII.
A.C. 1112.
 partes fuisset extensa ad Monachos, qui
 possiderent agros & pecora, unde, si la-
 borare vellent, fatis ali possent. Id ve-
 ro solum Regulæ addendum esse ipsis vi-
 sum, ut ex licentia Episcopi sui fratres
 conversos Laicos admitterent, qui ut ce-
 teri monachi haberentur, & præterea
 mercenarios, quia, sine istorum hominum
 auxilio, se omnia, a Regula noctu diuque
 præscripta, ad amissim servare non posse
 intelligebant. Statuerunt etiam recipere
 fundos, a frequentia hominum remo-
 tos, vineas, prata, silvas, amnes, ubi mo-
 lendina suo tantum usui conderent, &
 piscarentur, equos etiam & armenta ad
 vitam sustentandam necessaria; Si vero
 prædia rustica comparassent, præcepe-
 runt, ut iis fratres Conversi non mona-
 chi præficerentur, quod Monachi ex præ-
 cepto Regulæ extra Monasterium dege-
 re non debeant. S. Benedictum imitari
 cupiebant, qui Monasteria sua nec in ur-
 bibus, nec in oppidis, sed in solitudine
 posuisset, & in singula non plus duodecim
 monachos cum Abbate immisisset.

Albericus ejusque monachi non pa-
 rum dolebant, quod propemodum nemo
 ad amplectendum Institutum ipsorum
 veniret. Qui enim eorum vitæ ratio-
 nem propius inspiciebant, aut ex fama

§ 4 edoce-

c. 16.

Sæcul. XII. edocebantur, insolito rigore absterriti, se
A.C. 1112. contubernales jungere nolebant, atque
 etiam de eorum perseverantia dubita-
 bant. Ita res se habebant, cum Alberi-
 cus anno millesimo centesimo nono, vi-
 gesima sexta Januarii, fatis functus est,
 postquam Monasterium annis novem &
 sex mensibus rexisset. Anno sequente
 millesimo centesimo decimo, vigesima
 nona Aprilis animam Creatori reddidit
 Robertus Abbas Molismensis, & Mona-
 sterii Cisterciensis Auctor, quem in San-
 ctorum fastis relatum Ecclesia eadem die
 colit. Alberici Successor, & tertius Ab-
 bas Cisterciensium Stephanus *Harding*,
 nobilis Anglus, antea illius Monasterii
 Prior, ex Monasterio Molismensi adve-
 na, fuit.

Stephano Baculum Abbatialem te-
 nente, edito Decreto cautum est, ne ul-
 lus provinciæ illius Princeps ad Festa So-
 lemnia, ut mos fuerat, cum omnibus Au-
 ditis suis Cistercium diverteret. Tum
 ex illa Ecclesia rejecta, quæcunque Hu-
 militati & paupertati Religiosæ refraga-
 bantur. Ergo statutum, ne Cruces au-
 reas vel argenteas haberent, sed solum
 ligneas conveniente colore pictas, non
 candelabra nisi ferrea, nec thuribula nisi
 itidem ferrea aut cuprea, nec Casulas,
 nisi xylinas aut lineas sine holoserico, si-
 ne auro, sine argento, nec Albas aut Ami-
 ctus,

ctus, nisi ex simplici tela, nullo opere phrygio ornata. Stolas solum & Manipulos sericos seruarunt; at trabeas, Dalmaticas & Tunicas dimiserunt. Soli Calices cum suis fistulis, quæ in Communione adhibebantur, ex argento erant deaurato, urceoli autem nec auro, nec argento decorati.

Sæcul. XII.
A. C. 1112.

§. XXII.

S. Bernardi Exordia.

Tandem, post complurium annorum preces & gemitus, Cisterciensibus concessit Deus, ut augetur eorum numerus, & quod tot lacrymis expetierant, suos in pio Instituto Successores viderent; una enim die eis triginta misit Novitios, Duce quodam nobilissimo juvene, cui nomen Bernardus. Is anno millesimo nonagesimo primo in Oppido Pontanensi, cujus Tescelinus, ipsius Parens, Dominus erat, lucem primo aspexit. Matrem habuit Aletham Bernardi, qui Territorium Montis Bariensis possidebat, filiam, utrumque parentem virtutibus clarum fortitus, scilicet Tescelinum, virum fortem, exploratæ in Principes suos fidei, Justitiæ tenacem, & acrem consilio, & Aletham matrem, viro suo subditam, rei domesticæ & operibus charitatis intentam. Septies omnino Aletha Tescelino prolem genuerat, sex filios & filiam

*Guil. I. vit.
Bern.*

Sæcul. XII. filiam unam, quos mater recens natos
 A.C. 1112. suis manibus Deo obtulit, suo lacte nu-
 trivit, & dum sub ejus potestate fuerunt,
 cibis delicatis assuescere prohibuit. Eos
 ad vitam monasticam exercitare videba-
 tur, quam etiam omnes postea amplexi
 sunt.

Bernardum Aletha tertio partu edi-
 dit, & priusquam nasceretur, gravida
 mater per somnum visa sibi est, canem
 album & latrantem in utero gestare. Il-
 la hoc omine territa virum pium consu-
 luit, qui sollicitæ matri id responsi dedit:
*Noli turbari; filium paries, fidelem Do-
 mus Domini custodem, contra hostes Fidei
 Praeconem præstantissimum, cujus dicenti
 vis & suavitas infirmas mortalium ani-
 mas sanabit.* Quæ verba solatium af-
 flictae affuderunt. Postquam natus est,
 piissima Matrona hunc filium non modo
 sicut alios Deo obtulit, sed totum Numi-
 nis servitio destinavit, & quamprimum
 per teneram ætatem licuit, literas disce-
 re iussit. Primis elementis imbutus est
 Bernardus Castilione ad Sequanam, Præ-
 ceptoribus Clericis sæcularibus, in quo-
 rum locum posteriore tempore Congre-
 gationem Canonicorum Regularium in-
 troduxit. Cum excellens a natura in-
 genium accepisset, brevi supra ætatem
 proficiens, ludi scholastici socios longo
 post se intervallo reliquit. Jamque in
 illis

illis exordiis solitudinem amabat, multum cogitabat, pauca loquebatur. Sim-
 plicitas, lenitas, & singularis modestia
 adolescentem commendabant. Deum
 orabat, ut juventutem suam ab omni la-
 be immunem conservaret, & scientiis
 humanis indulgebat, ut earum admini-
 culo facilius ad Sacrarum Scripturarum
 intelligentiam perveniret.

Cum adhuc infantem aliquando ve-
 hementissimus capitis dolor affligeret, &
 lecto affixum detineret, quædam mulier
 advocata carminibus puerum sanaturam
 se dicitabat, quod ubi Bernardus adver-
 tit, magno clamore & indignatione re-
 pulsa femina, incolumis surrexit. Vix
 paulo plus quam quatuordecim annos
 numerabat, cum ei mors matrem eripuit,
 quæ sanctam vitam pari fine clausit. Ex
 inde Bernardus sui ipsius arbiter esse cœ-
 pit. Et quia omnibus corporis dotibus
 erat ornatus, ingenium a natura eximium
 acceperat, & eloquentiæ vim invincibi-
 lem, maximæ spei juvenem cuncti admi-
 rabantur. In publicum prodeunti arri-
 debant omnia, & quæcumque viam ag-
 grederetur, nihil tam alte positum erat,
 ad quod his auxiliis instructus eniti non
 posse videretur. Juvenem turba amico-
 rum obsidebat, qui iisdem, quibus ipsi
 laborabant, vitiis innocentem corrup-
 pere satagebant; verum sincerus pudici-
 citiæ

Sæcul. XII.

A.C. 1112.

c. 5.

c. 6. 7.

Bernardus
adolescens.

Sæcul. XII. citiæ amor omnes elusit dolos. Cum
 A.C. 1112. quadam die oculos curiose nimis in spe-
 ciem cultæ mulieris fixisset, tantus dein-
 de verecundum Bernardum subiit pudor,
 ut in lacum glacie constrictum, proxime
 positum, insilierit, & colo tenus immer-
 sus, donec frigus in omnes medullas pe-
 netrasset, duraverit. Ob egregiam for-
 mam bis a mulieribus tam vehementer
 sollicitatus, ut pæne supra fidem esset, ar-
 ctissimas insidias a lubrica adolescentia
 superari potuisse, victor evasit.

In tot periculis constituto, cum serio
 pensaret, qua ratione perfidum mundum
 relinqueret, nihil tutius visum, quam ad
 novum Monasterium Cisterciense confu-
 gere; sed ejus fratres & amici, quod res
 erat, suspicati, eum scientiarum profana-
 rum studio capere, mundoque alligare
 omnibus viribus conati sunt, parumque
 abfuit, quin se exquisita calliditate Ber-
 nardus falli pateretur; attamen ipsum
 caræ matris memoria ad pristinum con-
 silium revocavit. Eam præsentem con-
 spicere sibi videbatur & exprobrantem,
 non in hunc finem a se tanta cura fuisse
 educatum, ut vanis hujus sæculi scientiis
 totus occuparetur. Tandem quadam
 die inter lacrymas in Ecclesia orans, in
 proposito confirmatus est, & exinde ad
 alios quoque in suam sententiam pertra-
 hendos animum adjecit. Primo fratres
 suos

suos vincere aggressus est, excepto so- Sæcul. XII.
lo natu minimo, quem, unicum patris A.C. 1112.
solatium, seni non eripiendum esse exi-
stimabat. Tum etiam ad propinquos
amicosque, ubicunque aliqua victoriæ
spes affulgebat, conversus est.

§. XXIII.

S. Bernardus socios colligit.

Sanctus Bernardus neminem prius ad
amorem vitæ monasticæ sua facundia
impulit, quam propinquum suum Gau-
dericum, Tullonii in Territorio Augusto-
dunensi Dominum, potentem, & specta-
tæ in bello fortitudinis virum; tum Bar-
tholomæum fratrem suum, nascendi or-
dine quintum, necdum ob aetatem eque-
stri gladio accinctum. Hi duo, nulla-
tenus repugnantes, Bernardo manus de-
derunt. Difficilioris negotii fuisset An-
dread, Bernardo juniorem, & nuper Or-
dinis equestris armis donatum, ad con-
versionem permovere, nisi subito osten-
to pavidus exclamare coactus fuisset:
*Video matrem meam! fratri suadenti ce-
do.* Guido primogenitus, uxorem ha-
bens, vir magnæ auctoritatis, & plus
quam ceteri sæculi rebus implicitus, pri-
mum dubius hæsit, postea vero, re ma-
ture pensata, dixit, monachum se futu-
rum esse, si uxor consentiret, quod no-
bilis & juvenis matronæ, filiasque par-
vulas,

Sæcul. XII. vulas, quas lactabat, habentis indoles
A.C.1112. sperare non permittebat. Bernardus
 prædixit, eam vel consensuram esse, vel
 brevi morituram, & ipsa nihilominus re-
 pugnantem, statuit ejus maritus, ab ea
 quidem non discedere, sed ruri pauperem
 vitam ducere, atque de labore manuum
 suarum alimenta sibi parare. Ipsa in
 gravem morbum incidit, & advocato ad
 se Bernardo rogavit, ut sibi ignosceret.
 Tum prior separationis a marito petit
 assensum, & ad coetum Elariacensem
 Sanctimonialium in Suburbio Divionensi
 transit.

Supererat ex Bernardi fratribus Ge-
 rardus, natu secundus, qui ut erat mili-
 tiæ addictus, & ab omnibus ob fortitu-
 dinis opinionem dilectus, obstinato ani-
 mo fratris monita repellebat, fratrumque
 ceterorum levitatem arguebat, quod
 tam facile horridum vitæ genus elige-
 rent. At Bernardus stimulante zelo,
*scio, inquit, futurum esse, ut tandem in
 adversis sapias; tum digitum fratris lateri
 admovens, veniet brevi dies, adjecit, in
 qua lancea, latus hoc perforans, salutaria
 monita, hodie tibi importuna, ad cor tuum
 deducet. Timebis mortem, sed tamen
 effugies.* Vix pauci dies præterierant,
 cum Gerardus ab inimicis obrutus capi-
 tur, latusque in illo quem Bernardus con-
 tingerat loco vulneratur, cumque statim
 mori-

moriturum se crederet, exclamabat: *Sæcul. XII.*
Sum monachus! monachus Cisterciensis *A.C. 1112.*
sum! In carcerem deinde conjectus præ-
 ter spem convaluit, ac non sine prodigii
 specie libertati redditus est.

Inter illos, quos Bernardus Deo lu-
 cratus est, fuit Hugo Matisconensis, post-
 ea Episcopus Antissiodorensis, juvenis
 nobilitate, probitate, opibusque insignis,
 qui audita conversione Bernardi, socii
 sui & amici carissimi, flebat quasi perdi-
 tum, & sæculo mortuum. Ubi primum
 colloqui datum est, plorabant ambo, di-
 versis affectibus moti, sed postquam cla-
 rius mentem suam explicare cœperunt,
 unacum verbis Bernardi veritas se se in
 animum Hugonis insinuavit, ac paula-
 tim in eandem concesserunt sententiam.
 Alter alteri condixit, se illud novum vi-
 tæ genus amplexurum esse, & ambos
 fortius sanctiusque in Monasterio quam
 in Sæculo unitos fore. Idem post ali-
 quot diēs ab aliis sociis subversus, & a
 Bernardo increpitus, propositum reno-
 vavit, nec amplius exinde violavit.

Bernardi sermonibus, tum publice
 tum privatim prædicantis, tanta cloquen-
 tiæ vis ad convertendas animas inerat,
 ut repugnare nemo posset; matres filios
 abscondebant, uxores detinebant mari-
 tos, amici amicos avertebant, ne a Ber-
 nardo abstraherentur. Ceterum socii,
 qui

Sæcul. XII.

A.C. 1112.

qui eum sequebantur, uno spiritu in diversis corporibus regi videbantur. In Domo quadam Castilione una omnes commorabantur, quam ob eorum societatem alienus intrare vix audebat. Si quis autem adibat, vel Deo gloriam dabat, cum conspiceret præclara virtutum exempla, eisque jungebatur, vel discens, propriam deslebat miseriam, eorumque felicitatem admirabatur. Ita postquam statuissent, monachos induere, sex ferme mensibus habitum sæcularem retinuerunt, ut pluribus accedentibus majore agmine ad monasterium se conferrent, & quibusdam eorum negotia sua expediendi tempus daretur. Cum dies voto reddendo præstituta advenisset, quinque fratres simul e domo paterna, quo ad accipiendam parentis benedictionem conveniant, egressi sunt, & primogenitus fratrem minimum cum pueris sodalibus in platea lusitantiem conspiciens, *Nivarde Frater mi, inquit, jam tota nostra hereditas ad te solum pertinet. Cui ille: Nempe vobis cælum rapitis, & mihi terram relinquitis. Non est æqua partitio.* Et tunc quidem cum patre remansit, sed non diu post, quin eum vel pater vel amici a proposito deducere valerent, fratres secutus est.

§. XXIV.

§. XXIV.

*S. Bernardus Cistercii.*Sæcul. XII.
A.C. 1113.

Cum ergo volveretur annus a partu Virginis millesimus centesimus decimus tertius, a Cistercio condito decimus quintus, Bernardus annos natus viginti duos, cum sociis plus quam triginta ad illud monasterium venit, se Stephani Abbatis disciplinæ traditurus. Quia vero non nulli ex sociis ejus matrimonio ligati erant, ad colligendas in unum locum eorum uxores monasterium Juliaense in Diœcesi Lingonensi ædificari curavit, quod deinde, annis duobus elapsis, Regimini Abbatis Molismensis commissum est. Erat tunc familia Cisterciensis orbi pæne ignota, ideoque Bernardus locum istum delegerat, ubi delitesceret, & e memoria hominum deleretur. Ut se ipsum in conversionis proposito confirmaret, sæpe illis se verbis alloquebatur; *Bernarde ad quid venisti?* & postquam dulcedinem amoris Divini degustare cœpisset, ne cum a Sancto affectu sensus externi abstraherent, tanta oculos refrœnabat custodia, ut vix satis ad ea, quæ in consortio humano necessaria sunt, adverteret. Consuetudine deinde in alteram quasi naturam transeunte, totus in Deo absorptus, videns non videbat, audiens non audiebat, & manducans saporem cibi non percipiebat. Toto anno

Hist. Eccles. Tom. XVI, T in

6.4.

Sæcul. XII. in domo Novitiorum versatus indeque
A.C. 1113. egressus nesciebat, an tectum esset la-
 queatum. Diu non advertit, quod tres
 numerarentur fenestræ in parte superio-
 re Ecclesiæ, quam sæpius in die una intra-
 bat, credens unicam ibi esse. Usque adeo
 sensum visus reprimebat, ut ad talia vel
 non attenderet, vel statim oblivisceretur.

Cum ingenio excellenti valeret, & ad-
 juvaretur gratia, in contemplatione re-
 rum Spiritualium mire delectabatur, &
 quia animi affectus moderati erant, nec
 ulla mala consuetudine depravati, caro
 contra spiritum non rebellabat, sed potius
 pars hominis superior ita dominabatur,
 ut caro sub rigoris pondere succumberet.
 Juvenis jam tunc supra vires naturæ vi-
 giliis protrahebat, perditum esse tempus
 omne existimans, quod somno daretur,
 & satis dormitum, si non tota omnino
 nocte vigilasset. Non comedebat prius-
 quam timor, ne penitus vires deficerent,
 ad sumendum aliquid cibi urgeret, sola
 cogitatione escæ corporalis satiabatur, &
 ad mensam accedere tormentum videba-
 tur. Unde Tirocinio necdum expleto,
 cum debilis corporis constitutio tantum
 pœnitentiæ rigorem non ferret, vomendi
 consuetudinem sibi conciliavit, a qua to-
 ta vita sua liberari non potuit. Sed quo
 infirmius erat corpus, eo magis spiritus
 vigeat, nec unquam eo adduci potuit
 Bernar-

Bernardus, ut ulla indulgentia vel dispensatione in communi labore vel quocunque monasterii more a Præpositis sibi oblata uteretur, quod diceret, sibi Tironi, qui ad nullum perfectionis gradum pervenisset, totum disciplinæ rigorem esse necessarium.

Sæcul. XII.
A.C. 1113.

Quare ceteris Fratribus laborantibus, & opus facientibus, quod ipse non didicisset, aut ei saltem non adsuevisset, ut damnum rependeret, solum invertibat, ligna cædebat, suis humeris comportabat, aut alia similia sibi ipsi injungebat. Si vires deficerent, ut saltem humilitati locus esset, ad vilissima quæque præstanda se submittebat. Quadam die Fratribus arva metentibus, cum Bernardus falce uti nesciret, sedere jussus est & quiescere; qua indulgentia ipse afflictus, a Deo inter lacrymas gratiam petiit, ut sibi fruges metendi peritia conferretur. Placuit Deo Sancta fidei ipsius simplicitas, & exinde isto laboris ruralis genere expeditius quam ceteri defunctus est. Ceterum manibus laborans totus interea Deo vacabat, orabat, Sacras Scripturas menteolvebat, postea dicere auditus, se Scripturarum sensum Spiritualem maxime in campis & silvis, quercubus esculisque Magistris didicisse. Illis horis, quibus labor non præscribebatur, vel oratione, vel lectione, vel meditatione occupatus.

S. Bernardi
Tirocinium.

Sæcul. XII.
A.C. 1113.

cupabatur. Sacræ Scripturæ studebat, eam sæpissime & ex ordine relegens, dicere solitus, nullius alterius melius quam ipsius Scripturæ verbis se eam intelligere, & Doctrinam Divinæ veritatis magis in fonte quam in rivis expositionum sapere. Doctorum tamen Catholicorum explicationem in spiritu humili & subiecto legebat, eorumque vestigia fideliter tenebat. Hæc fuere conversionis S. Bernardi exordia.

Eodem anno, quo S. Bernardus Tirocinium posuit, nempe millesimo centesimo decimo tertio, fundata est Firmitas* Abbatia, Monasterii Cisterciensis prima filia. Extructum est istud Monasterium in Diocesi Cabilonensi ex munificentia Gauderici & Guilielmi ejus filii, Verginiaci Dominorum & Cabiloni Comitum, eique primus Abbas datus est Bertrandus, illuc ab Abbate Stephano cum duodecim monachis missus, quo monasterium Cisterciense, jam tunc nimio fratrum numero oneratum, levaretur.

§. XXV.

Guilielmus de Campellis.

Dubois Hist. Paris. l. XI. c. 7. c. 9. Ad eadem tempora referuntur exordia Abbatiae S. Victoris Parisiensis, Auctore Guilielmo de Campellis, celeberrimo illius ætatis Doctore, qui cognomentum acceperat, a loco, in quo primo lucem

lucem aspexerat; nam *Campellæ* oppi-
 dum est in Territorio Briensi haud pro-
 cul a Meloduno positum. Guilielmus
 olim Anselmi Laudunensis, cujus Doctri-
 na & Pietas spectatissima fuit, Discipulus
 Parisios venit, ubi diu Rhetoricam, Dia-
 lecticam & Theologiam docuit. Acce-
 ptò a Galono Episcopo primo illius Ec-
 clesiæ Archidiaconatu in Cathedrali
 Schola Discipulis prælegit usque ad an-
 num millesimum centesimum octavum,
 quo vitæ perfectioris desiderio ductus,
 & vestem Canonicorum Regularium cum
 quibusdam discipulis suis indutus, ad ve-
 tus Oratorium, S. Victori Sacrum, se re-
 cepit, ab urbe Parisiensi tunc temporis
 multo minore, nam illis terminis, quibus
 hodie civitas, proprio nomine dicta, to-
 ta claudebatur, non modico spatio con-
 structum. In illo igitur loco Guilielmus
 de Campellis, congregata Canonicorum
 Regularium familia, quamvis mundo va-
 ledixisset, rogatus ab amicis, scientias ut
 antea publice docuit.

Sæcul. XII.
 A.C. 1113.

Anno millesimo centesimo decimo
 tertio Guilielmus, electus & ordinatus
 Episcopus Catalaunensis ad Matronam
 annem, aliquem Discipulorum suorum,
 nomine Gilduinum, Congregationi S. Vi-
 ctoris præfecit. Rex Ludovicus hujus
 Monasterii Fundationem, datis literis, in
 quodam Conventu multorum Episcopo-

debat,
 as, di-
 quam
 llige-
 magis
 m fa-
 orum
 ùbje-
 eliter
 . Ber-
 Tiro-
 ntesis
 itas
 rima
 rium
 entia
 ergi-
 tum,
 cran-
 duo-
 aste-
 fra-
 rdia
 Au-
 ber-
 gno-
 imo
 cem

Sæcul. XII. rum & Principum Catalauni celebrato
 A.C. 1113. confirmavit, novellamque Congregatio-
 nem collatis prædiis auxit. Præterea
 constituit, ut libere eligeret Abbatem
 suum, non expectato consensu Regis, aut
 alterius cujuscunque, nisi solius Episco-
 pi Parisiensis, quem ad recipiendam Be-
 nedictionem Abbatialem recens electus
 adire teneretur. Hæc cognoscimus ex
 literis apertis, anno millesimo centesimo
 decimo tertio datis, quibus Rudolphus
 Archiepiscopus Remensis, Lisiardus Epi-
 scopus Sueffionensis, Ivo Carnotensis,
 Galonus Parisiensis, Manasses Meldensis,
 Joannes Aurelianensis, Godefridus Am-
 bianensis, Humbaldus Antiffiodorensis,
 Philippus Trecensis, Humbertus Silvane-
 tensis subscripserunt. Anno sequente
 Paschalis quoque Papa, a Rege rogatus,
 eandem Fundationem, Bulla, prima De-
 cemberis anno millesimo centesimo deci-
 mo quarto data, munivit. Gilduinus
 vero, hætenus illius Congregationis
 Prior, primus Abbatiali Dignitate orna-
 tus est. Ibidem Canonici exactissime
 statutis horis diurnis nocturnisque Offi-
 cium Divinum peragebant, manibus la-
 borabant, silentium servabant, & nihilo-
 minus tam ipsis literis incumbabant,
 quam etiam alios docebant. Unde post-
 modum Schola S. Victoris in orbe Chri-
 stiano celeberrima habita est, & istud
 mona-

monasterium complurium aliorum una ^{Sæcul. XII.}
 Congregatione unitorum, nempe Cano- ^{A. C. 1114.}
 nicorum Regularium idem Institutum
 servantium, Caput extitit.

§. XXVI.

*Rudolphus Archiepiscopus Cantua-
 riensis.*

Jam annis quinque, ex quo anima S. An-
 selmi ad cœlos evolaverat, Sedes Can-
 tuariensis vacabat, ac interim Rex Hen-
 ricus, exemplum Guilielmi Regis, Fra- ^{Edmer. 5.}
 tris sui, secutus possessionem omnium ^{Novem. p. 86}
 Bonorum, ad hanc Ecclesiam pertinen-
 tium, ceperat, illis exceptis, unde mo-
 nachi alebantur. Munere autem Vica-
 rio Cantuariæ Episcopus Rosensis defun-
 gebatur. Tandem Rex Henricus a Pon-
 tifice monitus, & a monachis Cantua-
 riensibus, aliisque viris sæpe rogatus,
 Episcopos Principesque Angliæ Windle-
 soræ convocat, cum eis de eligendo Ar-
 chiepiscopo deliberaturus. Cum omnes
 adessent, plerique credebant, nihil cer-
 tius fore, quam ut Faricius Abbas Ab-
 bendoniensis eligeretur; quin etiam Re-
 gis hæc erat sententia. Erat porro Far-
 cius Gente Italus, multorum meritorum
 vir. At Episcopi & Procerum non nulli
 Episcopem ex Clericis Ecclesiæ Cathed-
 ralis vel saltem Oratorii Regii evocan-
 dum esse existimabant; quibus alii obji-
 ciebant,

Sæcul. XII. A.C. 1114. ciebant, a tempore S. Augustini ad hanc usque diem omnes Archiepiscopos Cantuarienses ex ordine Monastico fuisse adfcitos, nec ullam hodie causam supervenisse, ob quam mos tam antiquus abrogaretur. Tum cunctis acquiescentibus Episcopi omnes Rudolpho Episcopo Rosensi suffragati sunt, accessitque suo calculo Rex, si modo monachi & populus Cantuariensis consentirent. Ita Rudolphus unanimi omnium voto, vigesima sexta Aprilis, anno millesimo centesimo decimo quarto, electus decima septima Maji Ecclesiæ suæ possessionem adiit.

Godwin.
Malmes. 1.
Pontif. pag.
230.

Rudolphus in Normannia natus, & deinde ad S. Stephanum Cadomi monachus, Lanfranco Præceptore, literis operam dederat. Postea Abbas ad S. Martinum Sagii electus, lite inter ipsum & Robertum Bellissimi Dominum exorta, in Angliam trajecit, ubi S. Anselmo sibi conciliato ab eo Episcopus Rosensis creatus est anno millesimo centesimo octavo. Senex erat & male affecta valetudine, cum in Sede Cantuariensi collocatus est, quam annis octo tenuit. Emendati mores nulla reprehensione digni erant; illudque solum offendebat amicos, quod sæpe invenuste jocaretur. Mense Novembri anno millesimo centesimo decimo quarto tres Legatos Romam misit, qui sibi Pallium referrent. Ivo autem Carnotensis

ep. 250.

tensis ad Paschalem Papam epistolam Ru- Sæcul. XII.
dolphi faventem dedit in hunc modum: A. C. 1114.

*Non ignoras, Sancte Pater, quanto tem-
pore Ecclesia Cantuariensis, Anselmo Ar-
chiepiscopo defuncto, sine Pastore fuerit,
quanto ejusdem Ecclesiæ detrimento Rex
Bona omnia in usus profanos impenderit,
& quam solícite prohibuerit, ne Episcopus
eligeretur. Tandem hodie vehementes
bortatus tui, & Episcoporum illius Re-
gionis admonitiones effecerunt, ut Rege
consentiente Ecclesiæ Cantuariensi Episco-
pum sibi eligere licuerit Rudolphum, an-
tea Episcopum Rosensem, virum quem sin-
gularis pietas & scientia commendant. Is
de more Sacram Sedem & Limina Aposto-
lorum adire cupiebat; sed corporis infir-
mitas obstitit, & tot itineris pericula vo-
lentem absterruerunt. Tum Ivo Papam
exhortatur, ut paterna indulgentia Ele-
ctionem Rudolphi confirmet, Palliumque
transmittat, sicque in Ecclesia Anglicana
tandem turbarum finis esset.*

§. XXVII.

Concilium Ceperanense.

Inter hæc Papa, orto Beneventi tumul- Chr. Benev.
tu, Concilium apud Ceperanum, par- ap. Baro. an.
vum oppidum ad ripam fluvii Lyris, ce- 1114.
lebravit. Quippe Landulphus Beneven-
ti Archiepiscopus, cum pacem cum Nor-
mannis tenere, ut Papa jusserat, debuif-

T J

set,

Sæcul. XII. set, Seditionem commoverat adversus
 A.C. 1114. Exercitus Præfectum a Pontifice consti-
 tutum, qui & ipse Landulphus vocaba-
 tur, atque vulnere accepto ad officium
 dimittendum & fugam capeffendam com-
 pulsus est. Quæ res Pontificis animum
 ita sauciavit, ut lacrymas non teneret.
 Archiepiscopum Beneventanum depo-
 suit, omnesque ejus partibus addictos
 excommunicavit, donec pœnitentia con-
 grua culpam delerent. Tum Beneven-
 tum misit Cardinalem Anastasium, Epi-
 scopum Albanensem, qui populum miti-
 gavit, & Papæ obnoxium reddidit.

Cum Cardinalis rediisset, Papa men-
 se Octobri anno millesimo centesimo de-
 cimo quarto Concilium Ceperanum coe-
 git, cui interfuere Guilielmus Dux Cala-
 briae, Robertus Comes Capuæ, & Lan-
 dulphus copiarum Dux, qui ejectus fue-
 rat. Archiepiscopus quoque Beneven-
 tanus advenit cum Roberto Comite,
 magnam auri argentique vim afferens.
 Papa Guilielmo Ducatum Italiae, Cala-
 briae & Siciliae confirmavit, tumque Con-
 cilio inchoato querelas protulit contra
 Archiepiscopum Beneventanum, qui
 conspectum Pontificis subire non ausus,
 in Insula haud procul a Ceperano remo-
 ta subsistens, Papam a Præfecto Urbis, &
 quibusdam aliis Romanis nomine suo ro-
 gari petiit, ut ipsum sublata Depositi-
 nis

to. 10. Conc.
 p. 794.

nis sententia restitueret. Dedit istud eo-
rum precibus Paschalis; Ergo Archiepi-
scopus adveniens locum sibi competen-
tem in Concilio occupavit, monitusque
a Diacono jussu Pontificis, ut causam di-
ceret, de sede surrexit, & primo facti
veniam petiit, quod a Papa per literas
vocatus non paruisset.

Tum etiam ad excusandam absen-
tiam plura adduxit, quæ Papa Cardina-
libus & Archiepiscopis, Judicibus a Sa-
cra Sede constitutis, examinanda com-
misit. Illi aliquantum secesserunt, &
postquam diu satis deliberassent, toto
Concilio præsentate, Archiepiscopo dixe-
runt: *Domine Archiepiscope Beneventane,*
quoniam non ex contemptu, sed ex me-
tu asseris, vocatum ad Curiam Papæ te
non venisse, dicimus & judicamus, hanc
excusationem non esse Canonicam. Mox-
que Canones ad hanc rem pertinentes
lecti sunt. Primo accusationis capite ita
deciso, cum Diaconus secundo Archiepi-
scopum Landulphum ad diluenda ipsi
objecta, si posset, provocasset, iterum sur-
gens, *quæ sunt hæc mihi objecta?* inquit,
& statim Summus Pontifex, *quod Regalia*
Beati Petri contra nostram voluntatem ti-
bi accepisti, quod claves portarum tenui-
sti, Palatium invasisti, Landulphum expu-
listi, galeam sumpsisti, & clypeum, Fulco-
nem illum ad Sacramentum compulisti,
Nor-

Sæcul. XII.

A.C. 1114.

Sæcul. XII.
A.C. 1114.

Normannos introduxisti, aliaque, quæ hic enarrare non vacat, fecisti. Archiepiscopus respondit: Vere Regalia Beati Petri non alia, sed tua de causa accepi. Nam cum Beneventi esses, civitatem mea cura commisisti. Portarum claves non mihi rapui, & hunc, qui eas retinet, fidiſſimum tibi esse omnes norunt. Clypeum profecto non accepi, sed galeam quidem tuli pro capitis munitione, ne lapide aliquo opprimerer. Normannos in Civitatem, ut dixisti, non introduxi, Longobardos vero sexdecim, ut populo auxilium ferrent, civitatem intrare jussi. Ceterum Sacramentum Fulconis & jusjurandum populi jussu suo editum fuisse, negavit.

His auditis, Papa iterum Cardinalibus & Judicibus præcepit, ut sententiam pronunciarent. Archiepiscopus autem Guilielmum Ducem, Comitem Robertum, Petrum Leonis filium, & Episcopos exorabat in hunc modum: *Domini Proceres & Episcopi Fratres mei, Dominum nostrum Papam Paschalem, precor, orate, ne honorem meum in conspectu omnium prostituat. Si vero ejus clementia placuerit, exilium petam & mare trajiciam.* Tunc Proceres pedibus Domini Papæ advoluti, sicut Archiepiscopus rogaverat, deprecati sunt; sed nihil obtinuerunt. Ipsi quoque Judices, postquam consultassent, dolebant, & sententiam proferre tergi-

tergiversabantur. Verum Papa adju-
 rando præcipiebat; per fidem quam Bea-
 to Petro & ipsi deberent, Sententiam se-
 cundum Canones pronunciarent. Ita-
 que primus omnium Episcopus Portuen-
 sis licet ægre, & tristis sententiæ dolore
 turbatus, ait: *Quoniam Regalia Beati
 Petri arripuisti, claves portarum tenuisti,
 Palatium invasisti, Landulphum expulisti,
 & ad curiam venire vocatus contempsisti,
 in te Depositionis Sententiam ferimus.*
 Id ipsum Capuanus Archiepiscopus &
 Gregorius Cardinalis affirmaverunt. Vo-
 lentibus autem aliis quoque Judicibus
 eandem confirmare sententiam, Landul-
 phus Archiepiscopus, pallidus & exsan-
 guis surrexit, tollitur sedes, & ipse men-
 tis impos e medio Conventus se priori-
 puit. Si Summam hujus causæ specte-
 mus, omnino Sæcularis erat; forma ta-
 men Judicii Canonici adhuc deprehen-
 ditur.

In eodem Concilio Archiepiscopus *Chron. Cass.*
 Cosentinus accusavit Rogerium Siciliae *IV. c. 49.*
 Comitem, quod se de Archiepiscopatu
 dejectum, invitum & renitentem mo-
 nachum Cassinensem fieri coegisset. Ad
 hæc Papa, non istud ad me attinet, in-
 quit, sed ad Abbatem Cassinensem, pro
 illa potestate, quam ei Antecessores mei
 contulerunt. Tunc Abbas, non vult,
 inquit, Deus coacta servitia; unde si
 contra

Sæcul. XII.
 A.C. 1114.

opall. 1114

Sæcul. XII.
A. C. IIII. contra voluntatem tuam monasticum ar-
ripuisti Habitum, ad pedes Domini no-
stri Papæ eum depone, quem deinde re-
sumes vel dimittes. Ille autem conti-
nuo ad pedes Summi Pontificis monasti-
cas deposuit vestes; neque illi persuade-
ri potuit, ut illas ultra resumeret.

§. XXVIII.

S. Godefridus Ambianensis secedit.

vit. I. II. c. 30. Godefridi Episcopi Ambianensis patien-
tia pervicacia populi sui, & feroci-
tate Nobilium, pacem Sacram violan-
tium, jam diu fatigabatur. Nemo au-
tem Episcopum pejus habebat, quam
Guermundus, Vicedominus Pinquinia-
censis, qui licet ipsius esset Vasallus,
quemdam alium nomine Adamum, spe-
ctante Episcopo, contra fidem datam,
captum in arctissimo carcere detinuit,
quin eum nec Excommunicationis censu-
lib. III. c. 2. ra, nec humilitas Episcopi, qui Guermundi
ades adire, ac ad ejus pedes coram ad-
stantibus se demittere non est dedigna-
tus, flecti potuerit. Tandem cum alter-
c. 5. nante fortuna ipse Guermundus ab ad-
versariis captus fuisset, tanta S. Episcopi
charitas fuit, ut eum redimeret. Cives
Ambianenses Jus commune Civitatis, eo
modo quo prius Laudunenses, a Rege
impetraverant, & Episcopus civibus fa-
vebat. At Enguerranus illius urbis Co-
mes,

mes, quia isto privilegio ipsius Reditus ac-
cidebantur, cives tanquam sibi rebelles
armis aggressus est. Illi viribus sup-
riores Comiti, ex urbe ejecto, bellum
inferunt, Episcopo & Vicedomino auxi-
lium præstantibus. Postea autem a Tho-
ma *Marleo*, cujus opem petierant prodi-
ti, potentiori subjici coacti sunt.

Sæcul. XII.

A. C. 1114.

*Guib. III. de
vita. c. 24.*

c. 6.

Itaque Godefridus, calamitates, qui-
bus Diocesis sua obruebatur, ultra ferre
non valens, omnia relinquere constituit,
& per famam edoctus, quam Sanctam
vitam Eremiticæ Cartusiani ducerent,
ad eos se contulit. Tunc temporis Prio-
ris munere apud Cartusianosungebatur
Guigo, vir scientia & virtutibus emi-
nens, qui Præsulis ad se venientis San-
ctam simplicitatem miratus, eum illico
in suam suscepisset congregationem, nisi
timuisset, ne Papa, Archiepiscopus Re-
mensis, ceterique Franciæ Episcopi tan-
tum virum ad reditum compellerent.
Cellulam tamen dedit, in qua S. Episco-
pus, exoptatæ libertatis dulcedinem de-
gustans, omnibus exercitationibus Spiri-
tualibus eo fervore se addixit, ac si tunc
primum Deo se consecrasset.

§. XXIX.

Concilium Belvacense.

Inter hæc Cono Episcopus Prenestinus,
Cardinalis & Papæ Legatus Conci-
lium

Sæcul. XII. lium Belvaci cum Archiepiscopis Re-
A.C. 1114. mensi, Bituricensi, Senonensi, eorumque
to. 10. Conc. Suffraganeis, sexta Decembris anno mil-
p. 797. lesimo centesimo decimo quarto, cele-
 bravit, in quo Henricus Imperator ex-
 communicatus, & complura Decreta SS.
 Pontificum, qui ultimi Cathedram Petri
 tenuerant, ad conservanda Bona Eccle-
 siastica, aliaque capita necessaria, in qui-
 bus illa ætate disciplina Ecclesiastica de-
 fiebat, pertinentia, renovata & confir-
 mata sunt. Magnæ præterea querelæ
 motæ, contra Thomam de Marna Dyna-
 stam, qui latrocinando Pagos Laudunen-
 sem, Remensem, Ambianensem perde-
 bat, nec Ecclesiis, nec Monasteriis, nec
 pauperibus parcens. Captivos non vio-
 lento animi impetu, sed lenta & inhu-
 mana crudelitate perimebat, pollice al-
 tero suspensos e pariete, aut sub ictibus
 a tortoribus inflictis enecabat, aut in car-
 cere tabe consumptos perire sinebat. Le-
 gatus eum, licet absentem, sententia Ex-
 communicationis feriit, hominem infamem,
 Ordine Equestri dejectum, & omni
 honore indignum declaravit.

Guib. vit. S. Lisardus Episcopus Sueffionensis Bel-
III. c. 17. vacum venit, Patres Concilii consulturus
 de Hæresi, quam in sua Diocesi detexe-
 rat. Quidam Rusticus nomine Clemen-
 tius & frater ejus Eberhardus, hujus Se-
 ctæ Auctores habebantur, eamque secre-

to, & exquisita astutia docebant. Affir-
 mabant, Incarnationem filii Virginis
 Phantasma fuisse. Baptismum parvulo-
 rum ante usum rationis nullum crede-
 bant, suumque Baptismum Verbum Dei
 dicebant, quem adhibitis multis sermo-
 num ambagibus conferebant. Myste-
 rium Altaris nostri usque adeo horre-
 bant, ut os Sacerdotum os Inferni appel-
 larent. Matrimonium damnabant, &
 omnem partum, quem utriusque sexus
 conjunctio protulisset; unde nulla re,
 quæ huic viæ originem suam deberet,
 nempe carne aut lacte vescerentur.
 Conventus in specubus subterraneis,
 aliisque locis abditis agebant, ubi inau-
 ditis & quæ omnes Boni abominentur,
 flagitiis se se inquinare dicebantur. His
 Abbas Nogentinensis, qui istorum Hæ-
 reticorum historiam texuit, subjungit:
*Si Hæreses, quas S. Augustinus vetulit,
 relegas, nullam aliam quam Manichæorum
 huic magis similem invenies.*

Episcopus Sueffionensis, cum de eo-
 rum erroribus ambos fratres interrogas-
 set, verum exprimere non potuerat, &
 duo testes, qui indicium fecerant, pro-
 cul aberant, nempe quædam mulier, qua
 Clementius uno anno abusus fuerat, &
 Diaconus, qui Clementium Hæreses suo
 ore proferentem audiverat. Itaque de-
 ficientibus aliis argumentis Episcopus

Hist. Eccles. Tom. XVI. U ac-

Sæcul. XII.
 A.C. 1114.

Historia
 1114 supra
 1114

Sæcul. XII.

A.C. 1114.

Probatio
Aquæ Exor-
cizatz.

accufatos Iudicium Aquæ exorcizatz
subire iuffit, Miffam celebravit, eisque
Sacram Communionem porrigenſ, ait:
*Corpus & Sanguis Domini Noſtri ſit vo-
bis hodie in probationem.* Tumque exor-
cismum ſuper aquam pronunciavit, in
quam injectus Clementius in fundum ta-
men non ruit, ideoque pro convicto ha-
bitus, in carcerem deducitur cum fratre
ſuo, qui errores ſuos confeſſus quidem
fuerat, ſed eis renunciare noluerat. Duo
prætera alii Hæretici notiſſimi, qui ex
vico, vulgo *Dormans* advenerant, ſpe-
ctaculo adfuturi, cuſtodix traditi ſunt.
Epiſcopus igitur, & Abbas Nogentinen-
ſis Belvacum venerant, Epiſcopos, in illo
Concilio ſedentes, conſulturi, quid de
his Hæreticis ſtatuendum eſſet. Ecce
vero, dum in Concilio Belvacenſi deli-
beratur, cives Sueſſionenſes cum erran-
tes in fide a viris Eccleſiaſticis leniter
admodum haberi ſcirent, ad carcerem
procurrunt, educunt Hæreticos, & ex-
tra urbem abſtractos flammis tradunt. (*)

vit. c. 9.

Ad eandem Synodum Belvacenſem
acceſſerunt Ambianenſium Legati, & con-
queſti ſunt, ſe a Paſtore ſuo eſſe deſer-
tos. Ad quos Rudolphus Archiepiſco-
pus

(*) Peſſime factum fuiſſe, nemo eſt, qui du-
biter, cum populus omni auctoritate deſtitutus
id auſus ſit.

pus Remensis, *qua fronte*, inquit, *hæc* Sæcul. XII. A.C. 1114.
apud nos proponere audetis, qui virum vir-
tutibus cunctis ornatum vestra improbi-
tate e sua Sede expulistis? num vos illum
turpia lucra sectantem, aut libidini vacan-
tem deprehendistis? ite ergo, tam peritum
Ovilis Dominici custodem perquirite &
inventum reducite. Testor enim Domi-
num Jesum, donec vitalis spiritus in Go-
defrido erit, nullum alium vos Episcopum
habituros esse. Dum hæc geruntur, en-
ad sunt Nuncii, literas a Godefrido affe-
rentes, quibus ille significabat, se Episco-
patum abdicasse, & hortabatur Dicece-
sanos suos, ut alium Patrem sibi quære-
rent, se nunquam rediturum affirmabat,
ac ineptum, qui Episcopi munere funge-
retur; nam verbis quidem suis se Sub-
ditos suos docuisse, sed mala vita eosdem
corrupisse & perdidisse. Quæ cum le-
gerentur, pæne omnes lacrymati sunt,
& denique statuunt, se de hac re in Con-
cilio proximo, Sueffione ad Festum Epi-
phanïæ, anno millesimo centesimo deci-
mo quinto, celebrando, deliberaturos
esse.

Ad Concilium Sueffionense, jubente
 Ludovico Francorum Rege, acciti sunt
 Henricus Abbas S. Quintini, in quo Mo- Sup. lib. LXV. §.
 nasterio Vir Dei Godefridus ab ipsis pæ-
 næ incunabulis sobrie & pie educatus 32.
 fuerat, & Hubertus monachus Clunia-
 U 2 census,

Sæcul. XII. cens, cujus magna erat auctoritas. Hos
A C. III 5. duos Concilium cum suis literis mittit
 ad Fratres Cartusæ, orat, imo imperat,
 ut Godefridum ocius ad Sedem suam re-
 meare compellant. Ad ipsum quoque
 Godefridum Patres Concilii scripserunt,
 & ostenderunt, non debuisse illum ob
 amorem perfectionis suæ privatæ Eccle-
 siam suam tam facile deserere, & per Sa-
 cros Canones vetitum esse, ne quis Epi-
 scopo viventi subrogetur, nisi vel infir-
 mitate cogente id ipse petat, vel ob cri-
 men deponendus sit. Hæc ubi Gode-
 fridus accepit, animo valde consternatus
 ad pedes Cartusianorum se prostravit, ob-
 ortis lacrymis orans, ne sinerent ipsum a
 se avelli. Flebant pariter illi, multisque
 verbis afflictum consolabantur; at quia
 Regiæ & Episcoporum auctoritati resi-
 stere non poterant, in pace illum a se
 dimittunt. Ipse discedens sæpius ma-
 dentibus oculis, & sortem suam dolens,
 quod ibi reliquam vitæ partem transige-
 re non liceret, Cartusianas Cellulas re-
 spiciebat. Fuit autem in Cartusia a Sa-
 cris Feriis Beati Nicolai Episcopi, quæ
 aguntur octavo Idus Decembris, usque
 ad Quadragesimæ initium.

6. 2.

Inde profectus venit ad Remorum ur-
 bem, ubi tum Cono Cardinalis Legatus
 aliam Synodum celebrabat, Dominica
 quarta Quadragesimæ, vigesima octava
 Martii

Godefridus
 Ambianen-
 sem Cathedram repe-
 tere jube-
 tur.

Martii anno millesimo centesimo decimo Sæcul. XII.
A.C. 1115.
quinto, in qua iterum Henricum Imperatorem excommunicavit. Rudolphus autem Archiepiscopus Remensis Godefridum Episcopum adduxit jejuniis, vigiliis, aliisque sanctis exercitiis adeo extenuatum & confectum, ut vix pedibus consistere posset. Cono vero Legatus duriuscule illum compellavit, quod commissum sibi gregem reliquisset; deinde admonuit, rectius sibi consulturum esse, si non sua unius salute contentus, plurimos Christo lucrifacere conaretur. Ita Godefridus ad suam redit Ecclesiam, & ab omnibus cupidissime excipitur; sed post reditum haud diu inter vivos egit, nam iter Remos faciens fato occupatur octava Novembris, anno millesimo centesimo decimo quinto, Sueffione in Abbatia S. Crispini, ubi etiam sepultus est.

Annus vitæ quinquagesimus, & Episcopus sui undecimum agebat. Ejus memoriam Ecclesia in die obitus celebrat, vitam vero ipsius scripsit Nicolaus ejusdem Abbatia monachus, qui S. Episcopum in vivis agentem viderat.

*Martyr. Ro.
8. Nov.*

Alia præterea duo Concilia Cono Legatus hoc anno millesimo centesimo decimo quinto, alterum Colonia in Ecclesia S. Geronis, die Lunæ Paschatis, decima nona Aprilis, alterum Catalauni, duodecima Julii, celebravit. In utroque autem

*to. 10. Conc.
p. 797.*

Sæcul. XII.
A.C. 1115.

excommunicationis fulmen contra Imperatorem intorsit. In alia regione Saxonum, seditione in Henricum commota, Cardinalem Theodoricum in Hungaria Legatum advocarunt, qui Decreta Concilii Lateranensis anno millesimo centesimo duodecimo edita, in Saxonia promulgavit, ac Archiepiscopum Magdeburgensem, ceterosque in illa provincia Episcopos Ecclesiæ Romanæ reconciliavit.

Ab. Ursper.
an. 1115.

§. XXX.

Guigo Prior Cartusianorum.

Sup. lib.
LXIII. §.
50
de Instit.
Cart. to. I.
Bibl. Lab.
p. 639.

Guigo, qui S. Godefridum in Cartusiam susceperat, Ordinis illius Prior numero quintus fuit. Nam secundus fuit Landuinus, qui anno millesimo nonagesimo S. Brunoni successit, & anno millesimo centesimo fati functus est. Tertius erat Petrus, cognomento *Frangois*, qui postquam uno anno præfuit, misericordiam expetiit, id est, licentiam abdicandi Prioris munitus, & obtinuit. Quartus Prior fuit Joannes in Tuscia natus, qui postquam annos octo Cartusiam sapienter rexisset, obiit anno Christi millesimo centesimo nono, ex quo Cartusia exorta esset vigesimo quinto.

Successit Guigo, cognomento de S. Romano ab illa Arce, in qua in lucem a matre editus est, in Diœcesi Valentina posita. Nobiles parentes nactus fuerat,
&

& adolescens humanis Divinisque literis Sæcul. XII. A.C. 1115.
 magna cura imbutus est. Ingenium a natura acceperat excitatissimum, memoriam nunquam fallentem, dicendi vim eximiam, unde nullius ex Antecessoribus ejus vel major auctoritas vel illustrior fama fuit. Guigone Cartusie præposito plura ejusdem Instituti monasteria condita, ac inter alia Cartusia de Portis in Diocesi Lugdunensi, anno millesimo centesimo decimo quinto. Item Monasterium Montis Dei in Diocesi Remensi, anno millesimo centesimo trigesimo quarto. Guigo enim Cartusiam annos viginti septem rexit.

§. XXXI.

Anselmus Legatus in Anglia.

Legati a Rudolpho Archiepiscopo Cantuariensi ad petendum Pallium missi aliquamdiu Romæ hæserunt, nullo accepto responso, quod ipsis faveret, nescientes, quem suæ causæ patronum adire oporteret. Romæ autem versabatur quidam S. Anselmi Nepos, ejusdem nominis, carus Summo Pontifici, qui eum Abbatem ad S. Sabam creaverat. Is diu in Anglia, Propinquo suo Anselmo adhuc luce fruente, commoratus, & ab omnibus ita dilectus fuerat, ac si in illa gente natus esset; ubi vero scivit Nuncios Rudolphi Romæ esse, ad eos in Palatio La-

*Sup. §. 25.
 Edmer. no-
 vor. 5. p. 87.*

Sæcul. XII. Lateranensi inuisit, & omnia, quæ ab amico sincero expectari solent, exhibuit obsequia. Papæ animum eorumque, quos ad consilium Papa adhibebat, ipsis conciliavit, effecit ut gratis obtinerent, quod petebant, & tandem Pontifex eundem Anselmum elegit, qui S. Sedis potestate Pallium Cantuariam deferret. Iter præceperunt Legati Angli, cumque in Normanniam pervenissent, Regi itineris sui successum retulerunt, & Anselmum expectarunt, qui deinde honorifice exceptus, cum ipsis in Angliam navigavit.

Regi Pontificis epistolam, trigesima Martii datam, tradidit Anselmus, in qua ob varias causas querebatur in hunc modum: *Nuncii, & epistola a Sacra Sede missæ, in Ditionibus tuis sine tuo mandato non recipiuntur. Nulla querela, nulla causa ad Sacram Sedem ex Anglia defertur; unde complures Ordinationes apud vos contra Canones fiunt, illique impune peccant, quorum esset alios peccantes corripere.* In fine etiam queritur, S. Petri Eleemosinam (ita enim eam vocat) tam negligenter fuisse collectam, ut Ecclesia Romana ne quidem mediam partem percipisset. Alia præterea venerat epistola ad Ecclesiam Cantuariensem, decima octava Februarii data, & a Nunciis alata, in qua Papa improbat, quod Episcopus Rosensis a sua Sede ad aliam fuisset trans-

ep. 105.

ep. 106.

translatus. *Id secundum Sancta Decreta, inquit, sine nostro consensu fieri non debet, sed tamen ob singularem eximiamque viri virtutem dissimulabimus factum.*

Sæcul. XII.
A.C. 1115.

Rudolphus Archiepiscopus Pallium Die Dominica, vigesima septima Junii, anno millesimo centesimo decimo quinto, publice accepit, sequenti Ritu. Episcopis, Abbatibus & Nobilibus cum innumerabili populi multitudine in Ecclesia Metropolitana Cantuariensi convenientibus, interim Anselmus Legatus, Pallium in vase argenteo ferens, ad portam urbis duabus Congregationibus Monachorum Ecclesiæ Metropolitanæ, & S. Augustini procedentibus excipitur. Tum etiam Archiepiscopus, comitantibus Episcopis, cultu Sacerdotali, sed nudis pedibus, obviam progreditur. Exinde Pallium super Altare depositum, jurejurando fidelitatis & obedientiæ Pontifici præstito, accipit, omnibus præsentibus illud ad osculandum præbet, tumque eo indutus Throno Archiepiscopali imponitur.

p. 89.

Eodem anno cum Rex Angliæ ad omnes Episcopos & Proceres mandata misisset, quibus ad Curiam convenire jubebantur, rumor increbuit, Archiepiscopum præsentem Legato Apostolico Concilium generale celebraturum, & novos Canones ad reformandam Ecclesiam editurum esse. Conventus quidem deci-

U 5 ma

Sæcul. XII.
A C. 1115.
ma septima Septembris Westmonasterii coactus, sed Concilium Ecclesiasticum non fuit; epistolam tamen Pontificis Legatus Anselmus reddidit ad Regem & Episcopos Angliæ directam, prima Aprilis, eodem anno millesimo centesimo decimo quinto, Indictione octava, datam, in qua Papa interrogat in hunc modum:
Pasch. ep.
107. al. 103. *Qua ratione Angliæ Regni Episcopis Sacerdotalis honoris confirmationem tribuere possimus, quorum nec vitam nec scientiam cognoscimus? Vult dicere, Episcopis electis Romam esse proficiscendum, aut eos saltem Legatorum Pontificiorum examini esse subjiendos. Tum subjungit: Universum siquidem terrarum orbem Dominus & Magister noster suis discipulis dispertivit; sed Europæ fines Petro singulariter commisit & Paulo. (*) Vos autem inconsultis nobis etiam Episcoporum negotia definitis, quamvis Judicium*

(*) Paulo superius Summus Pontifex in hac epistola dicit: Ipse Caput Ecclesiæ Dominus Iesus Christus cum pastori primo Apostolo Petro Ecclesiam commendaret, dixit: *Pasce oves meas, pasce agnos meos Joan. 21.* Oves quippe in Ecclesia Ecclesiarum Præpositi sunt, qui Deo filios generare, ipso donante, consueverunt &c. Hæc expositio cum illa affinitatem habet, quæ Sancti Patres Verba Christi Domini Matth. XII.

cium ultimum Sacrae Sedi sit reservatum. Saecul. XII. A.C. 1115.
 Tum citat duas falsas Decretales, alteram Victoris Papæ, alteram Zephirini Papæ. Et prosequitur: *Concilia celebrata nobis insciis, & Episcopos sine nostra auctoritate transfertis. Si ergo in his omnibus Sedi Apostolicæ Dignitatem servare consentitis, nos quoque vobis ut Fratribus & filiis Cbaritatem debitam exhibemus; si vero in vestra decernitis obstinacia permanere, nos juxta Evangelicum dictum in vos pedum pulverem excutiemus, & tanquam ab Ecclesia Catholica resiliens Divino judicio trademus.*

Rex de hac Epistola & pluribus aliis causis, in quibus se a Papa offensum esse dicebat, Episcopos consuluit. Namque non diu abhinc Cono Sacrae Sedis Legatus, Concilia in Francia celebrans, Episcopos Normanniæ suspenderat & excommunicaverat, quod ter vocati illa

Con-

v. 50. *Quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei, qui in Coelis est, ipse meus frater & soror & mater est, explicant; ite aliquem Jesu Christi Matrem effici posse, si prædicando Fidelium mentibus eum infundat.*

Ex istis vero Papæ Paschalis verbis: *Singularem curam Europæ SS. Apostolis Petro & Paulo commissam fuisse, probatur, solum Pontificem Romanum in Occidente Patriarchali Dignitate & Potestate semper præditum fuisse.*

Secul. XII. Concilia adire recusassent, quam Censu-
A.C. 1115. ram Rex Henricus impatientissime tulerat; ita enim privilegia sibi fratrique suo a Romana Ecclesia concessa, sine ullo suo merito, violari videbantur. Itaque ex Episcoporum consilio Romam Legatos mittere statuit, omnia cum Pontifice accuratius tractaturos. Ad hanc provinciam obeundam delectus est Guilielmus Varelvastus Episcopus Exoniensis, licet visum amisisset, Pontifici olim familiaris, ad quem sapius, S. Anselmo Cantuarie sedente, missus fuerat, cujus etiam fides Regi perspecta, & mira in rebus gerendis solertia exploratissima erat.

§. XXXII.

S. Bernardus Abbas Claræ-Vallis.

Inter hæc Ordo Cisterciensis in dies latius propagabatur. Anno superiore millesimo centesimo decimo quarto Abbatia Pontiniacensis altera ordinis Cisterciensis filia in loco, quatuor Leucis ab urbe Antissiodorensi posito, & Territorio cujusdam Ecclesie illius Canonici, nomine Heberti, fundata est, Herveo Comite Nivernensi non nihil de suis opibus conferente. Nihilominus Fundatoris nomine honoratur Theobaldus, Comes Campanie, qui exinde suis facultatibus Ecclesiam ædificari curavit. Primus Abbas Pontiniacensis fuit Hugo Matisconensis,

nensis, postmodum Episcopus Antiffio-Sæcul. XII.
 dorensis. Hoc autem anno millesimo A.C. 1115.
 centesimo decimo quinto ortæ sunt aliæ
 duæ Cistercii filia, Clara Vallis & Mo-
 rimundum, in Diœcesi Lingonensi posi-
 ta. Morimundensis Monasterii Auctores
 fuere Oldericus Agrimontensis & uxor
 ejus Adelina, Caseoli * Domini, primoque * Choiseul.
 Morimundi Abbati nomen Arnoldus erat.
 Hæ igitur quatuor primogenita Cister-
 ciensis Instituti filia fuere, Firmitas, cu-
 jus monasterii superius memini, Ponti-
 niacum, Clara Vallis, & Morimundum,
 quibus cetera monasteria omnia sub-
 sunt, & pleraque ab his originem acce-
 perunt.

At operæ pretium est, Abbatia Cla-
 ravallensis exordia accurate repetere.
 Locum, ad Albam fluvium situm, Hugo *vit. Lib. 1.*
 Comes Trecensis obtulit, & Monachi *c. 5. exord.*
 gesima quinta Junii anno millesimo cen- *dist. 2. c. 1.*
 tesimo decimo quinto in novam domum
 introducti. Prius ibi erat spelunca la-
 tronum, & Vallis *Absinthialis* dicebatur,
 sive ob copiam Absinthii, cujus herbæ
 magna copia ibi nascebatur, sive ad signi-
 ficandas illorum angustias, qui latronum
 insidiis capiebantur. Illuc igitur Ste-
 phanus Abbas Cisterciensis quosdam ex
 suis monachis misit, iisque S. Bernardum
 Abbatem dedit, non plures vitæ annos
 quam viginti quatuor, & unum Profes-
 sionis

Sæcul. XII. A.C. 1115. sionis Religioſæ numerantem. Unde et
iam mirabantur id fieri Fratres, & time-
bant, ne tanto muneri tum ob ætatem
tum ob valetudinem impar eſſet. Ab-
vit. c. 7. ſente Joſcerano Lingonenſi Antiftite, Ber-
nardus Episcopum Catalaunenſem, Gui-
lielmum de Campellis, comitante ſe alio
quodam monacho adiit, ut Benedictio-
nem Abbatialem ab eo acciperet. Ad-
mittitur in domum Episcopii Bernardus,
juvenis, exſo corpore, & macie confe-
ctus, habitu deſpicibilis, ſubſequente ſe-
niore illo monacho robusto & forma ele-
ganti, aliis reverentiam profitentibus, ri-
dentibus aliis & quærentibus; uter Ab-
bas eſſet? At neutiquam ſefellit Episco-
pum diverſa ſpecies, ſed oculis in Ber-
nardum deſixis, tum ex ſingulari vultus
& ſermonis modestia, tum ex longiore
colloquio protinus cognovit, magnum
eſſe Dei Servum. Ex illa die Guiliel-
mus & Bernardus quaſi cor unum & ani-
ma una effecti ſunt, ſæpiſſime alter alte-
rum inviſebat, ita ut Clara Vallis propria
domus Episcopii & civitas Catalaunenſis
monachorum Claravallenſium Hoſpiti-
um dici poſſe videretur. Tanti Præſulis de
Bernardo opinio brevi totius provinciæ
Remenſis, & deinde totius Franciæ ad-
mirationem & reverentiam S. Viro con-
ciliavit.

Principio, Monasterio Claravallensi Sæcul. XII.
 cum extrema paupertate colluctandum A.C. 1115.
 fuit; nam sæpius pulmentaria ex foliis 6. 5.
 fagi coquere, & panem ex hordeo, mi-
 lio & vesca conficere cogebantur. Qui-
 dam monachus peregrinus, cui in cella Claravallensi
 hospitum hujusmodi panis illatus fuerat, sium mensa.
 motus est ad lacrymas, eumque secreto
 ablatum, tanquam argumentum rigoris
 insoliti cunctis ostendit, & manifestavit,
 tantorum meritorum viros hoc pane vi-
 tam trahere posse. Sanctum Virum pa-
 nis penuria non angebat, soli animarum
 curæ intentus. Verum hyeme immi-
 nente, Gerardus Bernardi frater, cui rei
 œconomicæ cura commissa erat, in ejus c. 6.
 conspectu durius conquestus est, necessi-
 tati domus & Fratrum multa deesse, nec
 suppetere, unde ea coemeret; cumque
 bonis verbis non acquiesceret, interro-
 gavit Abbas, quantum pro præsentī ne-
 cessitate opus esset, cui ille respondit;
 duodecim circiter libris. (nam hæc sum-
 ma pro illorum temporum ratione ma-
 gna erat) Mox fratre dimisso Bernardus
 confugit ad orationem, & post paululum
 ab ipso Gerardo admonetur, quamdam
 mulierem ex urbe Castellione ad fores
 stare, eique loqui velle. Ad quam cum
 egressus esset Vir Dei, ad pedes ejus ab-
 jecta, duodecim libras obtulit, preces
 implorans pro viro suo ægrotante. Huic
 illico

Sæcul. XII. illico Bernardus: *Abi, inquit, sanum be-*
A C. III.5. *bebis virum tuum.* Dictum effectus sub-
 secutus est. Et tunc Bernardus Fratrem
 suum Cellerarium hortari cœpit, ut inpo-
 sterum spem suam generosius in Deo po-
 neret. Sæpius exinde, ubi nulla spes
 humani subsidii affulgebat, auxiliantem
 Dei manum experti sunt. Et quia per-
 spicuum erat, Cœlum Abbati suo fave-
 re, eum quantum poterant cura rerum
 domesticarum exonerabant, & solum de
 rebus ad salutem animarum suarum spe-
 ctantibus consulebant.

Ipse vero e solitudine Cisterciensi nu-
 per egressus, ubi in sublimis contempla-
 tionis silentio veritate cœlesti animum
 imbuerat, lingua Angelorum ad homines
 loquebatur, vixque altissimam doctrinam
 assequi poterant. Cum sanctissimas
 quasque morum regulas præscriberet,
 & quemlibet discipulorum vellet esse
 perfectum, dura non nunquam exigere
 videbatur. Præterea quando ei varias
 cogitationes confitebantur, quibus eis
 Dæmon illudebat, quasque nemo mor-
 talium in hac vita potest devitare, of-
 fendebatur, quod illos adhuc homines
 esse experiretur, quos ad perfectionem
 Angelicam pervenisse crediderat, & vi-
 ros Religiosos hujusmodi tentationibus
 non debere esse subjectos existimabat.
 Sed Bernardi Discipuli vere pii, in ejus
 sermo,

fermone, etiam ea, quæ non intelligebant, reverebantur, & quando confitebantur, etsi sublimes regulas, quas trahebat, mirarentur, non ei tamen obloquebantur, nec se ipsos excusabant. Hæc discipulorum humilitas Bernardo Abbati proprium zelum suspectum effecit, cœpitque se ipsum ignorantia & imprudentia accusare, quod in aliis perfectionem requireret, quam ipse necdum haberet; hinc credit, melius se sibi & discipulis consulturum esse, si deinceps sileret. At Deo revelante cognovit, loquendum sibi esse. Ergo ex illo tempore majore auctoritate & uberiore auditorum suorum fructu perorabat.

Illa ætate, Claravalle Monachi vivebantur, viri olim in Sæculo divites & honorati, qui Jesu Christi paupertate gloriantes laborem, famem, sitim, frigus, persecutionem, & contumelias lubenti animo sustinebant, de rerum, quæ sibi ipsis deerant, penuria parum solliciti, & contenti, si modo suis Successoribus tantum relinquerent, quo, salva paupertate, vitam sustentarent. Claramvallem adiuturis, & de proximo monte descendentibus, inculta simplicitas & cellarum paupertas indicabant, Deum in hac Domo habitare. In ea valle, plena hominibus, quorum singuli labori sibi præscripto incumbebant, in media die altum noctis

Hist. Eccles. Tom. XVI.

X

re-

Sæcul. XII.

A.C. 1115.

6. 7. 11. 35.

Silentium
Claravallensium.

Sæcul. XII. regnabat silentium, si laborantium stre-
 A.C. 1115. pitum, & monachorum in Ecclesiastico
 Officio Deum laudantium voces exci-
 pias. Unde silentii Religiosi reverentia
 advenientes sæculares ita continebat, ut
 ne ipsi quidem in illo monasterio sermo-
 nes non modo pravos, sed neque otiosos
 aut ad rem nihil facientes conferere au-
 derent. Itaque in tanta monachorum
 frequentia singuli nihilominus solitarii
 erant, quia lex silentii cuilibet solitudi-
 nem cordis conservabat.

Ceterum vix magno labore alimenta
 ex sterili solo extorquere poterant, nec
 alius inerat sapor, nullum condimentum,
 quam quod fames & Dei amor addebat,
 & nihilominus se se ipsos nimis delicate
 habere sibi videbantur, quia primi fer-
 voris memores venenum esse arbitraban-
 tur, quidquid voluptatis in edendo sen-
 tirent. Nam cum Abbatis sui cura & in-
 stitutione ad eam perfectionem pervenis-
 sent, ut sensui contraria non solum sine
 murmuratione, sed etiam cum gaudio
 perferrent, quæ in sæculo degentibus vi-
 sa fuissent intolerabilia, ea ipsa patiendi
 voluptas metum erroris creabat, eo gra-
 vioris, quo magis spiritualis esse videre-
 tur. Nec ab eo scrupulo alia ratione
 quam auctoritate Episcopi Catalaunensis
 liberari potuerunt. In hunc modum
 Guilielmus S. Theodorici, qui ea oculis
 suis

fuis vidit, de illo tempore, quod Ordinis Cisterciensis Sæculum Aureum vocat, loquitur. Sæcul. XII.
A.C. 1115.

§. XXXIII.

Ivonis Carnotensis extrema.

Sub finem anni millesimi centesimi decimi quinti, vigesima tertia Decembris, ex hac vita decessit Ivo Carnotensis, postquam illam Ecclesiam rexisset annis viginti tribus, sepultusque est ad S. Joannem in Valle. Præter Decretum ipsius, cujus superius memini, ipsi etiam tribuitur Collectio Canonum, quæ *Normia* dicitur, nec omnino liquet an ejusdem Ivonis sit opus; ab eo viginti quatuor Sermones accepimus. At maximi pretii sunt ejus Epistolæ, ex quibus complura gravis momenti facta & Decreta circa Ecclesiasticam Disciplinam discimus. Superfunt vero ejus Epistolæ ducentæ & octoginta octo, & præter illa, quæ ex iis superius retuli, notatu digna mihi videntur sequentia. Contra abusum appellandi Paschali Papæ scribit in hunc modum: *Obtestor te, Sancte Pater, hominibus avaris & improbis, petentibus, ut causæ judicatæ iterum retractentur, ne aures præbeas; nec malevolorum quorundam cupiditati amplius des, ut impunita superflua Appellationis licentia senectus mea fatigetur; dum enim Potestatem su-*

X 2

perio-

Sæcul. XII. *perio rem adversantem habemus, auctori-*
 A.C. IIII5. *tas nostra perit, nec Disciplina Ecclesia-*
stica rigore audaciam illorum coercere no-
bis animus est, qui ad te confugiunt, non
quod causa sua aequitate confidant, sed ut
Judicium in longum tempus a se amoliantur.
Si juvenilibus annis adhuc vigerem,
Et, alpibus superatis, conspectum Sancti-
tatis tuæ cum accusatoribus meis subire
possem, sine dubio illorum querelas compe-
scerem, qui Charitatem a cupiditate di-
scernere nesciunt. Nisi ergo quorundam
temeritati frænum injicias, meque ab in-
sectatione liberes senum corruptorum, ju-
venumque insolentium, qui ne quidem Be-
neficiis, quibus fruuntur, Et multo minus
novis, satis digni sunt, unicum mihi su-
perest remedium; me ipsum curis nihil
proficientibus eximam, atque in solitudi-
nem recipiam. In eadem epistola dicit,
se constituisse, ut Canonicis Carnotensi-
bus panes distribuere, quo frequen-
tiores ad celebrandum Divinum Offi-
cium convenirent, idque parum profuis-
se. Hic originem distributionum Ma-
nualium deprehendimus.

ep. 180.

Appellatio.

Item in quadam Epistola ad Leode-
garium Archiepiscopum Bituricensem
contra Appellantes ad Papam conqueri-
tur in hunc modum: Relatum est ad nos,
quod in causa Arnulphi Werzonis, quæ in
Judicio tuo tractabatur, Pars altera ad
Sacram

Sacram Sedem appellaverit, & Sententia Secul. XII.
definiens dilata fuerit, donec res ad Papæ A.C. 1115.
notitiam perveniret. Tibi vero tam ex
propria experientia quam exemplo alio-
rum satis constat, quantum bujuscmodi
appellatione vexentur Episcopi, quantæ ex-
pensæ profundantur, & quam incertus
fit rei eventus. Tum suadet Leodega-
rio Ivo Carnotensis, ut Partes ad transi-
gendum permoveat, & sic appellationem
eludat.

In quadam epistola ad Hildebertum
 Episcopum Cenomanensem formam ap-
 pellationis adnotat; scilicet Scripto esse
 appellandum, Appellantem literas Judi-
 cis a quo ad Judicem ad quem directas ex-
 hibere oportere, & temere appellantem
 in expensas condemnandum esse.

ep. 2209

De Legatis exteris in alia Epistola ad
 Paschalem Papam data conquerens, Car-
 dinales tui, inquit, quos ad nos mittis, cum
 sedem non figant, sed transeant, tam pa-
 rum malis nostris remedium afferre va-
 lent, ut ea ne quidem satis cognoscant.
 Hinc qui ad vituperanda Præpositorum
 suorum facta proni sunt, dicunt, Sacram
 Sedem non emolumentum Subditorum, sed
 proprium, vel Ministrorum suorum, quæ-
 rere. Itaque datis literis tibi suadere
 statuimus, ut Legati potestatem conferas
 cuidam Antistiti Transalpino, qui mala
 propius videat, & negotia celerius ad te

ep. 1094

Sæcul. XII. A.C. 1115. referat; huic vero muneri subeundo ne-
minem Lugdunensi Archiepiscopo aptio-
rem novimus. Nam multi profecto sunt,
quibus Romam iter suscipere non licet, si-
ve eos viarum a latronibus obsessarum pe-
ricula deterveant, sive paupertas sive
corporis infirmitas probibeant. Verum

ep. 270.

in alio loco ostendit Ivo, quod auctorita-
tem Legatorum Sacræ Sedis maximi fa-
ciat, cum Turgisio Episcopo Abrincensi
consilium suggerit, ut Legato, etiam
omisso Regis mandato, obediret, aut sal-
tem nuncios mitteret, qui ipsum in Cu-
ria Pontificis excusarent. In alio loco

ep. 260.

dicit: Novi morem Romanæ Ecclesiæ, quæ
Decretis propriis manifeste contraria
agere non vult, sed ubi factum infectum
fieri nequit, multa ex fragilitate animi
errata, consideratis personarum & loco-
rum adjunctis, ex dispensatione condo-
nat.

Jurisdictio
Ecclesiastica.

In Epistola, ad Comitissam Carnoten-
sem data, Ivo Jurisdictionis Ecclesiasticæ
limites exponit. *Nostri muneris est, in-
quit, cunctos Pseudo-prædicatores Verbi
Divini, Pseudo-monachos & Clericos, for-
nicantes, adulteros, usurarios, ceterosque
contra Leges Christianæ Religionis pec-
cantes, illis exceptis, qui pœna capitali
plectendi sunt, corrigere, nobisque in eo-
rum personas & Bona jus competit. Hac
non solum Carnotensis, sed omnium Ec-
clesiæ.*

clesiarum in Regno Franciæ antiqua consuetudo est, quam in Iudicio Ecclesiastico demonstrare parati sumus. Alibi dicit, in Clericos non nisi coram Ecclesia Actionem moveri posse. Datis literis, Papa Archiepiscopo Senonensi, & Episcopis Carnotensi, Parisiensi, atque Aurelianensi præceperat, ut Rotruvium*, Perchii Comitum, Excommunicationis Censura ligarent, quod Bona cujusdam Optimatis Cruciatum occupasset. Quia vero Rotruvius respondebat, velle se factum suum in iudicio defendere, Ivo non cognita causa eum excommunicare recusavit, affirmans, hanc sine dubio Summi Pontificis mentem esse; si enim inauditus damnaretur, rem fore, spretis Divinis humanisque legibus, latrocinio non absimilem. Probationem ferri candentis damnat, dicitque, Deum hac sorte tentari, qua sæpe reis maxima scelera impunita abiissent, & innocentes fuissent condemnati. Nihilominus Ivo eandem probationem tanquam necessariam, quemadmodum juramentum, si omnia alia argumenta deficient, admittit. Negat, Iudices privatis duellum præcipere posse, ob periculum humanum sanguinem effundendi. (*)

Sæcul. XII.
A.C. III 5.

* al. Rotrucus.
ep. 196.

ep. 205.
ep. 249.
232.
ep. 147.

X 4. Ivo-

(*) De S. Ivone Carnotensi Natalis Alexander

Sæcul. XII.

A. C. 1115.*vit. Rob. de**Arbri. ap.**Boll. to. 5.**p. 611.*

Ivonis Successor in Sede Carnotensi fuit Geofridus, vir optime meritus, cuius sæpe mentio recurret. At ipsius electioni potens vir adversabatur; nam licet communi Clericorum consensu electus fuisset, ob hanc rem tamen Comes Carnotensis furiose indignatus, non nullorum Canonicorum redditus suo ærario addixit; quin etiam metuebant, ne a satellitibus Comitis truculenter cæderentur. Quidam Optimates Carnotum venerant, dissidentes conciliaturi, & cum illis Bernardus Abbas Tironiensis; sed incassum omnia, malumque in dies crescebat. Nam Comes direptis Canonicorum

der, postquam complures Scriptores retulit in Laudes ejus effusos, addit Sæc. XII. Artic. IV. *Commendatur a Roberto de Monte in Appendice ad Sigebertum, ad annum 1117. quo perperam ejus obitum consignat, ubi Lanfranci Discipulum fuisse tradit. Item, Laudibus Ivonem ornavit Ordericus Vitalis ad Annum MCIII. ita scribens: Tunc Venerabilis Ivo Carnotensæ Urbis Episcopus, inter præcipuos Franciæ Doctores eruditione literarum tam Divinarum quam Sæcularium floruit. Pius V. Pontifex Maximus Canonicis Regularibus Congregationis Lateranensis diem ejus Festum die 20. Maji celebrare permisit, Diplomate dato 18. Decemb. anno Salutis millesimo quingentesimo septuagesimo &c.*

corum & dibus eos in Claustro * Ecclesie Sæcul. XII.
 incluserat, ac Geofridum a Clericis ele- A.C. 1115.
 ctum, & Throno Episcopali impositum, ex * le Cloitre.
 urbe expulerat.

§. XXXIV.

Roberti Arbrifellensis obitus.

In his angustiis Canonici Carnotenses
 opem a Roberto Arbrifellensi efflaga-
 tarunt, missosque ad eum nuncios in-
 stantissime rogare jubent, ut Carnotum
 veniret. Ille, quamvis non levi morbo
 premeretur, interrogatus, an Carnotum
 ire valeret, respondit, omnia sibi possibi-
 lia esse usque ad mortem. Tum Carno-
 tum delatus tam suavi tamque potenti
 facundia utramque Partem ad concor-
 diam exhortatus est, ut in gratiam redi-
 re compulerit. Comes Canonicis non
 solum res quas abstulerat, sed etiam pri-
 stinam amicitiam reddidit, consensitque,
 ut Geofridus electus in urbem rediret,
 qui deinde hanc Sedem annos viginti
 duos quiete tenuit. In hoc ultimo iti-
 nere, quod Robertus Arbrifellensis Car-
 notum suscepit, Simoniam inter Canoni-
 cos regnantem, exacto a singulis jura-
 mento, abolevit.

Ex quo Monasterium Font-Ebrarden-
 se fundatum fuit, Regum deinde Princi-
 pumque munificentia ita auctum est, ut
 Robertus fratrum sororumque, nam *Sup. lib.*
LXV. §. 46.

X 5 utrum-

- Sæcul. XII. utrumque Sexum suscipiebat, tria ferme
 A.C. 1116. millia illic congregare potuerit. Admit-
~~tebat peccatores & peccatrices, paupe-~~
 vit. per Bald. tebat peccatores & peccatrices, paupe-
 c. 4. res, membris captos; nec etiam lepra
 infectos rejiciebat, sed omnibus vitæ
 normam eorum conditioni congruam
 præscribebat. Præter primum & præ-
 cipuum Monasterium Robertus plura alia
 vit. 2. c. 3. in diversis provinciis condidit, iisque in-
 primis adnumeratur Monasterium *Alta-*
Brugeriæ, cui extruendo fundum Ber-
 trada Philippi Regis vidua donavit, ibi-
 que reliquos vitæ dies consumpsit. Ro-
 bertus in Monasterio Fontis-Ebrardi fe-
 bre correptus, convocatis fratribus, *sen-*
 tio, inquit, *fili mei, adesse finem vitæ*
meæ; igitur quæro, an constantes in su-
scepto proposito futuri sitis, & obedi-
tiam Ancillis Jesu Christi præstituri?
scitis enim me omnia monasteria, quæ ex-
truxi, ipsarum regimini subjecisse. Pro-
miserunt omnes, nunquam fore, ut Dei
famulas destituerent. ()* Elapsis exinde
 aliquot

(*) Joannes Mabillonius in Annalibus Ordinis S. Benedicti ad annum millesimum centesimum pag. 396. de Ordine a Roberto Arbrifellensi condito dicit: *Qui de Fontebraldensis Ordinis primordiis scripsere Auctores recentiores, illum ita a Roberto institutum ajunt, ut viros Abbatissæ, seque ipsum omnino subjecerit, exemplo Christi*

aliquot diebus, ingravescente morbo, cum Fratribus de eligenda Abbatissa, presentibus non nullis Episcopis, & Abbatibus, quos advocaverat, deliberans, *satis intelligo, inquit, quod bujus Ordinis Digni-*

Sæcul. XII.
A.C. 1116.

Christi Domini, qui Beatum Joannem Evangelistam Sanctissimæ Virgini Mariæ commendavit, eique tanquam Matri subjectum esse voluit. Verum apud veteres illius temporis Auctores unum inveno Petrum Abælardum*, qui id asserat, improbetque &c. Et post pauca: Sane vix mihi persuadere possum apud Fontem-Ebraldi aliud vivendi genus primitus institutum fuisse ab eo, quod olim in duplicibus nostri Ordinis monasteriis receptum erat. Duplicis generis erant duplicia tunc monasteria, una in quibus binæ justæ Congregationes virorum & puellarum sub Abbate & sub Abbatissa degebant; altera in quibus Sanctimonialium cætus sub Abbatissa vivebat, paucos habens in disparatis ædibus sine Abbate monachos, quot scilicet ad Sacra eis ministranda sufficiebant. Prioris generis monachi Abbati omnino subjecti erant non Abbatissæ: secus in monasteriis posterioris classis, in quibus non erat justa Congregatio nullusque Abbas, sed pauci tantum monachi, qui ad nutum Abbatissæ & Sanctimonialium admittebantur, eisque ministrabant. Et in fine: Hæc dixerim absque præjudicio Fontebraldensis Instituti, in quo monachi Abbatissæ obedientiam, quam voto professi sunt, persolvere debent.

* Abæl. op.
p. 83.

Itud

Sæcul. XII. *Dignitas Abbatissam Virginem exposce-*
A.C. 1116. *ret. Sed quomodo Virgo, in monasterio*
educata, decantandis tantum Psalmis &
rerum cælestium meditationi adsueta, pon-
us negotiorum temporalium, nulla instru-
cta experientia, sustinebit? Illico omnes
in ipsius sententiam concedentes, con-
fessi sunt, mulierem prius in Sæculo ver-
fatam ad regendum monasterium magis
idoneam fore. Haud diu post, quod his
suadentibus constituerat exsecutus est, &
primam Abbatissam Fontis-Ebrardi Vi-
dnam nobilem, Petronillam Cratumnen-
sem de Chemillé delegit. Cunctis hanc
electionem approbantibus, ipsa sola re-
pugnabat; sed tandem se submisit Præ-
positorum voluntati, factumque Girar-
dus Episcopus Inculismensis, Sacræ Sedis
Legatus confirmavit.

Itaque

Istud ultimum prius dicta evertere videtur.
 Sed illud satis constat, Robertum Arbrifellensem
 plus æquo feminis tribuisse, atque affectum ma-
 ternum filialemque inter Beatissimam Virginem
 & S. Joannem Evangelistam intercedentem, cum
 vinculo obedientiæ, quo monachus Præposito suo
 adstringitur, nullam habere affinitatem.

In sequente paragrapho dicit Mabillonius:
Nullam peculiarem Regulam Robertus suis præ-
scripsit, qui Regulam S. Benedicti hactenus ser-
vaverunt, ac etiamnum servant.

Itaque Robertus pace, ut diximus, in ^{Sæcul. XII.} Ecclesiam Carnotensem reducta, Blesas ^{A.C. 1116.} se contulit cum Bernardo Tironiensi, ad ^{c. 4.} consolationem afferendam Guilielmo Comiti Nivernensi, quem Comes Carnotensis ibi captivum detinebat. Inde Robertus & Bernardus in diversa sparsi sunt, nec alter alterius vultum unquam amplius vidit. Robertus in Territorium Bituricense commeavit, quoddam monasterium sui Ordinis invisurus, cumque ibi morantem morbus iterum lacefferet, augurans ultimam luctam instare, ^{E. 5. 67.} Extremam Unctionem & Viaticum accepit, quo etiam singulis diebus, nam triduo supervixit, refectus est. (*) Cum Leodegarius

(*) Extremam Unctionem & Viaticum accepit. Windheim, in dem allgemeinen Kirchenrechte der Protestanten, sagt auf der 231. Seite: Denn es ist zu merken, daß wenn jemand, nachdem er schon zu dem Christenthume getreten war, freyete, so durfte er nicht mehr als eine Frau nehmen. Denen aber, die schon mehr als eine Frau hatten, liesse man sie. Hierauf: Der Apostel Jacobus giebt die Verordnung, daß die Aeltesten die Kranken salben, und über sie bethen sollten. Die Katholicken wollen damit ihre letzte Gelung beweisen. Allein wir sagen: daß dieses Gesetz ein Zeitgesetz sey. Die Ursache des Gesetzes ist die Genesung

Sæcul. XII.
A.C. 1116.
garius Archiepiscopus Bituricensis ad eum venisset, rogavit Præsulem, ut se vita functum in monasterio Font-Ebrardensi sepeliri curaret, quod Archiepiscopus ægre promisit, cum Sancti Viri Corpus in sua Diœcesi servare cuperet. Tandem Robertus, postquam fidei Professionem & confessionem peccatorum primum Presbytero & deinde publice edidit, accusans se de omni culpa etiam minima, cujus sibi ab ætate puerili memoria erat, die Veneris, vigesima quinta Februarii, anno millesimo centesimo decimo sexto, Sancto fine quievit.

Chro. Mal-
leac. p. 318.

§. XXXV.

nesung des Kranken. Jacobus sagt: Das Gebeth des Glaubens wird den Kranken helfen. Diese Ursache hat aufgehört, weil die Wundergabe aufgehört hat; und das Gebeth besreyet izo die Kranken nicht mehr von ihrer Krankheit; daher ist dieses auch nicht nöthig, beybehalten zu werden; denn es würde thöricht seyn, wenn wir einen Gebrauch beybehalten wollten, wovon die Ursachen längst aufgehört haben.

Da haben wir eine Lutherische Auslegung der heiligen Schrift. Windbeim machet nur aus der Genesung des Kranken etwas; die Worte aber: & si in peccatis sit remittentur ei, verschweiget er. Zwo Ursachen zeigt uns der heilicæ Apostel Jacobus an, warum die Priester den Kranken salben

§. XXXV.

Sæcul. XII.
A.C. 1116.*Bernardi Tironiensis extrema.*

Roberto Arbrifellensi Bernardus Abbas Tironiensis, defuncti amicus, haud diu superstes fuit. Intra triennii spatium, ex quo Bernardus suum fundasset monasterium, illa Congregatio ad quingentos monachos aucta est; trecentis apud se remanere iussis, ducentos alios in diversa loca misit, monasteria singula duodecim virorum condituros. Paupertate usque adeo premebantur, ut nonnunquam, pane deficiente, solis oleribus & leguminibus vesci cogentur. Compluribus in summa hyme nec vestis pellicea, aut ad frigus arcendum idonea erat,

vit. c. 10.
n. 87.

ben sollten. Erstlich die Genesung des Leibes, und dann die innerliche Nachlassung der Sünden durch die Gnade. Gesezet nun, es hätte die Gabe Wunder zu wirken aufgehöret, so würde doch die zwote Ursache, nämlich die Erlangung der innerlichen Gnade verbleiben, warum man in der wahren Kirche dieses heil. Sacrament den Kranken mittheilet.

Das erste aber, daß man den Heyden, wenn sie mehr Weiber hatten, und zu dem Christenthume übertraten, solche gelassen, ist ohne allen Beweis hingeschmieret. Ein mißliches Ding sind die Auslegungen der heiligen Schrift ohne Zurücksicht auf das Ansehen der Römischen Kirche! Sie sind zerstückelt und ohne Grunde.

- Sæcul. XII. erat, sed Bernardi præsentia licet rerum
A.C. 1116. omnium indigos magno solatio recrea-
 bat; nam sæpe ad cunctas sui Ordinis
 familias divertebat. Discipulos suos otio
 torpere non sinebat, sed statutis horis
 manuum laborem præscribebat. Multi
 n. 90. varias artes didicerant, quas in silencio
 tractabant. Nunquam enim in illis mo-
 nasteriis nisi urgente necessitate & pau-
 cis verbis loqui licebat. Tantum vero
 erat, sub Bernardo Magistro, humilitatis
 studium, ut nullus tam vilis esset labor,
 quem non hilari animo amplecterentur.
- c. 11. Hospites magno devotionis affectu exci-
 piebat Bernardus, & neminem nec divi-
 tes, nec pauperes, claudos, feminas,
 ægrotos, nec leprosos Sancti Viri Charitas
 excludebat, sed potius sibimetipsi aut
 fratribus subtracta necessaria erogabat.

S. Bernardi fama Franciæ fines egres-
 sa, usque in Aquitaniam, Burgundiam,
 Angliam & Scotiam pervasit. Henricus
 Rex Angliæ, Theobaldo Comite Blefensi
 & Rotruvio Perchii Comite ad eum mis-
 sis, qui rogarent, ut ad se in Normannia
 degentem inviseret, ubi venientem con-
 spexit, utramque palmam ad cælum ten-
 dens, gratias Deo egit, & Sanctum Virum
 complexus perhonorifice habuit, doctri-
 nam auscultavit, & muneribus cumula-
 tum dimisit. Præterea, quoad in vivis
 egit, quinquaginta, vel sexaginta argenti
 mar.

marcas Tironium singulis annis dono Sæcul. XII.
 transmisit. Regem Franciæ quoque Lu- A.C. 1116.
 dovicum Crassum subiit desiderium Ber-
 nardum videndi, cui cum fuisset collo-
 cutus, pingue prædium donavit; Abba-
 tum vero Tironiensem, Bernardi Succes-
 sorum, tanta apud eum Regem reverentia
 fuit, ut a nemine aliò filios suos natu ma-
 jores e Sacro fonte levare voluerit. Theo-
 baldus Comes Blesensis huic Ordini duo
 extruxit monasteria, vestesque Sacras
 aliaque ad cultum & ornatum Ecclesiæ
 Tironiensis servientia innumera dedit.
 Plures alii Principes Bernardum Abba-
 tem invisentes magni pretii dona attu-
 lerunt, videlicet, Guilielmus Aquitaniæ
 Dux, Fulco Comes Andegavensis, Gui-
 lielmus Comes Nivernensis, Guido Co-
 mes Rupefortensis, Geofridus Vicecomes
 Castrodunensis, Robertus Comes ad
 Claudia castra, Regis Angliæ filius, ex
 amica genitus, Henricus Comes War-
 wicensis, pluresque alii. Quidam Prin-
 cipum, nomine Robertus, Discipulos tre-
 decim in Walliam deduxit, ibi monaste-
 rium conditurus. David exinde Rex
 Scotiæ, S. Margaritæ Reginæ filius, advo- Sup. lib.
 catis tredecim monachis, monasterium LXIV. 9.
 in Scotiæ Angliæque confinio fundavit, 12.
 & postmodum ipse Tironium veniens,
 Sanctum Abbatem defunctum habuit.
 Tum postquam ejus sepulchrum hono-
 rasset,
Hist. Eccles. Tom. XVI. Y

Sæcul. XII. rasset, in Scotiam trajecturus, iterum
A.C. 1116. duodecim monachos cum Abbate viæ
 socios delegit. Ceterum Geofridus
 Crassus, S. Abbatis Discipulus, testatum
 facit, priusquam ipse vitam Bernardi Ti-
 ronienſis scribere cœpiſſet, jam centum
 totius Congregationis familias exti-
 tiſſe.

Bernardum decima tertia Aprilis an-
 no millesimo centesimo decimo sexto,
 die post Festum Paschæ undecima mor-
 bus aggressus est. Illa die, Officio no-
 cturno necdum completo, ex Ecclesia
 egressus, contra quam adſueverat, non
 rediit. Quippe a Fratribus psallentibus
 nunquam aberat, primus Chorum adire
 solitus, non eum ullum negotium, non
 amicorum aut hospitem adventus, nulla
 unquam corporis infirmitas remoraban-
 tur. Tunc vero aliquot monachi more
 suo diutius absentem secuti, in aditu
 Clauſtri tota corporis mole procumben-
 tem inveniunt, & in propinquum Orato-
 rium deferunt. Post matutinos inter
 suorum manus ad Capitulum deductus,
 Discipulos consolatus est, & admonuit;
 disciplinam ab ipso acceptam seruarent,
 nihil adderent, se enim, quæ aliis præ-
 scripſiſſet, salutaria esse longa experien-
 tia didiciſſe. In ultimo morbo neuti-
 quam passus est delicatius se haberi,
 quam alias, cum subinde ægrotasset, sed
 in

**Bernardus
 ægrotans.**

in sola abstinentia levamen quæsit. Sæcul. XII.
 Nunquam medicinam carnalem corpori A. C. 1116.
 suo adhibuit, nunquam venam aperiri
 sibi voluit, nunquam balneo usus est,
 nunquam, ex quo monachus fuit, se
 ipsum calefaciendi causa, ignem excita-
 ri curavit. Cum juvenis aliquando ma-
 ligna febre laboraret, nec unica tamen *c. II. n. 93.*
 die ab officiis toti Congregationi com-
 munitatis abesse sustinuit, & postquam ad
 senectutem pervenisset, subitoque casu
 contracta ipsi esset costa, nullum reme-
 dium applicuit, nec cuiquam, quid sibi
 accidisset, prius quam sanatus esset, ape-
 ruit. Ubi ad mortem decubuit, rogan-
 tibus discipulis, ut cibo paululum lautio-
 re vesceretur, respondit, id quidem ad *n. 100.*
 differendam mortem, non autem ad sa-
 nitatem recuperandam facere. Balnei
 quoque usum, quem medici suadebant,
 rejecit, unde vitæ ejus Scriptor fatetur,
 se obstinationis notam ab eo remove-
 re non posse. Quinta die, ex quo langue-
 bat, iterum ad Capitulum deferri se jus-
 sit, ubi oratione ad Fratres habita præ-
 cepit, ut super omnia charitate fraterna
 animam exercerent, & hanc virtutum
 omnium Reginam merito præponerent
 cunctis traditionibus monasticis, quibus
 ne superstitiose inhærerent vetuit, quod
 hæc res magis ad destruendam quam
 confirmandam concordiam apta esset.

Sæcul. XII. Tandem accepta Extrema Unctione &
A.C. 1116. Viatico, postquam etiam singulis disci-
 pulis suis osculum pacis dedisset, Spiritum Deo reddidit, vigesima quinta Aprilis, magna hominum multitudine omnis conditionis ad celebrandas ejus exequias confluyente. Vitam Bernardi elapsis aliquot exinde annis Geofridus Crassus Monachus Tironiensis, qui omnia ipse videbat, vel a viris fide dignis acceperat, scripsit, eamque Geofrido Episcopo Carnotensi, qui ei hujusce scriptiois auctor fuerat, dedicavit.

Chron. Mall.
 1116.

§. XXXVI.

Imperator in Italia.

Sub finem anni millesimi centesimi decimi quinti complures Episcopi & Principes Germani ad celebrandum Festum Natalis Domini Coloniam convenerunt, ex consilio & auctoritate Theodorici, Cardinalis Legati, quem cum iter facientem mors occupasset, non vivus sed mortuus Coloniam pervenit, ubi sepulchrum nactus est. Ceterum præcipua conveniendi causa tunc Episcopis erat, promulgandum Excommunicationis Decretum contra Henricum Imperatorem, interea Festum Nativitatis Domini Spiræ cum paucis proceribus agerem. Ergo vehementer commotus, ob Censuram contra se Coloniam latam, Episcopum

to. 10. Conc.
 p. 806.

Ab. Ursper.
 an. 1116.

scopum Herbipolensem illuc misit, quem ^{Sæcul. XII.} illi vel audire recusarunt, nisi prius Ec- ^{A.C. 1116.} clesie reconciliaretur. Unde & ipse Herbipolensis reversus, cum Imperatore, a quo missus fuerat, communicare noluit. Verum mortis metu coactus, eodem presente, Sacris operatus est; cuius facti cum eum deinde poenitentia subiisset, clam ab aula dilapsus, multis lacrymis obtinuit, ut a censura absolveretur, & Imperatorem, cuius gratia excidit, exinde non amplius vidit. Ille Episcopi defectione irritatus Conrado nepoti suo contulit Franconie Ducatum, qui ex antiqua Regum concessione ad ditionem Episcoporum Herbipolensium pertinebat. Ut vero Principum Germanie arma devitaret, Longobardiam petiit, unde, missis ad Pontificem Legatis, significari iussit, cupere se lites inter Ecclesiam & Imperium exortas componere. Hujus Legationis princeps fuit Pontius Abbas Cluniacensis, qui gravissimi momenti negotium studiosissime suscepit. Is etiam Papam sanguinis affinitate contingere dicebatur.

§. XXXVII.

Concilium Lateranense.

Itaque eodem anno, ab Ordinatione sua decimo septimo, Paschalis Papa Synodum in Ecclesia Lateranensi, pridie nonas

Y 3

nas

Sæcul. XII.
A.C. 1116.

to. 10. Conc.
p. 806.

nas Martii, anno millesimo centesimo decimo sexto, celebravit, quæ Universalis appellatur, Episcopis, Abbatibus, Ducibus & Comitibus, ex diversis Regnis & provinciis ibidem congregatis. (*) Prima alteraque die, nempe feria secunda & tertia, ventilata est controversia inter duos litigantes Episcopos Mediolanenses Petrum Grosolanum & Jordanem; sed hæc causa non ante Sabbatum finita. Feria quarta Lucensis Episcopus Pisanos accusavit, quod territorium quoddam Ecclesiæ suæ invasisent, dumque Pisanus Diocesanos suos defendit, longa oritur disceptatio. Tunc vero quidam Episcoporum in medio Concilii surgens ita loqui exorsus est: *Sanctum Patrem nostrum Papam recordari decet, quare Sancta hæc multitudo per tot periculorum genera terra marique invitata convenerit, nunc autem non Ecclesiastica, sed secularia ordine præpostero negotia tractari. Expediendum prius, propter quod præcipue convenimus, ut quid Sedes Apostolica sentiat, quidque in Ecclesiis nostris reversi populos docere debeamus, evidentius cognoscamus.*

Tum

(*) Hoc Concilium in Actis dicitur *Lateranense III.* & in decursu: *Celebrata est Synodus universalis Concilii.* Sed tamen Oecumenicis non adnumeratur.

Tum Paschalis Papa causam Conci- Sæcul. XII.
 lii exposuit in hunc modum: *Postquam* A.C. 1116.
*Dominus de me servo suo fecisset, quod vo-
luit, & me populumque Romanum in ma-
nus Regis tradidisset, quotidie & passim
rapinae, incendia, cædes & adulteria ocu-
lis meis obversabantur. Hæc mala igitur *Sup. 5. 5.*
ab Ecclesia & populo Dei avertere cupiens
feci quod novistis. Feci autem ut homo,
quia pulvis sum & cinis. Erravi, fateor,
sed vos omnes rogo; orate pro me ad
Deum, ut indulgeat mihi. Illud vero
Scriptum nefandum, quod in tentoriis fa-
ctum est, sub perpetuo anathemate conde-
mnno, opus exosæ omnibus memoriæ, & ob-
secro vos omnes, ut idem faciatis. Hic
ab omnibus conclamatum: fiat! fiat!
Bruno autem Segninus Episcopus addi-
dit: Gratias agamus omnipotenti Deo,
quod Dominum Papam Paschalem audivi-
mus proprio ore damnantem illud privile-
gium, in quo Hæresis continebatur. Ad
hæc cum quidam dixisset: Si privilegium
illud Hæresim continebat, qui illud edidit,
Hæreticus fuit: Tum Joannes Cajeta-
nus Episcopus commotiore animo ad Se-
gninum: Tu Papam Hæreticum appelles,
in Concilio, & nobis audientibus? lite-
ræ illæ, quas Dominus Papa dedit, malæ
erant, sed non Hæreticæ. Adjecit alius:
Imo nec malum dici debet illud privile-
*gium, a Papa concessum, quia si liberare**

Sæcul. XII. *populum Dei bonum est, quod Dominus*
 A.C. 1116. *Papa in hunc finem fecit, malum esse non*
potest. At horrendum Hæresis nomen
patientiam Pontificis vehementer pulsa-
vit; quare manu silentium indicens,
Fratres mei, inquit, & Domini mei, ani-
mos advertite; Ecclesia ista nulla unquam
Hæresi corrupta est, sed ab hac Sede Hæ-
reses omnes contrita sunt, juxta promissum
Salvatoris, nunquam fore, ut Petri
Fides deficeret. ()*

Feria quinta Papa in Concilio non se-
 dit, impeditus multis & maxime Regiis
 nego-

(*) Summus Pontifex sapienter hic quæstio-
 nem de sua persona dissimulat, & affirmat, Ec-
 clesiam Romanam nunquam aliqua Hæresi, secun-
 dum promissionem Christi Domini Luc. XXII.
Ego rogavi pro te, Petre, ut non deficiat Fi-
des tua, fuisse corruptam. Namque contra
 Protestantes infallibilitas Ecclesiæ Romanæ fa-
 cilis, brevius, & clarius demonstratur, cum ex
 Historia Ecclesiastica ostenditur, Romanos Ponti-
 fices nunquam manifeste & perseveranter erro-
 rem docuisse, qui ab universa Ecclesia damnari
 vel debuisset vel potuisset (quod tamen de Pa-
 triarchis Constantinopolitanis & Alexandrinis fa-
 ctum constat) expeditius, inquam, Catholicus
 Protestantem vincit, quam si omnia Singulorum
 Pontificum, v. g. Honorii, aut Liberii, facta Scri-
 ptæque ab omni errore immunia vindicare ag-
 grediatur, vel distinguat, eos ex Cathedra non
 fuisse locutos.

negotiis, quæ cum Abbate Cluniacensi, Sæcul. XII.
 Joanne Cajetano, Petro Leonis, Romæ A.C. 1116.
 præfecto, ceterisque Imperatori faventi-
 bus, tractabat. Feria sexta Cononi Epi-
 scopo Prenestino, Excommunicationem
 Imperatoris exponere cupienti, Joannes
 Cajetanus, Petrus Leonis, alique Hen-
 rici Clientes, in faciem obfistebant, &
 loquentis sermonem strepitu excitato
 turbabant; sed Papa voce & gestu mur-
 mur compescens, *Ecclesia primitiva, in-*
quit, Martyrum tempore floruit apud
Deum, & non apud homines, deinde con-
versi sunt Reges, Imperatores, Romani
Principes, qui Matrem suam Ecclesiam,
Concilium
ut bonos filios decebat, cobonestarunt, con-
ferendo Ecclesiæ Dei prædia, allodia, sæ-
culares Dignitates, Regalia quoque jura
& Insignia, quemadmodum Constantinus
ceterique Principes Fideles; & cepit Ec-
clesia flores tam apud homines quam apud
Deum. Habeat ergo Ecclesia a Regibus
& Principibus sibi collata, eaque filiis suis,
ut visum fuerit, dispenset. ()* Exinde
 Y 5 Pontif-

(*) Non satis hic distinguuntur ea, quæ Eccle-
 sia ab Imperatoribus & Regibus accepit, & quæ
 Christus Dominus Ecclesiæ suæ dedit. In hoc lo-
 co agitur de excommunicatione Henrici Impera-
 toris; potestatem autem clavium & excommu-
 nicandi non Reges, sed Christus Dominus tribuit.
 Si

Sæcul. XII Pontifex Privilegium a se Imperatori
 A.C. 1116 concessum abrogaturus, Sententiam a
 Gregorio VII. latam renovavit, dicto
 illis anathemate, qui Investituram da-
 rent vel acciperent.

His peractis Cono Cardinalis Episco-
 pus Prenestinus Legationis, qua defun-
 ctus fuerat, rationem reddidit in hunc
 modum: *Domine Pater, si tuæ placet
 Majestati, si vere tuus fui Legatus, &
 quæ egi tibi rata sunt, in auribus S. hujus
 præsentis Concilii ore tuo edicito.* Re-
 spondit Papa: *vere Legatus ex latere
 nostro missus fuisti, & quidquid tu cete-
 rique Cardinales Episcopi & Legati, Se-
 dis nostræ auctoritate, fecistis, approbo &
 confirmo.* Ergo Episcopus Prenestinus ex-
 posuit; cum esset Legatus Jerosolymæ,
 ad ejus notitiam pervenisse inauditam
 perfidiam Henrici Regis, qui post Sacra-
 menta, obfides, & oïcula nihilominus
 Papam captum cum Cardinalibus tenuis-
 set, & indigne habuisset. Quare se ex-
 communicationis sententiam ex consilio
 Ecclesiæ Jerosolymitanæ ob hujusmodi
 faci-

Si autem sermo sit de regnis & provinciis, plene Imperatorum & Regum eas Ecclesiæ olim donantium mens fuit, ut Romani Pontifices donatis quidem fruerentur, non vero, ut alias, ipsis non donatas, ut visum fuisset, Principibus dispenserent.

facinora in Regem dictasse, atque ean- Sæcul. XII.
dem in Græcia, in Hungaria, in Saxonia, A.C. 1116.
Lotharingia & Francia, quinque Con-
ciliis, in illis provinciis habitis, appro-
bantibus, confirmasse. Orare se demum,
ut sicut Dominus Papa Legationem suam
confirmasset, ita etiam præsentis Con-
cilio Patres annuerent. Id etiam Archiepi-
scopus Viennensis per literas & Legatos
suos petiit. Paucis submurmurantibus,
senior Concilii pars consensit.

Sabbato denique inter Mediolanen-
sum Episcopos controversia terminata
est. Docuit Papa, translationis Episco-
porum duobus fieri modis, necessitate
vel utilitate; sed translationem Petri
Grosolani ab Episcopatu Savonensi ad Ar-
chiepiscopatum Mediolanensem in ani-
marum & corporum damna fuisse con-
versam. Itaque Grosolanum in locum,
unde translatus fuerat, restituit, Jorda-
nem vero Mediolanensibus concessit.
Antequam Concilium solveretur, Papa
quadraginta dierum indulgentiam illis
impertitus est, qui de peccatis capita-
libus pœnitentiam agentes, sive propter
Concilium, sive ad animarum suarum
remedium Apostolorum limina invise-
rent. Tum Apostolicam Benedictionem
tribuens omnibus, Patres sexta die di-
misit.

§.XXXVIII.

Sæcul. XII.
A.C. 1116.

§. XXXVIII.

Petrus Grosolanus Archiepiscopus Mediolanensis.

*Landulph.
ap. Ughel.
Ital. Sal.
to. 4. p. 174.*

*so. 10. Conc.
p. 1832.*

*Sup. lib.
LXI. §. 25.*

Ut causa Ecclesiæ Mediolanensis intelligatur, non nulla prius facta repetere necesse est; videlicet, Anselmo IV. Archiepiscopo, cum a Bello Sacro rediret, Constantinopoli, prima Octobris, anno millesimo centesimo, fatis functo, Petrum Grosolanum Episcopum Savonensem interim Mediolani, tanquam Vicarium Archiepiscopi absentis Ministeria Sacerdotalia peregrisse, & de ejus morte certiore factum, electionem Successoris fieri curasse, priusquam ad suam Diocesim reverteretur. Electus est vero ipse Petrus a magna Clericorum populique parte, statimque Cathedram Archiepiscopalem conscendit; verum non nulli viri tum Clerici tum Laici, virtutum splendore conspicui, Liprando Presbytero quædam pudenda, ad Grosolanum & ejus electionem spectantia, manifestarunt. Erat Liprandus ex numero illorum Presbyterorum, cui, olim Sancti Arialdi Martyris causam contra Simoniacos & Clericos concubinarios ferventissime defendenti, nares & auriculas amputaverant. Liprandus ergo illis, qui ipsi contra Grosolanum indicium fecerant, suasit; Romam mitterent, qui Papam Paschalem roga-

rogarent, ne electionem Petri confirma-
ret, priusquam ipforum querelas audi-
visset. Sed surdas tunc aures pulsarunt,
& Grosolanus Stolum in signum confir-
mationis accepit, namque id Pontifex
Mathildis Comitissæ gratiæ, & S. Bernar-
di Cardinalis, Abbatis Vallis Umbrosæ,
postmodum Episcopi Parmensis, preci-
bus dedit.

Sæcul. XII.
A.C. 1116.

At Liprando Presbytero contra ele-
ctionem Grosolani pertinacitus reclaman-
te, hic Præsul, Concilio provinciæ illius
Mediolani coactò, postquam publice di-
xisset ad populum, addidit: *Si quis habet,*
quod contra me expromat, modo edicat; si
tacuerit, sciat se non amplius esse audien-
dum. Liprandus ab amicis monitus, quod
ab Archiepiscopo fuisset provocatus, com-
pluribus civibus in Ecclesia S. Pauli, cu-
jus Titulo ordinatus fuerat, congregatis,
denunciavit, Grosolanum Simonix omni-
bus modis reum esse, quod ipse per Dei
Judicium (id est per ignem) esset proba-
turus. Sed Episcopi, qui ad celebra-
ndum Concilium Mediolanense advener-
rant, sua auctoritate tunc quidem pro-
hibuerunt, ne destinata exsequeretur.
Haud diu autem postea, cum populum
commovere non cessaret, Grosolanus ad
eum misit, qui suo nomine præciperent;
vel solum verteret, vel quod promisisset
impleret. Liprandus alterum ex his fa-
cturum

Sæcul. XII. *Æt*urum se se respondit, & Feria IV. ma-
 A.C. 1116. joris Hebdomadæ, Missa celebrata, ipse
 latus ignem benedixit, nam nullus
 Presbyterorum hanc provinciam in se
 suscipere voluerat, tumque inter duas
 signorum strues ardentes medius transit,
 quemadmodum olim Petrus ignitus Flo-
 rentiæ ante annos quinquaginta, nec mi-
 nus ac ille salvus & incolumis emerfit.
 Hanc rem ex ordine Landulfus a S. Pau-
 lo, Liprandi nepos, qui scripsit hanc Hi-
 storiam, retulit.

Sup. lib.
 LXI. §. 28.

Biennio exinde elapso Liprandus
 Presbyter ad Conciliū Romanum vo-
 catur, in quo Pontifex, quamvis ipsi pro-
 batio illa per ignem minime probaretur,
 eum tamen in Ordine Presbyterorum
 confirmavit, sed Grosolanum ad se jura-
 mento purgandum compulit, quod ad
 probationem ignis Liprandum invitum
 non coegisset, edicens, nisi Grosolanus
 hanc suspicionem diluisset, se eum a Sa-
 cerdotio depositurum fuisse. Edito igitur
 juramento Grosolanus in suam Se-
 dem remittitur; verum pax nequam
 secuta est, quippe bellum civile quadri-
 ennio inter factiones utriusque Partis Me-
 diolani tenuit. Tandem Grosolanus,
 amicorum præcipuis suadentibus, Jero-
 solymam peregrinationem suscepturus,
 Vicarium suum Ardericum, Episcopum
 Laudanum ad Addam annem, consti-
 tuit.

tuit. Ecce vero ipso absente utriusque factionis homines de eo convenerunt, ut rejecto Grosolano Presbyterum Jordanem Clivensem Archiepiscopum eligerent, prima Januarii anno millesimo centesimo duodecimo. Nec mora, Mainardus Archiepiscopus Taurinensis Romam petit, & a Papa pro Jordane Stolum obtinet, ea conditione, ut Papæ se se certa juramenti formula obstringeret, quod dum per menses sex præstare negligit, fama affert, Grosolanum Jerosolyma redeuntem in via esse, eaque re comperta Mainardus Mediolanum reversus Stolum super Altare S. Ambrosii ponit, unde eam Jordanes tulit.

Sæcul. XII.
A. C. 1116.

p. 184.

Grosolanus post reditum Jordanem perjurii accusabat, nempe sibi olim juramento obligatum, bellumque civile recruduit. Ultimo, ut diximus, res iudicio Pontificis Romæ terminata. At Grosolanus Savonem & ad suam Ecclesiam nunquam rediit, sed Romæ in Monasterio S. Sabæ mansit, ubi anno sequente millesimo centesimo decimo septimo, sexta Augusti e vita abiit. Jordanes exinde Ecclesiæ Mediolanensi annos quatuor præfuit, sexta Octobris anno millesimo centesimo vigesimo defunctus. Ceterum Petrus Grosolanus, quem alii Chrysolanum dicunt, Scriptoribus Ecclesiasticis adnumeratur; ab ipso enim

p. 182.

p. 187.

habe-

Sæcul. XII. habemus Tractatum de Processione Spi-
 ritus Sancti contra Errorem Græcorum,
 A.C. 1116. Græce scriptum, atque ad Alexium
 Comnenum Imperatorem directum.
 Allat. Græc. orthod. pag. 379. ap. Ba-
 ron. an. 1116. Hoc opus Constantinopoli scripsisse, sive
 Jerosolymam iturus sive inde redux, cre-
 ditur.

§. XXXIX.

*Seditio Romæ contra Pontificem com-
mota.*

Diebus post solutum Concilium quin-
 decim elapsis, videlicet Dominica
 Palmarum, vigesima sexta Martii, eodem
 anno millesimo centesimo decimo sexto,
 cum Petrus Urbis Præfectus mortuus es-
 set, homines seditiosi Successorem elege-
 runt, ejus filium, vix adolescentiam
 egressum, & eum in Coena Domini Pon-
 tifici, Missæ Solemnia inchoanti, pri-
 mamque Orationem recitanti, inter
 Thronum & Altare offerunt, petentes, ut
 juvenem in Patris sui Dignitatem asserere-
 ret. Papa non respondente, & Sacris,
 quibus operabatur, intento, irritati voci-
 ferantur & Deum testem invocant, nisi
 faceret, quod postularent, experturum
 esse, hanc diem infelici eventu esse fu-
 nestandum. Tandem respondit Papa,
 per Sanctæ diei solemnia sibi non vacare,
 istud tractare negotium, postea vero,
 quæ convenirent, se ipsis responsurum
 esse.

Petr. Pis. n.
17. ap. Pa-
pebroc ap.
Baron. an.
1115.
Chron. Caff.
IV. c. 60.

esse. Illi vero, *faciemus*, inquit, *quod* Sæcul. XII.
A.C. 1116.
nobis lubet.

Postera die, nempe in Parasceve, plurimis pro antiquo more nudis pedibus ad Loca Sancta & Sepulchra Martyrum procedentibus, factiosi armati simplicem plebem deceperunt, & extorto juramento in suas partes pertraxerunt. Eadem rerum facies in Sabbato Sancto, & in ipsa Resurrectionis die fuit. Feria secunda, tertia Aprilis, Papa ad S. Petrum, scilicet illius diei Stationem, comitante, Juvenis, seditiosorum agmine stipatus, prope pontem Hadriani, ejus conspectum subit, & in Præfecti Dignitate confirmari petit. Cumque Paschalis renuisset, familiam Pontificis, eum comitantem, aggreditur, alios capit, alios fustibus cædit. Tum Papam pro more coronatum, & e Basilica S. Petri redeuntem, præcedentibus Cardinalibus, Seditiosi furiose clamantes ex Capitolio coniectis saxis lacefferunt. Quin mittunt, qui Papam insequerentur, & priusquam Cultum Pontificium deponeret, eis promittere compulsus est, se proxima die Veneris de confirmatione hac concedenda deliberaturum esse. At juvenis, moræ impatiens, ab iis, a quibus id impetrare potuit, Ritus & cæremonias, cum novi urbis Præfecti proclamarentur, adhiberi solitas, illa ipsa die peragi jussit.

Hist. Eccles. Tom. XVI.

Z

Die

Sæcul. XII.

A.C. 1116.

Die Veneris rebellis juvenis tecta illorum, quos Papæ addictos ad defectionem frustra sollicitaverat, dejicit, & Petri Leonis ædes turresque solo æquat. Papa satis intelligens, Seditiosos sine sanguine & cæde compesci non posse, non nullos Romanos Proceres largitionibus sibi devinxit, conferta est pugna, & Seditiosi victi; sed plerique eorum, qui Papæ fidem juraverant, Ptolomæo Duce, defecerunt. Tota illa Regio in Pontificem arma cepit, nec prius remisit belli civilis furor, quam messis labor instaret, & æstivo calore corpora languerent.

§. XL.

*Albertus Archiepiscopus Moguntinus
contra Imperatorem.*

Ab. Ursper. an. 1117. Dum hæc Romæ geruntur, Imperator in Longobardia versabatur, per nuncios de pace agens cum Pontifice, qui respondebat: *Fidem datam servavi, licet vi extortam. Imperatorem non excommunicavi, sed eum præcipua Ecclesie membra excommunicationis censura ferierunt, quam ego ipsis inconsultis, & extra Concilium, in quo partes auditæ fuerint, tollere non possum. Nam vix ulla dies præterit, qua non epistolas a Transalpinis, præsertim ab Archiepiscopo Moguntino accipiam, quibus me ad id faciendum bor-*

bortantur. Ceterum Præful Mogunti-
 nus, Albertus nomine, tunc Imperatori
 usque adeo infensus erat, ut nemo ma-
 gis. Is olim Henrici Cancellarius & ar-
 canorum omnium conscius, suo potissi-
 mum consilio eum impulerat, ut Pascha-
 lem Papam custodiæ traderet; postquam
 vero vidit, privilegium a Papa conce-
 sum ab omnibus damnari, & Imperato-
 rem ab Archiepiscopo Viennensi & Epi-
 scoporum plerisque excommunicari,
 ejusdem Principis Adversariis junctus
 est, qua re comperta Henricus Archie-
 piscopum anno millesimo centesimo duo-
 decimo captum, annos tres in arcto car-
 cere dure habuit.

Sæcul. XII.
 A.C. 1116.

*Serrar. Mo-
 gun. p. 801.*

Sup. §. 3.

*Ursperg. an.
 1112.*

Cum Imperator ad Festum Sanctorum
 omnium Comitia Moguntia celebraret,
 cives occasione usi, subito impetu captis
 armis Palatium circumstant, multique in
 vestibulum irrumpunt, furioso clamore
 petentes, ut Præful Moguntinus libertati
 restitueretur. Compulsus est Imperator
 promittere, facturum se quod volebant,
 & datis obsidibus e civitate egressus, post
 paucos dies Præsulem liberum dimisit,
 squalore carceris ita attenuatum, ut vix
 ossibus hæreret. Albertus inde Colo-
 niam petiit, ut a Legato Dieterico con-
 secraretur, illo autem Præsule in itinere
 vita functo, ipse in eadem urbe in Festo
 S. Stephani vigesima sexta Decembris

Id. 1115.

Z 2

anno

Sæcul. XII. anno millesimo centesimo decimo quin-
 A.C. 1116. to, Ottone Episcopo Bambergensi manus
 imponente, ordinatus est. Ex eo itaque
 Dodech. an. tempore Albertus Imperatori infestus
 1116. fuit, quo Principe absente Germania se-
 ditionibus, cædibus, incendiis, latroci-
 niis horrebat.

Mathilde Comitissa eodem anno mil-
 lesimo centesimo decimo quinto, vi-
 gesima quarta Julii, in Vigilia S. Jaco-
 bi, annos nata sexaginta novem, mor-
 talitati erepta, qui mortis nuncium Im-
 peratori attulerunt, suaserunt, ut posses-
 sionem amplissimæ hæreditatis adiret.
 Non enim apparet, ullam tunc rationem
 habitam fuisse Donationis, qua Princeps
 defuncta Ecclesiæ Romanæ omnia contu-
 lerat, aut Paschalem Papam quidquam
 movisse, ad pinguissimum patrimonium
 colligendum. Hæc ergo Imperatori præ-
 cipua fuerat itineris in Italiam suscepti
 causa, ideoque in Liguria tempore Pa-
 schali anno millesimo centesimo decimo
 sexto versabatur, cum ea nunciantur,
 quæ Romæ acta erant, & Papam ad fu-
 giendum compulerant. Lætissimus Hen-
 ricus dona Cæsarea novo Urbis Præfecto
 Romanisque mittit, & significari jubet,
 se ipsum quamprimum posset, Romæ
 præsto futurum.

§. XLI.

Imperator Romæ.

Sæcul. XII.
A.C. 1117.

Adfuit, ut promiserat, Imperator Romæ anno sequente millesimo centesimo decimo septimo, cum exercitu. At Papa, non exspectato ejus adventu, ad Monasterium Montis Cassini divertit, ubi a tota Congregatione rogatus Landulphum Archiepiscopum Beneventanum, in Concilio Ceperanensi depositum, restituit. Tumque Capuam, & inde Beneventum pervenit. Interea Imperator Romam intrat, & Consules, Senatores, & Proceres tum largitionibus tum promissis in suas partes trahit. Bertham filiam suam Ptolomæo factionis Pontifici adversantis Capiti, Ptolomæi Consulis de gente Octavianorum filio, connubio junxit, magna dona addidit, & jus possidendi omnes ditiones, quas avus ejus Gregorius ceterique majores tenuerant, confirmavit. Illo etiam anno millesimo centesimo decimo septimo Imperator solenne Festum Paschæ, in diem vigesimam quintam Martii incidens, Romæ celebravit, ad Basilicam S. Petri se contulit & a Clericis Romanis coronam petiit, dicens, venisse se, ut eam de manibus Papæ acciperet, cujus absentia luctuosum magis nihil sibi potuisset accidere, concordiam reducere unice cupienti.

c. 61.

Sup. §. 26.

Petr. Pisan.

Z 3

pianti.

Sæcul. XII. A.C. 1117. pianti. Clerici Romani responderunt; verba hæc a factis loquentis discrepare, cum armatus adesset, & suburbia agrosque Romanorum, hostium more, pessumdaret, ac Abbatem Farfensem & Ptolomæum excommunicatos suo præsidio muniret.

Clericis ergo repugnantibus, Imperator ad Mauritium Burdinum Archiepiscopum Bracarensem, qui apud ipsum ut Legatus Papæ ad conciliandam pacem aderat, conversus, ab eo in Ecclesia S. Petri ante corpus S. Gregorii Coronam Cæsaream accipit. (*) Tum Papa & Imperator legatos in quemdam locum miserunt, qui de pace agerent, sed nullo effectu, & Imperator malignum aërem & æstus timens Urbe excessit, promittens se rediturum esse, ubi tempestas calida refrigesceret. Ptolomæo tamen partem militum Germanorum tradidit, qui Normannos a Papa in auxilium vocatos repulerunt. Inter hæc Paschalis Papa Synodo Beneventi, mense Aprili, celebrata, Archiepiscopum Bracarensem, quod Imperatorem coronasset, excommunicavit.

to. 10. Conc.
p. §12.

§. XLII.

(*) Alibi notavimus, Reges, in præcipuis Festis ad Officium Divinum procedentes, coronam de manu Episcopi accipere solitos fuisse; quæ Cæremonia a prima inauguratione longe diversa erat.

§. XLII.

Sæcul. XII.

A.C. 1117.

Turstainus Archiepiscopus Eboracensis.

Paschali Papæ Beneventi commoranti literæ redduntur, a legatis Rudolphi Archiepiscopi Cantuariensis, qui eodem anno millesimo centesimo decimo septimo in Italiam profectus Romæ persistere coactus fuerat. *Eadm. 5. nov. p. 90.* Causa autem itineris hæc erat. Henricus Rex Angliæ, in Normanniam navigaturus, Comitia celebravit, in quibus Guilielmum filium suum natu majorem Regni Successorem salutari jussit. Ibidem lis inter Archiepiscopum Cantuariensem & Eboracensem ad examen vocata; quippe Thomæ Archiepiscopo Eboracensi, decima nona Februarii anno millesimo centesimo decimo quarto vita functo, aliquis ex Regiis Capellanis nomine Turstainus per electionem subrogatus fuerat, consentiente Rudolpho Archiepiscopo Cantuariensi. Ubi vero Rudolphus a Turstaino petiit, ut eam subjectionem, quam ejus Antecessores Archiepiscopis Cantuariensibus præstare soliti fuissent, profiteretur, noluit ea conditione consecrari. Quin Nuncios Romam misit, sperans, se auctoritate Pontificis ab hac subjectione liberari posse; sed nihil impetravit, quamvis Ivo Carnotensis datis literis ejus

Goduin. de præf. Angl.

Z 4

cau-

Sæcul. XII.

A.C. 1117.

Ivo. ep. 276.

causam Papæ commendasset, maxima esse viri merita testatus fuisset, & postulationem Archiepiscopi Cantuariensis tantum consuetudine nullo jure fundata niti dixisset. Rex vero, cum sciret, Turstainum ideo tam obfirmato animo resistere, quod in suo præsidio confideret, ei significavit; vel ipsum more Antecessorum suorum Subjectionis literas daturum, vel Archiepiscopum Eboracensem nunquam futurum esse. Turstainus, ex his alterum animi levitate non ignoscenda amplexus, Archiepiscopatum abdicavit; cum vero jam honoribus se carere videret, quibus advescere cœperat, facti pœnitentia ductus, Regem in Normanniam proficiscentem secutus est, sperans se Dignitatem pristinam ab eo accepturum. Rex, ut ipsi faveret, nihil magis e re esse credidit, quam differre, & Sedem Eboracensem vacantem relinquere.

Eodem anno millesimo centesimo decimo sexto, sub mensem Augustum, Anselmus S. Archiepiscopi nepos Roma rediens, Papæ literas attulit, quibus ei Legati Apostolici potestas in Anglia tribuebatur. Qua re in Regno vulgata, Episcopi & Principes Londini, præsentè Regina, congregati statuerunt; Archiepiscopus Cantuariensis, cujus maxime interesset, nulli Sacerdoti in Anglia esse secun-

secundum, Regem adiret in Normannia Sæcul. XII.
 degentem, antiquam consuetudinem Re- A.C. 1117.
 gnique libertatem edoceret, & si Regi
 videretur, etiam Romam iret, ubi rem
 novam aboleri curaret. Igitur Archi-
 episcopus, qui jam diu pietatis causa Ro-
 mam proficiscendi desiderio tenebatur,
 occasionem lubenti animoprehendens,
 insigni pompa & multis comitantibus
 mare trajecit, quem inter alios etiam
 Eadmerus, S. Anselmi Discipulus, & hu-
 jus Historiæ Scriptor, sequebatur. Ar-
 chiepiscopus Regem Angliæ Rotomagi
 habuit, ubi etiam Anselmus Legatus sub-
 stiterat, expectans licentiam in Angliam
 navigandi, ubi Legatione sua fungere-
 tur. Sed detinebat eum Rex, ne Regni
 sui consuetudines violaret; interim ve-
 ro Anselmus munifice Regiis sumptibus
 alebatur.

Postquam Rudolphus Archiepiscopus
 itineris sui causam Regi aperuisset, ipso
 consentiente, viam, quæ Romam ducit,
 aggressus, morbus fonticus reliquo an-
 ni millesimi centesimi decimi sexti tem-
 pore in Francia hæere coegit, ubi Fe-
 stum Natalis Domini, nempe in urbe
 Lugdunensi, celebravit. In Italiam de-
 inde progressum iterum morbus Heber-
 ti itineris socii, Episcopi Norwicensis,
 quem Rex nomine suo Legatum ad Pon-
 tificem mittebat, Placentiæ retardavit.

Z 5

Episco-

Sæcul. XII. Episcopus præsentis mortis periculo ere-
A.C. 1117. ptus iter suum ulterius non est profecu-
 tus, Archiepiscopus vero Romam usque
 pervenit. At Pontifex Beneventi versa-
 batur, nec tuto eum adire licebat. Er-
 go Archiepiscopus saltem nuncios cum
 literis eidem misit, accepitque Respon-
 sum, ad Episcopos Angliæ & Henricum
 Regem directum, in quo Papa profite-
 tur, neutiquam sibi esse mentem, digni-
 tati Ecclesiæ Cantuariensis aliquid detra-
 here, sed potius eidem jura omnia juxta
 ap. Edmer. Institutum S. Gregorii, & Anselmi San-
 p. 91. ctæ memoriæ viri, possessionem, confir-
 mare. Hæc epistola vigesima quarta
 Martii anno millesimo centesimo decimo
 septimo data est. Exinde vero Rudol-
 phus Archiepiscopus ab Imperatore in-
 vitatus, Papa consentiente, ejus castra
 prope Romam posita petiit, ibique octo
 dies cum illo Principe commoratus est.
 Tum etiam aliquamdiu Papam, qui Ro-
 mam venturus esse dicebatur, expecta-
 vit, sed videns falsum fuisse rumorem, in
 Normanniam ad Regem Dominum suum
 rediit.

Inter hæc Clerici Eboracenses per-
 nuncios ad Papam missos petebant, ut
 electio Turstaini confirmaretur, quin ta-
 men se Archiepiscopo Cantuariensi sub-
 jectum profiteri cogeretur. Cumque
 causam & adjuncta, quæ ipsis maxime
 favere

favere videri poterant, Summo Pontifici Sæcul. XII.
 exposuissent, obtinuerunt epistolam, & A.C. 1117.
 ipsam Beneventi datam, ac ad Henricum
 Regem directam, in qua Pontifex dicit;
 illum virum, qui Archiepiscopus Eboracensis electus fuisset, hac Sede in nullo p. 92.
 auditum Judicio privatum fuisse, quod
 Constitutionibus Canonicis adversaretur. Se vero nec privilegiis Ecclesiæ
 Eboracensis, nec Cantuariensis nocere
 velle, & postquam Archiepiscopus electus iterum restitutus fuerit, si illæ Ecclesiæ
 dissiderent, causam in Judicio Papali partibus præsentibus esse discutendam. Hæc in isto negotio, Paschali II.
 Pontifice, gesta sunt.

§. XLIII.

Vita S. Bernardi.

At Tecelinus quoque S. Bernardi parens, qui omnibus filiis orbatu in sua domo remanserat, ad eos Claramvallem vit. Bern. l. 1. c. 6. n. 30.
 venit, & cum ipsis vitam monasticam
 amplexus, haud multo post tempore, fortunatus senex mortem oppetiit. Ejus
 filia Humbelina, novissima omnium, totam se Deo consecravit. Hæc in matrimonio collocata, opulenta, & sæculi moribus vivens, quadam die, ducente Deo, ad invisendos fratres suos venit; cum vero incederet comptissima, & ancillarum turba stipata, Bernardus e cella exire &

Sæcul. XII. & sororem salutare non est dignatus, nec

A.C. 1117. ullus alius fratrum ipsius venienti occurrit, nisi ad monasterii januam stans Andreas, qui limina subeuntem vas spurcitiis plenum & splendide coopertum compellavit, ut vestium luxum redargueret. Illa, obortis lacrymis, *peccatrix sum*, inquit, *fateor, sed pro peccatoribus utique Iesus Christus mortuus est. Et quia peccatrix sum viros Sanctos quæro, venit Bernardus, frater meus, nam quæcunque præscripserit, factura sum.* Adest ergo cum reliquis fratribus Bernardus, qui eam a marito non posse separari intelligens suavit, ut saltem sæculi pompam & fastum in vestitu fugeret, & Matris suæ, piissimæ mulieris, modestiam imitaretur. Humbelina domum reversa, quæ S. Bernardus facienda suggesserat, stupentibus omnibus, exsecuta est; nam exinde femina nobilis, juvenis, & delicata vitam ab omni mundi tumultu abhorrentem ducere cœpit, jejuniis, vigiliis & orationi intenta. Ita duobus annis cum marito fuit, qui eam tanquam Templum Spiritus Sancti reveritus, discedendi & Deum vocantem sequendi potestatem fecit. Quare illa ad Monasterium Juliaense in Diocesi Lingonensi, haud diu abhinc pro illis mulieribus conditum, *vit. c. 4. n. 19.* quarum mariti se se Claravalle S. Bernardi Disciplinæ subjecerant, se recepit, & reli-

reliquum vitæ tempus tam pie transegit, Sæcul. XII.
 ut defunctæ honores, Sanctis mulieribus A.C. 1117.
 exhiberi soliti, vigesima prima Augusti
 in Ordine Cisterciensi, concessi fuerint.

Biennio ferme post quam S. Bernar-
 dus Claravalle habitare cœpisset, nimius
 vitæ rigor tam gravem morbum ei con- c. 7. n. 32.
 ciliavit, ut omnes vel Sancti Viri mor-
 tem vel languorem ipsa morte tristio-
 rem expectarent. Ita ægrotantem Guiliel-
 mus de Campellis, Episcopus Catalau-
 nensis, invisens, non modo se sperare, di-
 xit, quod ipsi vitam servaturus esset, sed
 etiam fore, ut integræ sanitati restituere-
 tur, si ipsius consiliis obsequi vellet, & cor-
 pus suum melius haberi pateretur. Quia
 vero Abbas eo adduci non poterat, ut de
 rigore observantiæ suæ quidquam dimit-
 teret, contulit se Episcopus ad Cisterci-
 ensium Capitulum, quod tunc a paucis Ab-
 batibus, illius Ordinis membris, celebra-
 batur, & ante eorum pedes in terram
 prostratus, petiit, ut Abbatem Bernar-
 dum ad unius anni spatium ipsius obe-
 dientiæ & Disciplinæ subjicerent. Ipsi
 tanto Præsuli & tam supplici quidquam
 denegare non ausi concesserunt quod
 optabat. Itaque Claramvallem reversus
 Episcopus Abbati extra Claustrum Cel-
 lam construi iussit, vetuitque, ne vel in
 alimentis vel in quacunque alia re rigo-
 rem Regulæ observare cogeretur, vel
 quis-

Sæcul. XII. quisquam negotia domestica referendo
 A.C. 1117. quiescenti incommodus ac molestus ac-
 cideret. In illo secessu Bernardus, soli
 Deo vivens, Paradisi delicias præcipie-
 bat; duobusque Abbatibus ad se diver-
 tentibus & sciscitantibus, ut valeret, sub-
 ridens, & illa, quæ ipsi innata erat, comi-
 tate, respondit: *Ego quidem optime va-
 leo, ego, inquam, cui prius homines ratio-
 ne præditi obediebant, & nunc, justo Dei
 iudicio, animali, rationis experti, subji-
 cior.* Hoc nomine denotabat quemdam
 hominem rusticum & rudem, cujus re-
 gimini, cum se Bernardum sanaturum esse
 jactitasset, Episcopus & Abbates ejus Fra-
 tres infirmum tradiderant. Quippe im-
 peritus iste medicus Sancto Viro cibos
 præbebat, quibus diggerendis vix stoma-
 chus hominis robusti & famelici suffecis-
 set. At Bernardus cuncta sine discrimine
 deglutiebat, per aliquot dies crudum san-
 guinem, putans esse butyrum recens,
 manducavit, alia die oleum, credens se
 aquam bibere, ingessit.

6.5. Hoc anno obedientiæ, ipsi injunctæ,
 exacto, Bernardus ad pristinum discipli-
 næ rigorem renovato zelo non secus ac
 torrens, objecta sibi mole diu impeditus,
 reversus est, & tempus, ipsius opinione
 perditum, revocare contendit. Diu no-
 ctuque stans orabat, usque dum genua
 debilitata & pedes tumentes corpus su-
 stinere

Sæcul. XII.
A.C.1117.

stinere non valerent. Diu cilicium ad carnem gestavit, quod prius non deposuit, quam istam corporis macerationem alios notasse cognovit. Ceterum lacte alebatur, cocti leguminis jusculo, vel pulvere. Mirabantur medici, quod vivere posset, & etiam laborare, cum tantam naturæ vim inferret, dicebantque, qui Bernardum ad gravem laborem adstringeret, nihil aliud agere, quam agnellum aratro jungere. Cum cibi impatiens stomachus frequentissime sumpta egereret, scrobiculum penes locum, ubi ad psallendum in Choro stabat, fodi iussit, qui ejecta reciperet, & tandem ingravescente ista infirmitate ab officiis publicis abesse coactus est. Ita affecto corpore nihilominus S. Bernardus ad annum vitæ sexagesimum tertium pervenit, monasteria haud sane pauca fundavit, Verbum Dei prædicavit, libros præclaros scripsit, egregiam operam in arduis Ecclesiæ negotiis commodavit, & longa suscepit itinera.

Illo potissimum tempore, quo S. Bernardus a communibus familiæ monasticæ officiis abesse compulsus est, nata occasio, qua multis sæcularibus ad eum invisitentibus innotuit. Plurimi vero veniebant, eosque Vir Sanctus, cui tunc vacabat, facilius in conspectum admittebat, ac Religionis nostræ Doctrinam exponebat. Quotiescunque, obedientia cogente

Sæcul. XII. cogente ad res Ecclesiæ componendas, e
A.C. 1117. monasterio egrediebatur, quocunque vel
 ob quamcunque causam proficiscebatur,
 de nulla alia re quam de Deo sermonem
 conferebat. Unde brevi ejus pietas sin-
 gularis ad omnium notitiam pervenit,
 atque ex eo tempore Gratia Divina ma-
 gis quam antea in Sancto Viro per do-
 num prophetiæ & miraculorum sensibi-
 lis effecta est.

§. XLIV.

Prima S. Bernardi miracula.

s. 9. 4. **P**rimum miraculum edidit S. Bernardus
 in viro quodam nobili, sibi consan-
 guineo, nomine *Juberto Firmitatis*, qui
 subito vocis & rationis impos factus erat.
 Dolebant ejus filius amicique, quod eum
 sine Confessione peccatorum & sine Via-
 tico jam jam ex hac vita migraturum
 conspicerent. Mittitur nuncius, qui S.
 Abbatem moneret, atque ille adveniens
 infirmum jam triduo cum morte luctan-
 tem invenit. Tum ad filium ceterosque
 circumstantes conversus, *non ignoratis,*
inquit, hunc hominem Deum habere offen-
sum, qui Ecclesiarum Bona diripuit, &
pauperes oppressit. Igitur suadeo; reddi-
te Ecclesiis quæ abstulit, pauperibus tri-
buta male imperata dimittite, & vadem
me accipite, loquendi facultas ægroto re-
dibit, peccata sua confitebitur, morien-
tium

tium Sacramentis munietur. Tota do-
 mus decumbentis læta promisit, facturam
 se, quod Bernardus suggesserat, & pro-
 missa implevit. At Gerardus Abbatis
 frater & Gaudericus patruus, stupentes
 & mirantes tantam in pollicendo auda-
 ciam, eum secreto extra omnium con-
 spectum ad se vocatum dure increpa-
 bant, quibus Bernardus simpliciter re-
 spondit: *Deus facile potest efficere, quod*
vobis difficile & omnem fidem superare vi-
detur. Tum solus oravit, Sanctum Sa-
 crificium obtulit; & ecce, adhucdum
 ad Altare stanti accurrens nuncius retu-
 lit, Jubertum expedite loqui, & instan-
 ter petere, ut Abbas ad ipsum veniret.
 Completa Missa ad eum festinat Bernar-
 dus, ægrotus inter amaras lacrymas con-
 fitetur, & Sacramenta recipit. Tum duo-
 bus tribusve diebus superstes, familiari-
 bus suis omnia, quæ Abbas præscripserat,
 exsequi iussis, iterumque nummis in pau-
 peres erogatis, ut bonum Christianum
 decet, e vita decessit.

Quadam die Bernardo, e pratis re-
 deunti, occurrit mulier e regione remo-
 tiore adveniens, & infantem suum affe-
 rens, cujus manus una arida & brachium
 distortum a tempore nativitatis erat.
 Concusserunt Abbatis mentem præter
 reverentiam sexus etiam mulieris lacry-
 mæ & demississimæ preces; jubet ergo

Hist. Eccles. Tom. XVI. Aa ma

Sæcul. XII.
 A.C. 1117.

Sæcul. XII. matrem prolem suam in terram deponere, ipseque preces ad Deum fundit. Tum **A.C. 1117.** signum Crucis super manum brachiumque jacentis formans ad Matrem ait: *Voca jam infantem tuum*, qui illico exsiliens, & ad matrem currens, mirantem ambobus brachiis amplectitur, ab infirmitate penitus liberatus. Fratres Discipulique S. Bernardi maxima quidem admiratione conspiciebant hæc prodigia, non tamen inde, more hominum Sæcularium, humanam gloriam ambiebant, sed cum eum affectu spirituali diligerent, timebant, ne forte juvenis & a brevi tempore conversus, Diabolicæ tentationi pateret. Præ ceteris fortius hoc zelo agebantur Gaudericus propinquus & Guido frater ipsius natu maximus, qui etiam verbis duris non parcebant, ut Bernardi modestiam fatigarent; quin de bonis ejus operibus tricabantur, & miracula extenuando ad nihilum redigebant. Ipse tacitus nihil ad sui defensionem proferebat, sæpe eorum objurgationibus ad lacrymas commotus.

Tandem ejus propinquum Gaudericum violenta febris invasit; tunc vero acutis doloribus pressus Abbatem rogavit, ut ipsius commiseratione se tangi pateretur, & opem, quam aliis conferret, ipsi non denegaret. Abbas, ut erat mitissimi ingenii, memorem eorum, quæ sibi experbrasset,

brasset, esse jussum, percontabatur, an
ferio auxilium peteret, vel simulate, ut
ipsum humilitatem experiretur. Sed
Gauderico rogare perseverante, Bernar-
dus, ei manus imponens, imperavit fe-
bri, ut languentem relinqueret, & pro-
tinus sanum reddidit. Ceterum multis
aliis miraculis S. Bernardus claruit.

Sæcul. XII.
A. C. 1117.

§. XLV.

Monasteria in Aquitania.

Sub idem tempus vir spectatæ Sanctita-
tis Gerardus de Salis pœnitentiam
prædicabat in Aquitania, ubi complura
condidit monasteria, ac præter alia se-
quentia septem, Caduinense in Diœcesi
Petricoriensi, hodie Sarlatense dictum,
* alia in Diœcesi Pictaviensi, Dolo-
nense in Diœcesi Lemovicensi, Grandis-
Silvæ in Diœcesi Tolosana, & Burneten-
se in Inculismensi. Dolonense, anno mil-
lesimo centesimo decimo septimo funda-
tum, caput majoris Congregationis eva-
sit, sed hæc feminarum Abbatia postmo-
dum Disciplinam Cisterciensium, sicut
etiam pleraque monasteria, Gerardo Au-
ctore exorta, amplexa est. Ipse anno
millesimo centesimo vigesimo obiit.

Chron. Mal-
leac. anno
1120. p. 219.
Chartul. M.
S. Loci Dei.
* Les Alleus,
Chasteliers,
l'Abbie.

§. XLVI.

Paschalis II. obitus.

Paschalis II. soluto Concilio Beneventa-

Sæcul. XII. no in Campania degens exeunte autu-
 A.C. 1118 mno morbo correptus, Anagniam venit,
 ubi medici, actum esse de vita Pontificis,
Petr. Pisan. affirmarunt. Vires tamen ita resumpsit,
ap. Baron. ut Preneste ad Dedicacionem Ecclesiæ
Et Papebr. S. Agapiti peragendam satis valuerit.
 Romæ Festum Natalis Domini, & Offi-
 cium Octavæ de Epiphania celebravit.
 Legatos Constantinopolitanos, ibidem a
 se exceptos, dimisit. Ceterum Summi
 Pontificis præsentia Ptolomæo novoque
 Præfecto tantum terrorem incussit, ut
 ipsi priores pacem rogaverint, timentes-
 que, ne iratum Pontificem mitigare non
 possent, relictis propriis ædibus in ob-
 scuris Urbis angulis latitaverint. Jam-
 que Papa machinas bellicas aliaque, qui-
 bus rebelles ad deditionem compelleret,
 parari jusserat, cum nimio labore fatiga-
 tus redeunte morbo opprimitur. Ubi
 ad extrema deductum se intellexit, con-
 vocatos Cardinales monuit; a fraudibus
 Guibertinorum & a Germanorum fero-
 cia sibi caverent, ac inter se concordiam
 inviolabili fide servarent. Tum accepta
 extrema unctione, peccata sua confessus,
 omnibusque officiis, quæ Sancta Religio
 in illo rerum articulo postulat, impletis,
 media nocte, decima octava Januarii, an-
 no millesimo centesimo decimo octavo,
 animam Deo reddidit, postquam S. Petri
 Cathedram annos octodecim, menses
 quin,

quinque & totidem dies obtinuiſſet. **Sæcul. XII.**
 Pluribus Ordinationibus Presbyteros **A.C. 1118.**
 quinquaginta, Diaconos triginta, &
 Episcopos centum creavit. Corpus
 ejus aromatibus conditum, vestibus
 Pontificiis de more exornatum, a Car-
 dinalibus ad Basilicam S. Joannis in
 Laterano portatum, & Sepulchro mar-
 moreo, mira arte elaborato, commissum.
 Sacra Sedes vero dies duodecim vacavit.
 Ceterum inter Epistolas Paschalis II. ha-
 bemus aliquam, ad Pontium Abbatem
 Cluniacensem datam, in qua præcipit,
 ut in Sacra Communione utraque species
 separatim Fidelibus præbeatur, non au-
 tem panis in vinum intinctus, quæ con-
 ſuetudo Cluniaci servabatur. Papa ab
 hac lege excipit parvulos & omnino in-
 firmos, qui panem absorbere non possunt.
 Ergo illa adhuc ætate Sacra Communionis
 infantibus porrigebatur. (*)

ep. 32

Sup. lib.
 LXIII. §.
 59. LXIV.
 §. 28.

A a 3 §. XLVII.

(*) *Sedente Paschale secundo (ut refert Pala-
 tius in Gelasio) cum Joannes Cajetanus, tunc
 Ecclesiæ Romanæ Cancellarius, & postea Pa-
 schalis in Sede Romana accepto Gelasii nomi-
 ne Successor, Pontium Abbatem Cluniacensem
 redargueret, qui se Abbatem Abbatum jactita-
 bat, & interrogaret, si Cassinenses accepissent
 Regulam a Cluniacensibus? Pontius respondit,
 quod non solum Cluniacenses, verum etiam omnes
 Mona-*

Sæcul. XII.

A. C. 1118.

§. XLVII.

*Gelasius II. Papa.**vit. per. Pan-
dulf.*

Paschale II. fatis functo, Episcopus Portuensis, jam diu nulli, nisi soli Papa secundus, & cum eo omnes Cardinales Presbyteri & Diaconi de eligendo Successore deliberant, cumque Joannes Cajetanus, Ecclesia Romanæ Cancellarius, dignissimus videretur, mittunt ad montem Cassinum, ubi tunc versabatur, qui eum celeriter accerferent. Ille, nescius quid ageretur, itineri se accingit, mulam suam sterni jubet, & Romam contendit. Altera die Cardinales, quadraginta sex numero cum Joanne Cajetano, nempe Episcopi Portuensis, Sabinensis, Albanensis, Ostiensis, Presbyteri viginti tres, & Diaconi decem & octo, Nicolaus Primmerius cum Cantorum agmine, omnes Palatii Papalis Subdiaconi, complures Archiepiscopi, plurimi minorum ordinum Clerici, Senatorum, Consulumque Roma-

Monachi in Orbe Romano degentes, regulam S. Benedicti Patris a Cassinensi Canobio acceperunt. Tunc Cancellarius, ergo si ex Cassinensi Canobio, tanquam a vivo fonte monastica Religionis norma manavit, jure ac merito Cassinensi Abbati hæc prerogativa a Romanis Pontificibus concessa est, ut ipse solus, qui Benedicti Legislatoris est Vicarius, Abbas Abbatum vocetur.

Romanorum non nulli conveniunt. Ut ^{Sæcul. XII.} vero scandalorum, quæ in electionibus A.C. 1118. Pontificum nasci solebant, occasionem devitarent, in quodam loco, quem tutissimum putabant, congregati sunt, ubi postquam diu consultassent, consensu unanimi Cancellarium elegerunt. Ergo sine mora, licet reluctanter corripuit, Gelasium appellant, & in Sede S. Petri collocant.

Gelasium Cajetæ nobilibus parentibus natum, & a prima ætate literis imbutum, Oderisus Abbas Cassinensis sibi expetiit. Quare a parentibus eidem traditus inter monachos tam in artibus liberalibus quam in disciplina Regulari mire profecit. Adhuc juvenem Urbanus II. Papa, e monasterio Cassinensi evocatum, Cardinalem Diaconum Ecclesiæ Romanæ, & non diu post Cancellarium creavit, ut ejus opera veteris Stili elegantia in Curia Romana (ita Pandulfus Alatriensis illius ævi Scriptor testatur) restitueretur. Urbano II. fatis functo, Joannes Cajetanus Cancellarius, singulari affectu Paschali II. semper addictissimus, in nullis ærumnis latus ejus destituit, quem ideo Pontifex Baculum senectutis suæ dicere solebat. Multos Scriptores & Capellanos, quos ille laudibus suis commendabat, Paschalis Papa Dignitate Cardinalitia vel Presbyteros vel Diaconos,

Sup. lib. LXIII. §. 41. 48.

Sæcul. XII. nos, ac præter alios Petrum Pisanum,
 A.C. 1118. Hugonem Alatriensem, Saxonem Anag-
 niensem & Gregorium Cajetanum, ex-
 *Gelafius. ornavit. Joannes * Titularem Ecclesiam
 suam S. Mariæ in *Cosmedim* opulentio-
 rem effecit, quam scilicet ornamentis, vas-
 argenteis, & redivisibus auxit. Monaste-
 rium Cassinense semper sua Tutela di-
 gnatus est. Talis erat Cancellarius Jo-
 annes Cajetanus, cum Papa eligeretur, &
 Gelafius II. diceretur.

At Cencius Frangipanes, cujus aedes
 illi loco, in quo Papam electuri conven-
 rant, proximæ erant, audita Gelafii ele-
 ctione, accinctus gladio, & mo-
 re immanissimi Draconis sibilans; nam
 Imperatoris factionem sectabatur. Is fra-
 ctis valvis Ecclesiam ingreditur, remotis
 custodibus Neoelecti gulæ manum inji-
 cit, in terram detractum pugnis calcibus-
 que percutit, & quasi brutum intra limen
 Ecclesiæ calcaribus cruentat, tum pro-
 stratum nunc capillis, nunc brachiis in
 domum suam tractum vinculis ferreis
 onerat & includit. Cardinales quoque,
 Clerici & complures Laici, qui electioni
 Papæ interfuerant, a Cencii satellitibus
 capti sunt. Alii ex equis aut mulis, qui-
 bus vehebantur, præcipitati, expoliati,
 verberibus affecti. Aliqui semivivi in do-
 mos proprias ægre pervenerunt, qui ve-
 ro fugere non valuerunt, pessime habiti.
 Tanto

Tumultus
 in Electione
 Papæ.

Tanto tumultu multitudo Romanorum Sæcul. XII.
 excitur, Petrus Urbis præfectus, Petrus A.C.1118.
 Leonis, cum suis, compluresque alii No-
 biles cum militibus suis, omnesque civi-
 tatis regiones, arma arripiunt, cum in-
 genti strepitu Capitolium scandunt, mit-
 tunt ad Frangipanes nuncios cum impe-
 rio, qui Papam libertati reddi peterent.
 Tunc vero Frangipanes obstupescere,
 animo cadere, & præsertim Dominus Leo
 ad pedes Gelasii Papæ accidere, veniam
 rogare, & exclamare Pater, miserere!
 Ita præsens periculum evasit.

Gelasius vero, ex manibus inimico-
 rum liberatus, coronatur, niveum cabal-
 lum conscendit & per Sacram viam in
 Lateranum deducitur, vexilliferis pro-
 more præcedentibus & sequentibus. Se-
 dit itaque Papa, ut videbatur, in pace,
 frequentes aderant Comites & Barones,
 qui negotii causa veniebant, eo confe-
 cto, accepta Benedictione, redibant.
 Qui ex Urbe fugerant, revertebantur,
 consilia conferebant, quo tempore conse-
 crandus esset Papa; equidem Diaconus
 & necdum Presbyter erat. Sed breve
 quietis tempus fuit, nam quadam nocte
 Papa ab amicis monitus est, Henricum
 Imperatorem armatum ad S. Petri porti-
 cum adventasse. Vera retulerant ami-
 ci, quippe Imperator, comperto, quod Chron. Cass.
 Paschale defuncto Gelasius electus fuis- IV. c. 46.

A a 5 set,

Sæculum XI. set, itinere strenue confecto, hujusmodi
 A.C. 1118 mandata Papæ renunciari jusserat: Si pæ-
Ursperg. an. sta inter me & Paschalem inita confirma-
 1118. re volueris, te Papam salutabo, & jure-
jurando fidem dabo. Si recusas, faciam
ut eligatur alius, quem in possessionem Ec-
clesiæ Romanæ immittam. Nam Imperatores jus sibi esse asserebant, novi Papæ electionem approbandi.

§. XLVIII.

Gelasius fugit.

Igitur Gelasius certior factus, quam gravis immineret Imperator, beneficio noctis usus fugere statuit, & licet jam pene senio & infirmitate confectus, equo imponi sustinuit. Reliquum deinde noctis in domo cujusdam civis, nomine Bulgamini, latuit. Ubi illuxit, Papa & fugæ socii undique angustiis premebantur; tutum haud erat in urbe manere, nec itinere terrestri elabi poterant, Germanis vias omnes obsidentibus. Ergo mari se committere statuunt, duas triremes conscendunt, quibus usque ad Portum devecti sunt. Ibi aliquamdiu hærendum fuit, quod vela facere aeris intemperies non permetteret; graves enim pluvix, grandines, tonitrua obstabant, commoti surgebant fluctus Tiberis, furebat mare, e litore Germani tela toxica illita jaciebant, qui hostes suos non ter-

ra

ra solum, sed etiam mari consecuturos esse comminabantur, & pœnas repetituros, nisi Papam dederent. Sed ruens nox & turbulenta tempestas prohibuit, ne destinata exsequerentur. Interim Hugo Cardinalis Alatriensis Papam faventibus noctis tenebris in humeros suos impositum ad Castrum S. Pauli Ardeam deportavit. Prima luce, redeunt ad portum Germani, quibus jurejurando fides facta, Papam fuga se subtraxisse. Iphis deinde recedentibus, reducitur noctu ad portum Papa, qui cum suis nave conscensa, die tertia, vix spiritum trahens, terræ Tarracinensi appulsus est, & quarta portum Cajetæ intravit.

Ibi Gelasius humanissime, nempe in patria sua, exceptus est, & fama adventus ejus per illam Regionem sparsa, plurimi Episcopi, ac inter alios, Senes Archiepiscopus Capuanus, Landolphus Beneventanus, Alphanus Salernitanus, Geraldus Abbas Cassinensis, Sigenuolphus de Caveis confluerunt. Imperator Cajetam quoque misit, qui Papam rogarent; Romam rediret, & ibi consecrari vellet, se enim ardentissime cupere huic Cæremonia interesse, ac eam sua præsentia confirmare. Denique nullum efficacius ad restituendam concordiam remedium fore, quam si ambo præsentem sermonem confererent. At non persuasit, quod

Sæcul. XII.
A.C. 1118.

Falc. Benev.

Sæcul. XII.
A.C. 1118.

quod volebat, Imperator Gelasio, quem olim cum Paschale Papa captum vinculis constrinxerat. Ergo respondit Papa; se vero mora omni abjecta Ordinationem accepturum esse, tumque ad deliberandum de pace præsto futurum, ubicunque Imperatori commodum videretur. Nec mora, Gelasius in ipsa urbe Cajetana primum Presbyter ordinatur, tumque etiam Episcopus consecratur, præsentibus cunctis, quos memoravi Præsulibus, atque etiam Guilielmo Apuliæ Duce, Roberto Principe Capuæ, & pluribus aliis Principibus, qui omnes Pontifici fidem jurarunt. His sub finem mensis Februarii peractis, Papa tota Quadragesima Cajetæ consumpta, Capuam se contulit, celebraturus Festum Paschale, quod illo anno millesimo centesimo decimo octavo in diem decimam quartam Aprilis incidebat.

§. XLIX.

Burdinus Antipapa.

Henricus vero Imperator, Gelasii responso irritatus, ut, quod minatus fuerat, efficeret, alium Papam ei opponere statuit, atque ad hanc provinciam subeundam Archiepiscopum Bracarensem elegit, a quo anno superiore Imperator coronatus fuerat. Erat is Mauriti-
us Burdinus, in Territorio Lemovicensi

censi natus, unde eum Bernardus Archi-
 episcopus Toletanus anno millesimo no-
 nagesimo quinto abductum, ut suo loco
 retulimus, primo Archidiaconum suum
 & postmodum Episcopum Coimbricen-
 sem creavit. Exinde Mauritius sub an-
 num millesimum centesimum octavum,
 itinere Jerosolymam suscepto, per urbem
 Constantinopolim viam direxit, ubi ali-
 quamdiu commoratus, Principibus, ipsi-
 que Alexio Imperatori magno in pretio
 fuit. Annis omnino tribus in illa pere-
 grinatione consumptis, in Portugalliam
 redux, Geraldo Archiepiscopo Bracaren-
 si, ex hac vita ad æternam translato, per
 electionem, anno millesimo centesimo
 decimo, subrogatur. Tum Romam pro-
 ficiscitur, confirmationem translationis
 suæ ab Episcopatu ad Archiepiscopatum,
 Palliumque petiturus, ac a Paschale II.
 Papa, non modicis muneribus sibi con-
 ciliato, utrumque impetrat. Mauritius
 Dignitatem Sedis suæ vigore virili tuitus
 est contra conatus Bernardi Archiepisco-
 pi Toletani, ipsum Primatui, nuper ei-
 dem a Paschale Papa collato & confir-
 mato, subjectum esse volentis, & aucto-
 ritate Legati Apostolici in Hispania abu-
 tentis, nam Romam secundo iter susce-
 pit anno millesimo centesimo, ut præsi-
 dium Pontificis sibi pararet. Paschalis
 Bernardo sæpius monito, ne amplius Bra-
 carensi

Sæcul. XII.
A.C. 1118.

vit. per Ba-
luz. tom. 3.
Miscell. pag.

471.
Sup. lib.
LXIV. §.

33.

ep. 4.

Sæcul. XII. carensi Archiepiscopo molestus esset, tan-
 A.C. 1118. dem denunciavit, se jure Legati in pro-
 vinciam Bracarensem ipsum exonerare,
 quo Mauritius jurisdictione sua liberius
 uti posset.

ap. Baluz.
 p. 480.

Porro Mauritium, illius negotii cau-
 sa diutius in Italia commorantem, Pa-
 schalis Papa, cum viri solertiam singula-
 rem exploratam haberet, Sacræ Sedis po-
 testate munivit, de pace acturum cum
 Henrico Imperatore, quem ipse tanquam
 Legatus Apostolicus, Papa absente, ut
 superius narravimus, coronavit. At Pa-
 pa hac re acriter offensus Mauritium in
 Concilio Beneventano Fidelium Com-
 munionem privavit. Mansit ergo Mauri-
 tius apud Imperatorem, qui acerbe com-
 motus, quod Joannes Cajetanus sine suo
 consensu consecrationem præcipitasset,
 Mauritium accepto nomine Grego-
 rii VIII. decima quarta Martii, anno
 millesimo centesimo decimo octavo, Pa-
 pam eligi curavit.

Gelasio Papæ Cajetæ moranti red-
 duntur epistolæ, quibus nunciabatur,
 æmulum ipsi & Adversarium in Papatu
 creatum fuisse. His acceptis Gelasius
 ad Clericos & Fideles Galliæ scripsit in
 hunc modum: *Post electionem nostram
 Dominus Imperator, furtive Romam ve-
 niens, nos ad fugiendum compulit. Pacem
 postea postulavit minas & terrores adhi-
 bens;*

ep. I.

bens; experturos nos esse, quid Imperator
 iratus posset, nisi nos pacem juramento
 edito firmavimus. Respondimus, quod in
 controversia, quæ inter Ecclesiam & Re-
 gnum esset, sive per amicam transactio-
 nem, sive in foro contentioso, libenter ac-
 quiescere vellemus, loco & tempore compe-
 tenti, Mediolani vel Cremonæ, ad proxi-
 mum beati Lucae festum, ex sententia Fra-
 trum nostrorum (hæc verba de Episcopis
 accipienda esse existimo) quos Deus in
 Ecclesia Judices constituit. (*) Tum Ge-
 lasius Papa prosequitur: Imperator sta-
 tim, nimirum die post electionem nostram
 quadragesimo quarto, Mauritium Episco-
 pum Bracarensem, anno præterito in Con-
 cilio Beneventi a Paschali Papa excommu-
 nicatum, in Sacram Matris nostræ Eccle-
 siæ Sedem intravit, virum, qui cum a no-
 stris manibus olim Pallium accepisset, ei-
 dem Papæ & ejus Successoribus, quarum
 ego primus sum, fidelitatem juravit. In
 tanto facinore Imperator, Deo sint infini-
 ta gratiæ! nullum ex Romanis Clericis
 socium habuit, sed solos Guibertinos, Ro-
 manum

Sæcul. XII.
 A.C. 1118.

Gregor. VIII,
 Antipapa.

(*) Et sine quibus, subjungit Pontifex in
 Actis Conc. Edit. Harduini, hæc causa tractari
 non potest. Hæc Summi Pontificis verba sunt
 notatu dignissima, præsertim illis, qui in Regi-
 mine Ecclesiæ omnia toti Pontifici, & nihil Epi-
 scopis tribuendum esse putant.

Sæcul. XII. *manum de Sancto Marcello, Cencium de*
A.C. 1118. *S. Chrysogono, & Teutzonem, qui mul-*
to per Daniam tempore debachatus est.
Igitur vobis mandamus, ut postquam com-
muni consilio hac de re deliberaveritis, ad
Matris Ecclesiæ ultionem accingamini.

ep. 2. & alia Tum etiam Gelasius Papa datis ad Ber-
p. Roderic. nardum Archiepiscopum Toletanum,
 ceterosque Episcopos Hispaniæ literis,
 alium Archiepiscopum Bracarensem, re-
 jecto Mauritio, eligi jussit. Tandem Cle-
 ricis Populoque Romano scripsit; Mau-
 ritium excommunicatum devitarent, &
 in Concilio Capuæ celebrato Imperato-
 rem cum Antipapa suo excommunicatio-
 nis fulmine feriit.

to. 10. Conc.

Interim Mauritius Burdinus Romæ
 agebat, ubi reliquo hujus anni tempore
 permansit, & in Festo Pentecostes pro
 munere Romani Pontificis Henricum Im-
 peratorem coronavit, qui haud diu post
 Liguriam, atque inde Germaniam repe-
 tit. Burdinum vero, missis quaquaver-
 sus Bullis, nomen Gregorii VIII. (*) Pon-
 tificis Maximi jactantem, in non nullis
 locis Fideles præsertim in Germania, ac
 inter

(*) Hic secundo ab hoc Burdino coronatur
 (nempe coronatione minus solemni) Henricus V.
 Imperator. Primo enim Romæ in Festo Resur-
 rectionis Domini ab eodem Burdino seu Mauri-
 tio

ac inter alios Hermannus Episcopus Au-^{Sæcul. XII,}
 gustanus, & aliqui in Anglia recipiebant, ^{A.C. 1117.}
 & contra Gelasium Antipapam putabant.
 At Francia & maxima orbis Christiani
 pars Gelasium Pontificem legitimum ve-
 nerabatur.

§. L.

Gelasius Romæ.

Gelasius, ubi Imperatorem recessisse
 comperit, Romam clam ingressus, *Landulf.*
 in parva Ecclesia, quæ ad S. Mariam *se. n. 12.*
cundi cerei dicebatur, inter ædes Step-
 hani, Pandulphi Normanni, & Petri Lodro-
 nii, Pontificis Defensorum, posita, deli-
 tuit. In Festo S. Praxedis, vigesima pri-
 ma Julii, in ejusdem S. Virginis Ecclesia
 officium celebrare statuit, id suadente De-
 siderio Cardinale ad hunc Titulum ordi-
 nato, rejecto consilio plurium aliorum,
 prudenter monentium, hanc Ecclesiam
 intra arces & munimenta Frangipanum
 sitam esse. Necdum completa erant So-
 lemnia, cum adsunt Frangipanes, pedi-
 tum equitumque agmine stipati, Papam
 Clericosque lapidibus & saxis insectan-
 tur.

tio Archiepiscopo Bracarenfi, Clericis Romanis
 & Papa Paschale II. id recusantibus coronatus fue-
 rat, anno millesimo centesimo decimo septimo.
 Sup. Lib. LXVI. §. XLI.

Hist. Eccles. Tom. XVI.

B b

Sæcul. XII. tur. Stephanus Normannus & Crescentius
A.C. 1118. Cajetanus, fortia pectora, diu vim & impetum hostium cohibuerunt, etiamsi numero essent inferiores. Acriter decertatum per magnam diei partem fugit Gelasius, illacrymantibus feminis, cum conspicerent Pontificem Romanum, necdum toto deposito ornatu Sacerdotali, in fugam versum, equo verberibus incitato in cursum non sufficiente. Dum ejus Crucifer Dominum strenue consequitur, humo inæquali fallente equi vestigium, in terram effunditur, quem cum Cruce sua & equo superveniens pauper muliercula in tugurio suo usque ad sequentem noctem occultavit.

Interim adhucdum pugnabatur, cum Stephanus Normannus ad Frangipanes, *quo ruitis, inquit, Papam, quem quæritis, fuga abstulit, an nos quoque perditos vultis? Romani sumus & vestri consanguinei. Absistamus utrinque fatigati, satis scivitum est.* Hac voce diremptum est prælium. Papam vero amici lassum & gemebundum in arvis haud procul ab Ecclesia S. Pauli invenerunt. Altera die coeunt ad consultandum, & Papa omnium ultimus sententiam protulit in hunc modum: *Fratres mei, sequamur exemplum Patrum nostrorum, & impleamus præceptum Evangelii. Cum in civitate ista vivere non possimus, fugiamus in aliam.*

aliam. Fugiamus, inquam, hanc Sodomam! hanc Ægyptum! Ego coram Deo & Ecclesia dico, malle me, si unquam fieri possët, unum quam tot Imperatores habere. Unus saltem nequam perderet nequiores, donec & ipse Imperatorum Imperatori pœnas dare cogeretur. Omnibus Papæ consilium approbantibus, illico viros constituit, qui ipso absente Ecclesiam gubernarent. Petrum Episcopum Portuensem Vicarium suum esse iussit, additis aliquot, qui eum adjuvarent, Cardinalibus. Hugonem Cardinalem Titulo SS. Apostolorum Benevento præfecit, Nicolao Seni Cantorum curam commisit, Romanæ Urbis præfecturam Petro, homini nequam & indignissimo, qui hoc munus invito Paschale Papa invaserat, confirmavit, sed Civitatis vexillum & custodiam Stephano Normanno amicorum fidi-
 diffimo & potentissimo tradidit.

Gelasius Papa prima die Septembris adhuc Romæ versabatur; quod dispici-
 mus ex Bulla data ad Walterum Archiepiscopum Ravennatem, qui ex Canonicis Regularibus evocatus omnium consensu invitatus electus fuerat, & a Papa consecratus. A tempore Guiberti hæc Ecclesia in Schismate remanserat, ab Episcopis, quos Imperator nominasset, occupata; quare Pontifices Jurisdictioni Ravennatum Archiepiscoporum subtra-
 Bb 2 xerant

p. 4.

Sæcul. XII. A.C. 1118. xerant Ecclesias Placentinam, Parmensem, Regiensem, & Bononiensem. In hac autem Bulla Gelasius Papa, ut reconciliationi cum Ecclesia Romana faueat, Ecclesiæ Ravennati jura sua in illas quatuor Ecclesias & in omnes ceteras, quæ in ea referuntur, restituit, & Waltero Pallium concedit.

§. LI.

Balduinus II. Rex Jerosolymæ.

Tyr. XI. l. 29. **I**nter hæc Jerosolymæ Regi & Patriarchæ defunctis alii successerant. Anno superiore Balduinus Rex gravi morbo decumbens, cum nihil propius esse crederet, quam ut e mortali corpore evocaretur, ad rationem actuum suorum Deo Judici reddendam, a se dimisit Adelheidem, Siciliae Comitissam, quam ante triennium advocatam illicitis nuptiis sibi junxerat, habens uxorem legitimam Edeffæ luce fruentem. Arnulpho autem Patriarcha auctore Balduinus bonam decepit Principem; quo facinore sibi Regnoque suo immortale odium Comitis Rogerii, postea Siciliae Regis, Adelheidis expulsæ e primo toro filii, conciliavit. Anno sequente Regem Balduinum, in Ægypto Infidelibus arma inferentem, morbus iterum invasit, ex quo iter in Palæstinam relegens, extinctus est, anno Regni sui decimo octavo. Corpus ejus
Jero-

Jerosolymam relatum, in Dominica Palmarum, die septima Aprilis, anno millesimo centesimo decimo octavo, illo tempore Jerosolymam pervenit, quo inter solemnes preces Christiani ex urbe procedebant, & illa via, quæ ad Vallem Josaphat deducit; tumque penes Godofridum Regem, fratrem ipsius, in Ecclesia S. Sepulchri terræ mandatum est.

Balduino in Regno successus est Balduinus a Castro, hujus nominis secundus, cui ille, cum ad coronam vocaretur, Comitatum Edessenum scripserat. Erat Balduinus ex gente Francorum, Hugonis, Retelii Comitis, filius primogenitus, Godofridum Bullionium in Bello Sacro secutus. Postquam annos octodecim in Comitatu Edesseno imperasset, desiderium subiiit, Jerosolymæ Sacra limina visendi, ac faciem Regis consanguinei & Benefactoris sui conspiciendi. In via autem comperit, hunc Principem in Ægypto fato occupatum fuisse, nec ideo a proposito suo dimotus Jerosolymam illo tempore pervenit, quo defuncti Regis corpus inferebatur. Postquam funeri justa perfoluta fuere, sine mora Antistites & Principes, de eligendo Successore deliberantes, dicebant aliqui, expectandum esse adventum Eustachii duorum Regum defunctorum fratris, & Successioni hæreditariæ locum dandum. Alii opponebant, hanc

Sæcul. XII.
A.C. 1118.

Id. lib. XII.

c. 1.

c. 2.

Bb 3

mo

Sæcul. XII.
A.C. 1118.

moram Reipublicæ noxiam fore, quæ sine Principe & capite salva consistere non posset. Tunc vero Joscelinus, Tiberiadis Dominus, vir rebus gestis exercitatus, facundus, & magna auctoritate insignis, ecce, ait, *præsto est Comes Edessenus, Regis defuncti Propinquus, vir fortis & pius, quo digniorem nullum inuenietis.* In eandem sententiam concessit Arnulphus Patriarcha, ceterique omnes facile consenserunt. Itaque Balduinus II. eligitur Rex Jerosolymæ, & in Festo Resurrectionis Domini solemniter coronatur. Alii vero quosdam ex Proceribus ad Eustachium, Comitem Bononiensem, miserant, qui eum ad accipiendam coronam, quam fratres ipsius gessissent, invitarent. Ægre persuaserunt, ut itineri se daret, usque in Apuliam tamen utcumque volentem deduxerunt, ubi ex advenientibus nunciis certior factus est, Comitem Edessenum Jerosolymæ coronatum fuisse. Tunc vero Princeps, pacis amantissimus, *absit a me,* ait, *ut Regnum perturbem, in quod Consanguinei mei concordiam Jesu Christi invexerunt, atque ad eam stabiliendam Fratres mei, immortalis sua gloria, vitam dederunt.* His dictis viam ad sua, amicis aliud frustra suadentibus, relegit.

Eodem anno millesimo centesimo de-
Id. XI. c. 26. cimo octavo Arnulphus Patriarcha Jerosolymi-

solymitanus e vita excessit. Anno millesimo centesimo decimo quinto Paschalis Sæcul. XII.
A.C. 1118.
 Papa, cum satis exploratum haberet, quam flagitiis infamem & Sacerdote indignam vitam duceret Arnulphus, Episcopum Arausicanum cum potestate Legati Apostolici in Syriam misit, qui Episcopis totius Regni convocatis, Arnulphum quoque venire compulsus e Sede sua, ut merebatur, deposuit. At Arnulphus consuetis artibus, quibus omnes capiebantur, confusus, ut erat solertissimus, mare trajicit, Romam venit, atque adulatione & muneribus, quæ largissima manu spargebat, Papæ animum eorumque, quorum consilio utebatur, ita sibi devinxit, ut Dignitati & Ecclesiæ suæ restitutus fuerit. Rediit ergo Jerosolymam, ubi mores nihilo ac ante meliores exhibuit, in omnem licentiam effusus. Tandem anno millesimo centesimo decimo octavo fatis functus est, eique vir simplex & timens Deum, Gormundus nomine, Piquiniaci in Territorio Ambianensi in lucem editus, subrogatus.

§. LII.

Alexius Comnenus Imperator moritur.

Illo quoque anno millesimo centesimo decimo octavo, quem Græci sexies millesimum sexcentisimum vigesimum sextum numerabant, Feria quinta, die

B b 4 deci-

Sæcul. XII. decima quinta Augusti, vitam cum morte commutavit Constantinopoli Alexius

A.C. 1118.

Anna l. XV.

p. 501.

Zonar.

XVIII. n.

29.

Sup. lib.

LXIII. §.

42. &c.

Chron. Cass.

II. c. 17.

&c.

Petr. II.

ep. 39.

*Eutym. Zige-
gab. Pan-
init.*

re valeret. Hunc etiam in finem Euthymium Zigabenum Panopliam scribere iussit.

§. LIII.

Pauliciani conversi.

Sæcul. XII.

A.C. 1118.

Præter illa, quæ de Bogomilis, pœna affectis, suo loco retuli, Alexius Imperator sub finem Regni sui, etiam ad inquirendos & convertendos alios similibus farinae Hæreticos animum adiecit, scilicet Paulicianos, quos olim Joannes Zimisces Imperator ex Asia in Thraciam ad confinia Philippopolis transtulerat, illis Imperii finibus contra Scytharum incursionem præsidium. Sed hæc Manichæorum progenies, nulli Domino parere assueta, brevi ad ingenium rediit. Catholicos illius regionis pervertebant, eorum domos diripiebant, tyrannorum more divexabant; quam pestem juncti alii quoque Hæretici, Armeni & Jacobitæ augebant. Alexius Imperator Paulicianos partim sine armis, partim vi sibi subjectos ad fidem Catholicam perducere conatus est. Cum præcipuis eorum a prima luce usque ad vesperam, non nunquam etiam in multum noctis dissemebat, præsentibus Eustrato, Episcopo Niceno, & Philippopolitano. Nicephorus quoque Bryennius Cæsar, Imperatoris gener, his colloquiis intererat. Complures Manichæorum istorum ad veram Religionem conversi & Christianis Sacris initiati sunt; sed Culeon, Cusinus &

*Sup. §. 10.**Zonar.**XVIII. n.**26.**Anna Comn.**lib. 14. p. 450.**Sup. l. LVI.**§. 24.*

Bb 5

Pho-

Sæcul. XII. Pholus, nefariæ Sectæ capita, temere re-
A.C. 1118. pugnant, atque cum Imperatore dispu-
 tantes alter alteri succedebant. Impe-
 rator, abjecta spe, eorum pertinaciam ex-
 pugnari posse, Constantinopolim missos
 carceri includi iussit.

Ipsè in illa Regione permanens, jam
 una die centum, jam plures, & tandem to-
 tas urbes pagosque, ad veram fidem per-
 traxit. Incolarum primoribus præfectu-
 ras in exercitu suo dedit, plebem vero
 in unam urbem, quam condidit, collegit,
 agrosque, quos colerent, divisit. Const-
 antinopolim exinde reversus tres Hæretico-
 rum Duces iterum disputando aggredi-
 tur; & Culeon quidem victas manus de-
 dit, alii duo perpetuo carcere damnati
 pervicaciam luerunt.

§. LIV.

Alexii Constitutiones.

Jus Græco Constitutiones complures de Causis Ec-
Rom. lib. II. clestasticis ab Alexio Comneno editæ
p. 121. &c. nobis supersunt. Prima, mense Septem-
 bri, Indictione nona, id est, anno mille-
 simo octogesimo sexto data est, in qua
 Decretum Isaaci Comneni patris sui con-
 firmat. In ea vero Canonicum Episco-
 porum & jura Ordinationis statueban-
 tur. Canonicum dicebatur, pretium
 Primitiarum, quas Laici quolibet anno
 Episcopis conferre obligabantur, in hunc
 modum:

Sæcul. XII.
A.C.1118.

modum: Pagus, triginta familias com-
 plectens, Episcopo in primitias offerre
 tenebatur nummum aureum, & duos
 argenteos, vervecem unum, hordei mo-
 dios sex, farinæ sex, dolia vini sex, &
 gallinas triginta. Minores vici pro nu-
 mero patrum familias pauciora dabant.
 In præmium Ordinationis Episcopus ac-
 cipiebat septem nummos aureos, scilicet
 nummum unum, cum laicum simplicem
 Clericum vel Lectorem ordinabat; si
 Diaconum creabat, tres, & si Presbyte-
 rum etiam tres ei licebat petere. Illud
 quoque præscribitur, quantum Episcopus
 a contrahentibus matrimonium exigere
 possit. In alia Constitutione, mense Ju-
 nio, Indictione septima, anno Mundi se-
 xies millesimo quingentesimo nonagesi-
 mo secundo, id est, anno Domini mille-
 simo octogesimo quarto data, nulla de-
 clarantur Sponsalia, si Sponsi plus quam
 annos septem non numerent, præcipitur,
 ut ambo contrahentes saltem ad annum
 duodecimum vel decimum quartum per-
 venerint, prohibeturque, ne eadem die
 & Sponsalia ineant, & matrimonium
 consumment. Id iterum alia Constitu-
 tione anni millesimi nonagesimi secundi
 confirmatur.

p. 134

Constitutione quarta, mense Majo,
 anno sexies millesimo quingentesimo no-
 nagesimo quinto, seu anno Domini mil-
 lesimo

ere re-
 dispu-
 Impe-
 am ex-
 missos
 s, jam
 em to-
 n per-
 lectu-
 vero
 legit,
 instan-
 etico-
 gredi-
 as de-
 nati
 is Ec-
 editæ
 tem-
 mille-
 qua
 con-
 isco-
 ban-
 ium
 anno
 nunc
 um:

Sæcul. XII. lesimo octogesimo septimo, præsentem
 A.C. 1118. Concilio edita, decernitur, licere Imperatori Ecclesias Episcopales vel Archiepiscopales ad Dignitatem Metropolitanam evehere, & pro suo arbitrio ea, quæ ad electionem & regimen illarum Ecclesiarum pertinent, posse præscribere, salvis tamen antiquis juribus Metropolitanæ in

p. 138. Ecclesiam nova Dignitate auctam. (*)

Balsam. ad Constitutione sexta, mense Novembri
can. 37. Conc. Indictione secunda, seu anno Domini
 6. millesimo nonagesimo tertio, Imperator concedit, ut electi Episcopi in Oriente simul Abbacias aut alia Beneficia retineant. Nempe illas Ecclesias vel occu-

vid. Sup. lib. paverant vel censibus spoliaverant Infideles, unde electi consentire volebant, timentes, ne relicto Beneficio, de cujus redditibus vitam sustentabant, in Episcopatu omnibus necessariis egerent. Hinc Imperator licentiam eis dat, prius Beneficium alterumque retinendi, donec Ecclesiæ illæ Orientis in integrum restituerentur. Constitutione octava, mense

p. 141. Decembri, anno millesimo nonagesimo quinto data, Patriarchæ Jus tribuitur, omnia Monasteria suæ Diocæsis visitandi &

(*) Nempe sæpius adverterit Lector attentus, in Ecclesia Orientali Archiepiscopos suis Metropolitanis & Metropolitanas Patriarchæ fuisse subiectos.

& errores emendandi, servato, quod in ^{Sæcul. XII.}
 ea legitur, discrimine. Hæc mihi præ ^{A.C.1118.}
 ceteris in Constitutionibus Imperatoris
 Alexii notatu digna visa sunt. Ceterum
 Alexii vitam ipsius filia, Anna Comnena,
 Nicephori Bryennii Cæsaris uxor, matro-
 na doctissima scripsit, stilo orationi pa-
 negyricæ quam historiæ magis con-
 gruo. (*)

Alexio

(*) Natalis Alexander de Anna Comnena
 ejusque libro *Alexiados* loquens Sæc. XII. ait:
Anna Comnena, quæ Patri adulatur, Latinis
detrahit, Græca fides suspecta. Et post pauca:
Non enim, inquit illa, quæ apud nos (Græcos)
Sacerdotalis lenitatis disciplina, Latinis in
usu quoque est. Nos videlicet Sacris jussi Ca-
nonibus ac Legibus, Evangelicoque ipso persuasi
dogmate, sancimus illud observatione inviolata
teneri solitum, ne stringas, ne inclames, ne tan-
gas, Sacerdos enim es. At Barbarus Latinus,
simul atque initiatus Sacris, primitias Sacri-
ficii libaverit, clypeo statim in lævam inserto,
correpta in detram vibrataque lancea, simul Di-
vinum communicat corpus & sanguinem, simul
torvum ac sanguinarium tuetur, designans ad
cædem homines oculis vir sanguinum. Adeo
barbarum hoc genus non minus sibi belli ac gla-
dii jus usumque arrogat, quam Sacerdotii api-
cem deposcit.

Quamvis Oratorum more rem exaggeret An-
 na Comnena, si tamen illo ævo Episcopus Oc-
 ciden-

Sæcul. XII. - Alexio in Imperio successit filius Jo-
A.C. 1115. annes Comnenus, a Græcis *Calo-Joan-*
nes, id est, Joannes pulcher, dictus, qui
 annis viginti quatuor sceptrum rotavit.

§. LV.

Monasterium de GRATIA PLENA.

Typic. Iren. Imperatrix Irene *Ducas* Alexii Conjug
to. 1. Annal. fundato Constantinopoli puellarum
Græc. pag. Monasterio proprias Constitutiones de-
 128. dit; id enim juris in Græcia Monasterio-
 rum Conditioribus concedebatur. Por-
 ro hæc Irenis Constitutiones habemus,
 ex quibus non nulla memorabilia de con-
 suetudinibus Monialium Græcarum di-
 scimus. Istud Monasterium, S. Mariæ

6. 5. Virgini, sub nomine *de Gratia plena*, Sa-
 crum, ad alendas Virgines viginti qua-
 tuor destinatum erat, addita licentia, ea-
 rum numerum ad quadraginta augendi,
 si forte pinguiores census advenirent.

6. 1. In ipso Fundationis Decreto a potestate
 tam Imperatoris quam Patriarchæ, atque
 ab omni jurisdictione sive Ecclesiastica si-
 ve Sæculari eximebatur; sed erat sub
 tutela Irenis Imperatricis, quæ si ipsa

6. 80. decessisset, aliquam Cæsareæ Stirpis fe-
 minam

cidentis cum militibus in Palæstinam proficiscen-
 tes & in Germania cum Imperatoribus militantes,
 conspiciamus, haud ex toto mentita dici potest
 hæc femina.

lius Jo-
-Joan-
us, qui
tavit.

ENA.
Conjux
llarum
es de
sterio-
Por-
emus,
e con-
m di-
Maria
a, Sa-
qua-
a, ea-
endi,
rent.
state
tque
ca si-
sub
ipfa
s fe-
nam
cent-
ates,
otell

minam, ordine ab ipsa designato, in hanc Sæcul. XII.
 curam substituerat. Si quæ ex Cæsarea A.C. 1118.
 familia Princeps hoc monasterium in-
 gressa fuisset, quibusdam privilegiis gau- c. 4.
 debat, nec tanto rigore, quo ceteræ, ad
 Regulam servandam adstringebatur. Vir- c. 7.
 gines Novitias gratis suscipere oportebat,
 nisi ultro quidquam oblatum fuisset. c. 9. 10.
 Bona immobilia monasterii nunquam, sed
 tantum mobilia urgente necessitate alie-
 nari poterant. Primam Abbatissam suo
 arbitrio Imperatrix novellis Monialibus
 dedit, addita Sanctione, ut futuro tem-
 pore a tota congregatione eligeretur, &
 deponi posset. Ad expedienda negotia c. 11. Et c.
 externa constitutus erat œconomus, ex
 præcepto Regulæ Eynuchus, quemadmo-
 dum & duo Presbyteri, qui in domo illa
 ministrabant, ac si fieri posset, ex ordine c. 14.
 monastico evocabantur. Unicum habe-
 bant Patrem Spiritualem, & ipsum evi-
 ratum, cui Virgines cogitationes suas
 confitebantur.

Omnes moniales in uno loco dormie-
 bant, ut altera ab altera conspici posset.
 Manibus suis laborabant, & illo tempore
 earum aliqua Sacram Scripturam præle-
 gebat. Non ita erant inclusæ, ut nun-
 quam femina, præsertim propinqua, ad
 eas invisere possent. Si vir venisset,
 monialis vocata ad portam monasterii,
 quadam seniore spectante, ei loqueba-
 tur.

- Sæcul. XII. tur. Quin non nunquam exhibant, ut
 A.C. 1118. patrem suum matremve ægrotantem so-
 larentur. Sæpe diversa alimenta præ-
 scribuntur in Quadragesima, aliisque
 c. 46. Sc. diebus jejunii. Quando in tempus je-
 junii dies festi incidebant, aliquid de ab-
 stinentia juxta consuetudinem Ecclesiæ
 Græcæ relaxabatur, quæ tamen indul-
 gentia non ad plura quam ad usum olei,
 vini, aut piscium extendebatur. Reli-
 giosa & stricta paupertas a Regula com-
 mendatur, & prohibetur omnis proprie-
 tas. Omnes Moniales singulis mensibus
 c. 50. Sc. semel balneo utantur, infirmæ toties,
 quoties præscripserit medicus, qui vel
 spado vel senex decrepitus sit. Quia an-
 gustus erat locus defunctæ Moniales ex-
 tra monasterium sepeliebantur; ac in
 hunc finem Irene Imperatrix exiguum
 monasterium, Cellareum dictum, & ma-
 gnæ Ecclesiæ subjectum a Nicolao Pa-
 triarcha obtinuerat, quo mortuæ trans-
 ferebantur, tot monialibus, quot Abba-
 tissa præcepisset, exequias ducentibus.
 Hæc de Constitutionibus Monasterii, ab
 Irene Imperatrice extracti, memoranda
 mihi videbantur.

§. LVI.

Gelasius Papa in Provincia.

Gelasius II. Papa, cum tuto Romæ ver-
 sari non posset, ex urbe excessit, se-
 cunda

cunda die Septembris, anno millesimo Sæcul. XII.
centesimo decimo octavo, comitantibus A.C.1118.
duobus Presbyteris Cardinalibus, Joanne Pandul. n.
Cremensi & Guidone Sanctæ Balbi- 16.
næ, item Cardinalibus Diaconis quatuor,
quorum primus erat Petrus Leonis, cum
duobus Equitibus Romanis, eorumque
sociis. Pisis cum omnibus suis honori-
fice exceptus Papa in illa Civitate Ser-
monem habuit, quem ab arte bene di-
cendi commendandum esse dixerunt. (*)
Ibi aliquamdiu commoratus, mari iterum
se credit, & portum Villæ S. Ægidii at-
tingit; ubi eum Hugo Abbas cum tota
sua Congregatione peramicè receptum
non modico tempore liberaliter habuit.
Ibidem omnes illius Regionis Episcopi,
plurimi Monachi, Nobiles, cives, ad Pa-
pam confluentes, obsequia certatim offe-
rebant. Pontius Abbas Cluniacensis præ-
ter alia munuscula Pontifici equos trigin-
ta dedit, & Abbas S. Ægidii decem, qui-
bus in illa regione iter faciens veheba-
tur.

(*) De hac Pontificis oratione Palatius in
*Gelasio: obviam exiere venienti Clerus populus-
que coram quibus super illa Psalmistæ: Dixi
pronunciabo adversus me injustitias meas, & tu
remisisti impietatem cordis mei, talem sermonem
habuit, qualem vix Origenes habuisset in carne.*

Hist. Eccles. Tom. XVI.

Cc

Sæcul. XII. tur. Ecclesias Papa consecravit tres, po-
A.C. 1118. suitque terminos, intra quos nefas esset,
 ad hoc asylum confugientes capere. Pri-
 matum Ecclesiæ Toletanæ, Bulla ad Ber-
 nardum Archiepiscopum directa, & in
 monasterio S. Ægidii septima Novem-
 bris data, confirmavit.

§. LVII.

S. Norberti Exordia.

vit. ap. Boll. **G**elasium Papam in Provincia degen-
6. Jun tom. tem S. Norbertus adiit, ab eoque
19. p. 821. licentiam prædicandi obtinuit. Erat
 Norbertus nobilis juvenis ex Gente Ger-
 manorum, Santeni in Ducatu Cliviæ na-
 tus, qui literis imbutus & Clericali mi-
 litia adscriptus Subdiaconatum accepe-
 rat. In hoc Ordine constitutus primum
 Friderici Archiepiscopi Coloniensis, de-
 inde Henrici Imperatoris Curiam secu-
 tus est, & dubitari potuit, an ob nobi-
 litatem generis & opulentiam, vel ob
 eximias dotes, corporis habitum supra
 vulgarem, faciem liberalem, scientiam
 eximiam, humanitatem, munificentiam
 & lenitatem cunctis carior fuerit. Sed
 tanta prosperitas adolescentem præ-
 stantissimum perditum ibat; quippe sa-
 culo arridente, æternitatis immemor, to-
 tum animum ambitione & voluptate oc-
 cupari

cupari patiebatur, cupiditati cedebat, nihil quod sensibus blandiebatur fugiebat, quæ de vita futura dicebantur, ad censum somniorum & fabularum rejicienda esse existimans. Quadam die cum per amœnum pratum iter facit, equo generoso & splendide phalerato insidens, & holosericis vestibus fulgens, unico vestigia premente servulo, subito horrida ingruit tempestas, micant fulgura, tonitrua strepitu terribili decurrunt. Inclamat herum famulus; versis habenis celeriter domum repeteret. Verum, illo momento ante pedes equi ruens fulmen herbam exurit, finditur terra tanto hiatu, quantus ad absorbendum magnæ staturæ virum suffecisset, foetore sulphureo, qui infernalis videri poterat, aerem corrumpente. Hinc vero Norbertus, illinc equus, expavescente famulo, prostrati jacebant.

Norbertus mortuo similis, horæ unius spatio terræ affixus, ubi ex profundo quasi somno excitatus est, mente ad Deum elevata dixit: *Domine! quid me vis facere?* sibi que ipsi respondit: *Fuge malum, & fac bonum. Quære pacem & persequere eam.* Ergo viam, qua venerat relegens, mores suos convertere statuit. Sed initio noluit in externo habitu quidquam mutare, contentus cilicium sub

Sæcul. XII.
A.C.1119.

Act. XI. 6.
Psal. 33.

Cc 2

vesti-

Sæcul. XII. vestibus pretiosis abscondere, & pugna
 A C. 1118. interna contra pravos affectus decer-
 tare. Relicta aula, domi suæ, vel in
 Abbatia Sigeburgensi prope Coloniam
 cum Conone Abbate, postea Episcopo
 Ratisbonensi versabatur, expectans tem-
 pus, quo bellum mundo aperte indice-
 ret. Cum vero viarum, quæ ad Deum
 ducerent, adhuc esset ignarus, Sæculo
 valedicens Sacros Ordines suscipere de-
 crevit, ratus, se ita fructum majorem
 esse consecuturum. Itaque, ubi tem-
 pus, quo Clerici ordinari solent, adve-
 nit, Norbertus pio fervore stimulatus,
 Fridericum Archiepiscopum Colonien-
 sem adit, rogatque, ut cum ceteris ipsum
 quoque ordinaret. Archiepiscopus ad-
 miratus, Norbertum nunc ultro Ordines
 petere, quos antea, cum offerrentur, ac-
 cipere denegasset, lætus quod rogabatur
 se facturum promisit. Adjecitque Nor-
 bertus: *cupio, Diaconus & Presbyter*
continuo ordinari, & Præsul obstupe-
 scens causam tam subitæ mutationis quæ-
 rit, & cunctanti usque adeo instat, ut
 ille lacrymas non tenens & ad Archiepi-
 scopi pedes provolutus, Absolutionem
 a peccatis suis efflagitaverit; qua impe-
 trata arcana consilia eidem aperuit. Ar-
 chiefiscopus ob amicitia vinculum, quod
 ipsi cum Norberto intercedebat, com-
 motus,

motus, nec dubitans, quin tam inexpectata conversio, Cœlesti Numine adspirante, contingeret, credidit, se in his adjunctis a Regula posse declinare, quæ duos Sacros Ordines, non servatis interstitiis, conferri prohibebat.

Instante Divini Officii hora, ceteri Ordinandi pro more Albas Clericales induti collocantur; at Norbertus se se intulit e medio populi, eo magis omnium oculos in se rapiens, quod omnibus esset notissimus. Sacrarii præfecto Sacerdotales vestes, quibus ornaretur, ei offerente, ipse ad domesticorum suorum aliquem manum extendens accepit tunicam ex ovinis pellibus consutam, & ad id ipsum præparatam. Tum detractis sibi vestibus pretiosissimis, quibus tectus incedere antea adsueverat, illis exuviis se cooperuit, quod vestimenti genus pro ratione illorum temporum & regionis erat vilissimum. Tandem manu altera Sacerdotalem Casulam a ministro Sacrarii apprehendit.

Ordinatus, & ad Monasterium Sigeburgense reversus, hebdomadas sex ibi consumpsit, ut quæ muneris Sacerdotalis sunt disceret, & animum ad pietatem formaret. Santenum deinde ad propria redeuntem, cujus Ecclesiæ Canonicus

Cc 3 erat,

Sæcul. XII.
A.C. 1118.

S. Norbertus
ordinatus.

Sæcul. XII. erat, Fratres rogant, utpote Neo-conse-
A. C. III 8. cratum Sacerdotem, Missam Solemnem
 celebrare. Atque ille eorum voluntati
 obsecutus, perlecto Sacro Evangelio e
 Cathedra ferventissimo zelo dixit, de
 mundi vanitate, de brevitate hujus vi-
 tæ differens. Aiebat, hominem in Sæ-
 culi pompa & voluptatibus felicitatem
 frustra quærere. Tum etiam in vita,
 quibus Fratres suos Canonicos laborare
 noverat, vehementer invectus est; ne-
 minem vero nominavit. Altera die, cum
 omnes essent in Capitulo collecti, acce-
 pto Regulæ Libro, ad Decanum conver-
 sus, ex verbis S. Gregorii & S. Isidori ei
 ostendit, ipsius officii esse, errantes Fra-
 tres ad viam rectam reducere.

Conjecturæ locus est, nullam aliam
 fuisse hanc Regulam, quam Aquisgranen-
 sem; ea enim ex istorum duorum Sancto-
 rum Virorum libris, præter alios, excer-
 pta est. Canonici seniores Norbertum
 hortantem patienti animo auscultabant,
 non nescii, eum vera dicere. At mur-
 murantium & irradientium juniorum vo-
 ces audiebantur, necdum tamen in fa-
 ciem obloqui audentium. Hos altera
 die Norbertus in Regulari Capitulo pro-
 clamat, errata & adjuncta denotat, cum-
 que sequentibus etiam diebus eadem
 obje-

Sup. l. LVI.
9. 23.

objecisset, Sancti Viri libertatem indignissime ferentes, subornant Clericum ^{Sæcul. XII.} A.C.1118. obscuro loco natum, & habitus temnendi, qui postquam convicia ingessisset, etiam Sacerdotis faciem conspuere ausus est: Norbertus æquo animo persistens, sputum deterfit, eamque contumeliam sibi peccatori a Deo, justo vindice, immisissam fuisse dixit, quamvis ille, qui Canonicum & Sacerdotem tam petulanter offenderat, hujusmodi conditionis esset, ut si eum a lixis & calonibus culinæ suæ per lutum plateæ raptari jussisset, nemo non hominis impudentiam condigno decorari præmio affirmasset. Ita hac de re Auctor, qui S. Norberti vitam scripsit, loquitur.

Quadam die, S. Norberto in Oratorio subterraneo Sacrificium offerente, cum magnæ molis aranea in ejus calicem post consecrationem incidisset, ipse nihilominus Sacrum poculum intrepidus hausit. Completa Missa ante Altare orans, & mortem opperiens, titillationem sensit in naribus, e quibus ipso incolumi egressum est venenatum animal. Triennio autem hoc vitæ genus duxit, paupere vestitu tectus, Verbum Dei omnibus prædicans, nec minus propriæ perfectioni intentus. Ubi contingebat, ipsum ab illis, quibus vera dicebat, male
C c 4 haberi,

Sæcul. XII. haberi, solatium a Monachis Sigebergen-
 A.C. 1118. sibus, vel Canonicis Regularibus in *Clo-*
sterrath, vel saltem a quodam Sancto
 Eremita, cui nomen Lidulfus, quære-
 bat. Sub idem tempus, scilicet anno
 millesimo centesimo decimo octavo,
 cum Synodus Fritzlarix, Conone Episco-
 po Prænestino, Gelasii Papæ Legato, ce-
 lebraretur, Episcopi, & Abbates ibi colle-
 cti Norbertum venire iustum, communi
 consilio coram Legato accusarunt, quod
 a nemine missus Verbum Dei prædica-
 ret, quod in Præsules nulla auctoritate
 ab Ecclesia munitus declamare auderet,
 vestitum elegisset, nobili generi, unde
 ortus esset, minime congruum, licet
 nulli virorum Religiosorum ordini no-
 men dedisset, & Bonorum suorum Do-
 minium sibi servaret. Respondit Nor-
 bertus; potestatem prædicandi tunc sibi
 fuisse commissam, quando Presbyteratus
 Ordinem accepisset, & S. Petrum nos do-
 cere, ne utiquam vestimentorum cultum
 nos Deo gratos efficere. Tandem liber
 dimissus est. Legatus vero Cono, circa
 to. 10. p. 823. idem tempus Colonix quoque Synodum
 ex *Ursperg.* celebrans, Excommunicationis censuram
 contra Imperatorem, sicut prius in Sy-
 nodo Fritzlariensi, promulgavit.

§. LVIII.

Sæcul. XII.
A.C.1118.*S. Norbertus Papam adit.*

Norbertus videns, omnes sibi adverfari, veritatem quam prædicabat rejicere, feque malevolorum calumniis pateri, ad Archiepifcopum Colonienfem, in cujus Dicecefi degebat, fe contulit, ac in ejus manibus omnia fua Beneficia & redditus Ecclefiafticos admodum pingues abdicavit. Tum venditis etiam ædibus fuis, aliisque bonis, quin & fupellectile domestica, pretium in pauperes divifit, nihil fibi ex omnibus refervans, quam decem marcas argenti fignati, mulam, & fupellectilem Sacram ad celebrandam Miffam, ex familiaribus duos Laicos retinuit, qui relicta patria peregrinantem comitarentur. At ubi Hojum ad Mofam pervenit, etiam hæc pauca quæ retinuerat abjecit, folis veftibus Sacerdotalibus fervatis, & nudis pedibus, tunica lanea ac pallio veftitas, cum duobus fociis, fufceptum iter profecutus eft. Ifto habitu, tota Francia peragrata, portum S. Ægydii attigit, ubi Gelafium Papam habuit. Ergo Summo Pontifici, quæ animo conftituiffet, aperit, fpeciatim fe ipfum accufat, quod contra Canones Ordinem Diaconatus & Presbyteratus fimul accepiffet, & ab hac culpa

Cc 5 abfolvi

Sæcul. XII. absolvi rogat. Papa sapientiam viri, &
A.C. 1118. Dei Spiritum, quo agebatur, admiratus,
 non solum petitam absolutionem imper-
 titus est, sed etiam in Curia sua retine-
 re cupiit, ejus opera usus. Verum
 Norbertus Papam obtestatus est, ne hoc
 modo obedientiam suam experiri vel-
 let; se enim in aulis Principum & Epi-
 scoporum illecebris Sæculi fuisse captum
 & perversum, unde sibi juveni, & sin-
 ceram pœnitentiam cogitanti non ex-
 pedire, Curiam Papalem sequi. Si ve-
 ro Pontifex præciperet, ut Institutum
 Canonorum, Monachorum aut Eremi-
 colarum amplecteretur, vel ut continuo
 peregrinaretur, ipsum obedientissimum
 habiturum esse. Itaque Papa, cognita
 ejus constantia & zelo, nec ignarus,
 eum multa adversa ob Verbi Divini
 prædicationem tulisse, eidem potesta-
 tem fecit non solum in illis locis, in
 quibus antea, sed etiam ubicunque vel-
 let, prædicandi, quin etiam, ut face-
 ret, jussit. Prohibuit vero ne ipsius
 Adversarii simplicem populum abstrahe-
 rent ab ejus concionibus, quibus ad
 viam Salutis reduceretur. Et tandem
 ne ullus superesset locus de mente Sum-
 mi Pontificis dubitandi, Bullam condi
 & S. Norberto tradi præcepit. Auctori-
 tate igitur Sacræ Sedis munitus disces-
 sit,

fit, nudis semper pedibus, summa hyeme, incedens, quin eum vel frigus, vel fames vel immensus labor a proposito deterrere. Non nunquam per nives ad medii propemodum corporis altitudinem pervenientes commeabat, non ante solis occasum reficiebatur, & nunquam carnibus, exceptis diebus Dominicis. Vinum aut pisces raro gustabat.

§. LIX.

Concilium Rotomagensis.

Gelasius Papa Legatum misit Rotomagum, ubi Concilium celebrabatur, cui septima Octobris hoc anno millesimo centesimo decimo octavo initium datum. In eo Henricus Rex Angliæ & Normanniæ Dux, de pace Regni cum Rudolpho Archiepiscopo Cantuariensi, ceterisque, quos convocaverat, proceribus tractabat. Geofridus vero Archiepiscopus Rotomagensis cum Suffraganeis suis & multis Abbatibus, quorum decem nominantur, de Rebus Ecclesiæ suæ agebat. Episcopi præsentis erant Richardus Bajocensis, Joannes Lexoviensis, Turgisus Abrincensis, & Rogerius Constantiensis. Sergio Episcopus Sagiensis legatum misit, qui Dominum suum infirmitatis seniique causa abesse asseruit. Audinus Præsul Ebroi-

Orderic. lib.
12. p. 846.
to. 10. Conc.
p. 814.
* & Norman-
niæ Dux.

Sæcul. XII. Ebroicensis per Legatum suum manda-
 A C 1118. vit, quod ob tutelam patriæ contra ho-
 stes publicos non venerit. Sed his re-
 pellendis par non fuit. Legatus Ponti-
 ficis erat quidam Clericus Romanus,
 nomine Conradus, qui ornatissima Ora-
 tione, utpote linguæ Latinæ fonte a
 puero inebriatus, querelas exposuit con-
 tra Imperatorem, Catholicorum dirum
 persecutorem, contra Burdinum Antipa-
 pam, qui plurimorum malorum in Tu-
 scia partibus, gemente Ecclesia, causa
 esset. Retulit etiam Gelasii Papæ, qui
 cis Alpes in Francia degebat, exilium,
 & a Normanniæ Ecclesia orationis ma-
 gisque pecuniæ subsidium expetiit. Hæc
 sunt Orderici, illius ævi Scriptoris,
 verba.

§. LX.

Cæsaraugusta expugnatur.

Eodem anno Concilium Tolosæ cele-
 bratum, in quo statuta expeditio in
 Hispaniam, ad auxilium ferendum Ara-
 gonix Regi; is enim sexta Decembris
 Chron. Mal-
 leac. p. 219. fuis fugatisque Mauris, quos eorum Re-
 tom. 2. Bibl. ges Marochii & Granatæ ducebant, in-
 Lab. signem victoriam reportavit. Decima
 Blanca. Ar-
 rago. p. 637. ejusdem mensis Alphonfus Cæsaraugu-
 stem

tem redacta, octo aliæ & complures ar- Sæcul. XII.
ces deditionem fecerunt. Antequam A.C.1118.
Cæsaraugusta caperetur, illius civitatis
Archiepiscopus electus fuerat Petrus Li-
branius, qui cum Gelasium Papam adiis-
set, ejus manibus consecratus, Bullam
retulit, nona Decembris datam, & ad *Gelas. ep.5.*
exercitum Christianorum, Cæsaraugu-
stam obsidentium, directam. In ea
Bulla Papa Indulgentiam illis concedit,
qui accepta de peccatis suis pœniten-
tia in expeditione hac mortui fuerint;
item omnibus, qui illius urbis Ecclesiæ
a Saracenis dirutæ, unde reficiatur, &
Clericis, unde pascantur, donaverint,
pro collatæ opis modo, & juxta arbi-
trium Episcoporum, pœnitentiarum
suarum remissionem & indulgentiam
impertitur. (*) Petrus Archiepiscopus,
vi hujus Bullæ in Sedem suam restitu-
tus, Archidiaconum suum Miorandum
ad alias Ecclesias misit, cum epistolis,
a se & tribus aliis Episcopis signatis, &
ad omnes Fideles directis, in quibus illi
Indulgentiam denunciare, & isti elee-
mosy-

(*) Ex his & aliis locis Epistolarum Summo-
rum Pontificum elucescit, nullam aliam pœnam
quam ab Ecclesia injunctam vel injungendam
per Indulgentiam directe relaxari.

Sæcul. XII. mosynas ad Ecclesiam restaurandam col-
 A.C. 1118. ligere rogabantur. Ceterum Casarau-
 gusta annis ferme quadringentis sub ju-
 go Saracenorum pressa gemuerat.

Ubi ad Ludovicum Regem Franciæ delatum est, Gelasium Papam in Pro-
 vinciam advenisse, misso Sugerio, ad
 S. Dionysium Monacho, cum donis,
 quæ velut Regni sui primitias offerebat,
 diem præstitui iussit, qua ipse & Papa
 Veselii ad conferenda consilia conveni-
 rent. Interim Gelasius Papa, celebra-
 to Viennæ Concilio, inde discedens

Ab. Ursper.
an. 1119.
Pandulf.

Guidonem Archiepiscopum se Clunia-
 cum euntem sequi præcepit. Cluniaci
 vero Gelasius magnificentia, Pontificis
 Maximi Dignitati & illius Monasterii
 opulentia omnino congrua, cum omni-
 bus suis exceptus, complures Præsules
 Principumque Legatos magnam sibi do-
 norum vim afferentes vidit. Jamque
 animus redibat Pontifici exuli, & man-
 data dabat, qua ratione socii, quos ha-
 bebat, & Clerici quos Romæ relique-
 rat, levarentur, cum laterum dolor &
 podagra, antiquum Gelasii tormentum,
 non cogitantem invadunt, & ad extre-
 ma deducunt.

§. LXI.

Gelasii II. obitus.

Sæcul. XII.

A.C. 1118.

Tunc vero, Episcopo Prænestino cum ceteris Cardinalibus, Cluniaci præsentibus, ad se vocato, hortari omnes cœpit, ut eum Papam Successorem suum eligerent, cui Episcopus, *absit*, inquit, *omnino absit, ut tanti honoris culmen & pondus indignus ego & infelix suscipiam, tali tempore, quo Sedem Romanam, sub persecutionis flagello gementem, divitiis & sæculari potestate defendi ac muniri oportet. Si vero meis consiliis acquiescere vultis, Viennensem Archiepiscopum, virum Religiosum, prudentia, nobilitate generis & potentia, conspicuum, Romanum Pontificem eligemus. Hujus viri virtute Sacram Sedem diutinis calamitatibus oppressam liberatum iri speramus.* Episcopi Prænestini consilium ægrotanti Pontifici, & circumstantibus Cardinalibus probabatur; qui illico missis nunciis Archiepiscopum Viennensem accersiri jubent. Sed cum necdum Cluniacum pervenire potuisset, Papa intelligens, se morti proximum, coram multis hominibus confessus est peccata sua, &, accepto Domini Nostri corpore & sanguine, se juxta normam monasticam in terra sterni voluit.

Ita

Sæcul. XII. Ita sancta ejus anima carne soluta est,
A.C. 1118. vigesima nona Januarii, anno millesimo centesimo decimo nono, postquam anno suo, dempto biduo, sedisset. Corpus in Monasterio Cluniacensi requiescit, Sacra vero Sedes dies quindecim vacavit. Ludovico Regi iter facienti, ut Veselii Summo Pontifici colloqueretur, nuncii ejus obitum retulerunt.

HISTO-